

En helhedsorienteret og tidlig indsats mod hjemløshed blandt unge og unge i risiko for hjemløshed

EVALUERINGSRAPPORT

April 2018

RAMBØLL MANAGEMENT CONSULTING OG VIVE FOR SOCIALSTYRELSEN

RAMBØLL

**VIDEN I
VELFÆRD**
DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

INDHOLD

1.	INDLEDNING	2
1.1	Ungeprojektet – et udviklings- og afprøvningsprojekt	2
1.2	Projektkommunerne	2
1.3	Evalueringsdesign og metodiske opmærksomhedspunkter	4
1.4	Læsevejledning	5
2.	SAMMENFATNING	6
2.1	Målgruppekarakteristik	6
2.2	Implementering af Housing First og indsatserne	7
2.3	Fastholdelse af de unge i programmet og resultater for de unge	8
3.	EN MERE SAMMENHÆNGENDE OG HELHEDSORIENTERET INDSATS	11
3.1	Baggrunden for en styrket indsats	11
3.2	Kobling af Samarbejdsmodel og bostøtteindsatser	11
4.	KARAKTERISTIKA FOR MÅLGRUPPERNE	14
4.1	Definition af målgrupperne	14
4.2	Profil af hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed	15
4.3	Indsatserne i de to målgrupper	19
4.4	De unges indsatsforløb og gennemførelse af indsatsen	20
5.	ARBEJDET MED INDSATSEN I PRAKSIS	22
5.1	Tilgangen i arbejdet med de unge: Den unge i centrum og kravfri tilgang	22
5.2	Indsatsforløb og trin i implementeringen	22
5.3	Trin 1: Opsporing og henvisning	23
5.4	Trin 2: Udredning, visitation og eventuel boligtildeling	26
5.5	Trin 3: Opstart i Samarbejdsmodellen	33
5.6	Trin 4: Opstart af bostøtteforløbet	34
5.7	Trin 5: Indflytning i egen bolig	37
5.8	Trin 6: Afslutning af bostøtteforløbet	37
5.9	Trin 7: Afslutning af forløbet i Samarbejdsmodellen	38
6.	ORGANISERING AF INDSATSEN	39
7.	DE UNGES UDVIKLING	44
7.1	Den sociale støtte og en bolig er centrale for at de unges fastholdes i bolig	44
7.2	Nogle af de unge kommer tættere på uddannelse og beskæftigelse	48
7.3	Styrkede kompetencer ift. dagligdag og økonomi, både frem- og tilbagegang ift. behandlingssystem, men stadig et svagt netværk	50
7.4	Forbedring af psykiske og fysiske tilstand	54
7.5	Både frem- og tilbagegang i de unges rusmiddelproblematikker	55
8.	OMKOSTNINGSVURDERING	57
8.1	Metode og tilgang	57
8.2	Omkostninger til indsatserne	58

BILAG

Bilag 1 Evalueringsdesign

1. INDLEDNING

Gennem de senere år er der sket en stigning i antallet af unge i hjemløshed i Danmark, som har tydeliggjort behovet for en styrket indsats for at afhjælpe og forebygge hjemløshed blandt unge¹. I 2014 blev en særlig indsats for unge i hjemløshed igangsat af partierne bag satspuljen med indsatsprogrammet 'En styrket sammenhængende og helhedsorienteret indsats mod hjemløshed blandt unge, med særligt fokus på forebyggelse og tidlig indsats' (herefter Ungeprojektet).

1.1 Ungeprojektet – et udviklings- og afprøvningsprojekt

*Ungeprojektet*², som var et udviklings- og afprøvningsprojekt, blev gennemført i perioden 2014 til 2017. Projektet havde til formål at udvikle og styrke indsatsen for unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. Overordnet skulle *Ungeprojektet* bidrage til at nedbringe antallet af unge i hjemløshed, dels ved at hjælpe disse unge i bolig og fastholde boligen, dels ved at forebygge hjemløshed blandt de unge, der er i risiko herfor.

Indsatsen i *Ungeprojektet* baserede sig på Housing First-tilgangen, hvor den unge tilbydes både en boligløsning og en målrettet social indsats, bl.a. gennem to evidensbaserede bostøttemetoder Critical Time Intervention (herefter CTI-metoden) og Intensive Case Management (herefter ICM-metoden)³. For at styrke sammenhængen og koordineringen af indsatserne kombineres Housing First-tilgangen med Samarbejdsmodellen⁴, der udgør en samlet ramme for at koordinere og skabe en helhedsorienteret indsats for de unge.

Ungeprojektets målgruppe er både unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. Unge i risiko for hjemløshed er udsatte unge med samme typer af øvrige sociale problemer som de hjemløse unge, og som har en betydelig risiko for på et tidspunkt at ende i hjemløshed.

1.2 Projektkommunerne

Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne målrettet unge i hjemløshed og unge i risiko for at blive hjemløse er afprøvet i 10 kommuner. Det drejer sig om kommunerne:⁵ *Aalborg, Randers, Herning, Horsens, Esbjerg, Aarhus, Ballerup, Gladsaxe, Frederiksberg og København*.

Kommunerne har afprøvet forskellige kombinationer af Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne, da nogle af kommunerne kun anvender CTI-metoden, mens andre anvender både CTI- og ICM-metoderne. De to bostøttemetoder er forskellige, og de unge kan derfor modtage forskellige indsatser afhængigt af, om kommunen udelukkende anvender CTI-metoden eller anvender begge metoder. Af landkortet herunder ses, at langt størstedelen af kommunerne kun anvender CTI-metoden, og kun seks kommuner har tilbudt de unge begge bostøttemetoder.

På tværs af deltagerkommunerne er der i alt 598 unge, som er startet op i indsatsen, og 533⁶ unge, hvor indsatsen er blevet gennemført. Antallet af unge, som har været en del af indsatsen, varierer betydeligt fra kommune til kommune. Landkortet nedenfor giver et overblik over de kommuner, der indgår i afprøvningen af indsatsen, samt det totale antal unge, der har været indskrevet i projektet indtil ultimo november 2017.

¹ De nationale kortlægninger af hjemløshed har vist, at antallet af unge i hjemløshed steg kraftigt fra 633 18-24-årige i hjemløshed i uge 6, 2009 til 1.138 i uge 6, 2013. Derefter steg tallet yderligere til 1.172 unge i uge 6, 2015 og 1.278 i uge 6, 2017 (VIVE, 2017).

² Samtidig med Ungeprojektet blev der igangsat et implementerings- og forankringsprojekt, som gennemførtes i perioden 2014 til 2016, og som er henvendt til hjemløse borgere generelt (alle aldersgrupper). Implementerings- og forankringsprojektet havde til formål at udbrede og forankre de indsatser, der blev udviklet og afprøvet under Hjemløsestrategien. Det vil sige Housing First-tilgangen og de evidensbaserede bostøttemetoder ACT, CTI og ICM.

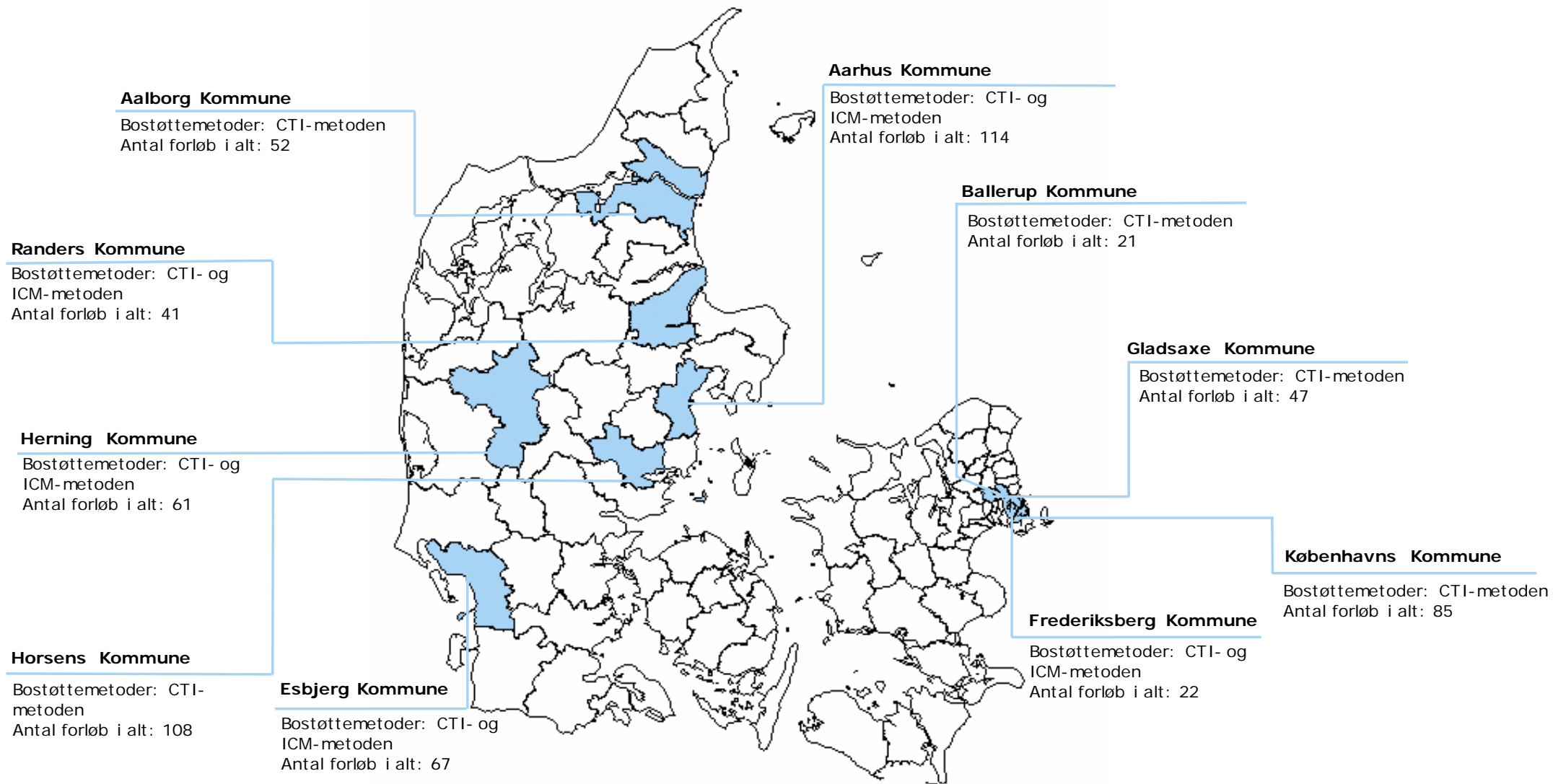
³ Uddybes senere i rapporten.

⁴ Udviklet i projektet 'Vejen til Uddannelse og Beskæftigelse'.

⁵ Albertslund Kommune modtog oprindeligt midler til Ungeprojektet, men valgte sidenhen at træde ud af projektet, hvorfor de er ikke omfattet af evalueringen.

⁶ 65 unge har kun fået gennemført en opstartsmåling og er derfor frafaldet, enten ved indsatsens opstart eller undervejs. Disse 65 unge indgår i målgruppekapitelbeskrivelsen, men ikke i udviklingsmålingerne. Derudover er der syv borgere, der har modtaget ICM- og CTI-forløb. Disse indgår ikke i evalueringens udviklingskapitel.

Figur 1-1: Landkort over deltagerkommuner, bostøttemetoder og antal forløb

1.3 Evalueringsdesign og metodiske opmærksomhedspunkter

Den samlede evaluering er designet med afsæt i forandringssteorien bag Ungeprojektet, som beskriver kausalsammenhængen for, hvordan de to indsatser, dvs. Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne, tilsammen bidrager til de ønskede virkninger og effekter for målgruppen af hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed.

Evalueringen er baseret på både kvantitative og kvalitative metoder og datakilder. Nedenstående tabel viser en oversigt over og beskriver de enkelte metoder og datakilder, der benyttes i evalueringen. I Bilag 1 er evalueringsdesignet udfoldet mere detaljeret.

Tabel 1-1: Metoder og datakilder i evalueringen

	Metode	Måledimension	Målekadence	Datakilder
Indsatsniveau	Løbende dokumentation af projektkommunernes fidelitet i implementeringen af indsatserne	Fidelitet	Hver 3. måned	Projektleder og medarbejdere
	Projektindberetning med fokus på organisatorisk udvikling og samarbejde på tværs	Kontekst og indsats	Hver 6. måned	Projektleder
	Læringscirkler bestående af casebæst og telefoninterviews i de enkelte kommuner samt læringsworkshops på tværs af kommunerne	Kontekst, indsats, resultater og effekt	Tre gange i løbet af projektperioden	Projektleder og -ejer, myndighedskoordinationer, bostøttemedarbejdere, UU, jobcenter, samarbejdspartnere
	Løbende dokumentation af omkostninger ved Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne	Indsats	Hver 3. måned de første to år	Projektleder og medarbejdere
Individniveau	Løbende dokumentation af de unges livssituation og forløb i Samarbejdsmodellen	Effekt og indsats	Hver 3. måned	Myndighedskoordinationerne
	Løbende dokumentation af de unges udvikling i bostøtteforløbet	Effekt og indsats	Hver 3. måned	Bostøttemedarbejderne
	Løbende måling af de unges egen vurdering af udviklingen (dialogredskab)	Effekt	Hver 3. måned	Den unge (med støtte fra myndighedskoordinationen)
	De unges kvalitative vurdering af indsatsen	Effekt	Tre gange i løbet af projektperioden	Unge
	Tidligere hjemløse unges perspektiver på indsatser og behov	Kontekst og indsats	Tre gange i løbet af projektperioden	Ungepanel sammensat med hjælp fra SAND Ungdom

Herunder ses de metodiske opmærksomhedspunkter for evalueringen. Disse er udfoldet i Bilag 1.

- Analyserne, som fokuserer på de unges udvikling, er baseret på de unges udvikling fra den første måling ved indsatsens start og den senest gennemførte måling/registrering blandt de unge. Dette betyder, at der er **en del unge, som stadig er i gang med et forløb ved evalueringens afslutning**. For denne gruppe unge forventes det ikke at se den fulde effekt af indsatsen. For at sikre at dette ikke kommer til at skævvride resultaterne, vil vi undervejs i evalueringen fremhæve de steder, hvor resultaterne adskiller sig fra hinanden, alt efter om forløbet er planlagt afsluttet eller er igangværende.
- I datagrundlaget findes der flere unge, som er blevet oprettet flere gange i systemet. Om dette skyldes, at den unge har **gennemført flere forløb, eller om forløbet har været afbrudt undervejs**, er det ikke muligt at udtale sig om. I disse tilfælde er indberetningerne på den unge blevet slået sammen, således at de to eller flere forløb, som den unge har gennemført, anses som ét samlet forløb.
- Der er **ingen kontrolgruppe i projektet**, da det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen. Det betyder, at vi ikke kan sammenligne de unge i indsatsen med andre unge, der ikke har været en del af indsatsen. Vi ved derfor ikke, hvordan de unges udvikling ville være, såfremt de ikke havde været en del af indsatsen. Fraværet af en

kontrolgruppe vil forsøges overkommet ved at anvende de kvalitativt indsamlede data til at sandsynliggøre sammenhængen mellem indsatserne og resultaterne heraf.

- Den første måling, som danner baseline for udviklingskapitlerne, er rapporteret ved indsatsens opstart. Ved indsatsens opstart er der en risiko for, at flere unges reelle problembillede bliver undervurderet, og at de fremstår som havende det bedre, end hvad de egentlig har. For at belyse hvorvidt der er tegn på, at de unges problembillede er ufuldstændigt ved første måling, har vi gennemført en robusthedsanalyse af udviklingsresultaterne, hvor analyserne er blevet gennemført på baggrund af anden og seneste måling, fremfor første og seneste måling. **Robusthedsanalysen viste ikke tegn på, at de unges problembillede er undervurderet ved indsatsens opstart**, sammenlignet med deres vurdering ved anden måling.
- Data til **dokumentation af fidelitet i implementeringen er baseret på selvrapporteringer fra kommunerne**. Det betyder endvidere, at data naturligvis ikke kan være fuldt ud objektivt rapporteret, men det er evaluators vurdering, at kommunerne går systematisk til arbejdet og har fokus på at indberette pålidelige data.

1.4 Læsevejledning

Læsevejledning

Evalueringen beskriver og opsamler de væsentligste resultater og fund i forhold til implementering og organisering af indsatsen, samt en målgruppekarakteristik, en analyse af de unges udvikling og en omkostningsvurdering.

Som led i evalueringen af Ungeprojektet er der udarbejdet en guide til beslutningstagere og stabsfunktioner samt en metodehåndbog til fagpersoner. Begge produkter er udviklet med henblik på at understøtte og inspirere kommuner, som ønsker at implementere indsatsen.

2. SAMMENFATNING

Socialstyrelsen har igangsat et udviklings- og afprøvningsprojekt om helhedsorienterede indsatser mod hjemløshed blandt unge og unge i risiko for at blive hjemløse (herefter Ungeprojektet). Ved evalueringens afslutning var 598 unge opstartet i indsatsen i projektet⁷. I alt er indsatsen blevet gennemført overfor 533⁸ unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed i de 10 projektkommuner i perioden 2015 til 2017.

Evalueringens resultater tyder på, at når Samarbejdsmodellen og bostøtteindsatsen kombineres, giver det tilsammen en indsats for den unge, som er virksomt ift. at hjælpe den unge ud af hjemløshed og til at forebygge hjemløshed for de unge i risikogruppen herfor. Det er netop kombinationen af den tætte sociale og praktiske støtte i hverdagen, som bostøtteindsatsen kan give, der sammen med Samarbejdsmodellens koordinerende indsats med den unge i centrum udgør en virksom kombination til at tilvejebringe en sammenhængende og helhedsorienteret indsats for den unge. Resultaterne tyder dog også på, at det for udsatte unge med forholdsvis komplekse problemer, der kendetegner langt hovedparten af de unge, der har deltaget i projektet, ikke er tilstrækkeligt kun at modtage Samarbejdsmodellen i stedet for at modtage Samarbejdsmodellen og et bostøtteforløb. Resultaterne fra evalueringen viser, at der blandt de unge, som kun har modtaget Samarbejdsmodellen, er væsentligt flere, der fortsat er hjemløse ved afslutningen af forløbet end blandt de unge, som har modtaget Samarbejdsmodellen og et bostøtteforløb. Det er i den forbindelse også vigtigt at være opmærksom på de barrierer, der kan være forbundet med at tilvejebringe en samlet indsats for den unge, herunder udfordringerne med overhovedet at skaffe boliger til de unge og sikre, at der sker en visitation til et bostøtteforløb for de unge, som har behov for det.

2.1 Målgruppekarakteristik

68 procent af de unge i projektet tilhørte målgruppen af hjemløse unge ved indsatsens start, mens 31 procent af de unge tilhørte målgruppen i risiko for hjemløshed. For 1 procent af de unge var deres boligsituation ukendt ved opstarten i indsatsen.

Sociodemografisk profil

Blandt de hjemløse unge var 60 procent mænd og 40 procent kvinder, mens der i gruppen i risiko for hjemløshed var 57 procent mænd og 43 procent kvinder. Dermed har andelen af kvinder blandt de hjemløse unge i projektet været væsentligt højere, end andelen af kvinder blandt de hjemløse unge, der blev registreret ved den seneste hjemløsetælling i 2017, hvor 28 procent af de 18-24-årige hjemløse unge var kvinder.⁹ Kun få af de hjemløse unge var i beskæftigelse, mens der var lidt flere, som var under uddannelse ved indsatsens opstart. Langt hovedparten af de unge i begge målgrupper var hverken i beskæftigelse eller under uddannelse, og de fleste modtog uddannelseshjælp (kontanthjælp for unge).

Beskrivelse af de unges problemer

En høj andel (ca. 9 ud af 10 i begge grupper) har psykiske problemer i større eller mindre grad, og ca. halvdelen af de unge i begge grupper har misbrugsproblemer, hvor særligt misbrug af hash er fremtrædende. Det er 29 procent af de hjemløse unge og 39 procent i risikogruppen, der har en psykiatrisk diagnose. At denne andel ikke er højere, kan hænge sammen med, at mange af de unge endnu ikke ved indsatsens opstart har været igennem en psykiatrisk udredning. Både de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed kan således karakteriseres som udsatte unge, og det skal her tages i betragtning, at kommunerne ved fastlæggelsen af kriterierne for at indgå i en af de to målgrupper generelt også har stillet krav om, at der skal være tale om psykosociale problemer af et

⁷ Kommunerne kan have haft kontakt til flere unge, men der er blevet foretaget en registrering og førmåling af i alt 598 unge på tværs af de 10 kommuner.

⁸ 65 unge har kun fået gennemført en opstartsmåling og er derfor frafaldet, enten ved indsatsens opstart eller undervejs. Disse 65 unge indgår i målgruppekapitelbeskrivelsen, men ikke i udviklingsmålingerne. Syv borgere har modtaget ICM- og CTI-forløb. Disse indgår ikke i evalueringens udviklingskapitel.

⁹ Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE, s. 35.

omfang, der berettiger en kommunal indsats. Boligløse unge uden væsentlige sociale problemer har således ikke været en del af projektets målgruppe.

De unges boligsituation

En stor del af de hjemløse unge (59 procent) var "sofasovere" ved indsatsens start, det vil sige, at de overnattede midlertidigt hos familie, venner og bekendte. Blandt de unge i risikogruppen boede den største gruppe - 61 procent - i en almen bolig, mens 10 procent boede i privat udlejning. Ni procent af de unge i risikogruppen var anbragte ved indsatsens opstart, mens otte procent enten boede i et botilbud, en startbolig eller en udslyningsbolig.

Knap halvdelen af de unge i projektet har fået et bostøtteforløb

Alle de unge i projektet har modtaget en indsats gennem Samarbejdsmodellen. 41 procent af de hjemløse unge og 47 procent af de unge i risiko for hjemløshed har derudover også fået en bostøtteindsats i form af enten et CTI-forløb eller et ICM-forløb. Set i lyset af, at de unge i begge målgrupper har ret komplekse problemer, er det en forholdsvis lav andel, der har fået et bostøtteforløb, navnlig blandt de hjemløse unge. Når det er en forholdsvis lav andel, der både har fået en indsats gennem Samarbejdsmodellen og et bostøtteforløb, hænger det bl.a. sammen med, at det har været vanskeligt at skaffe boliger, som er en forudsætning for at igangsætte bostøtten. En anden faktor er, at nogle af de unge ikke har ønsket at indgå i et bostøtteforløb.

2.2 Implementering af Housing First og indsatserne

Kommunerne arbejder loyalt med kerneelementerne i indsatsen

Evalueringens data viser, at kommunerne systematisk har implementeret de enkelte kerneelementer i indsatsen med høj metodeloyalitet, hvilket kræves for, at man kan forvente at opnå positive resultater for de unge. Det betyder, at den unge er i centrum for indsatsen, og at der arbejdes ud fra en kravfri tilgang, hvor den unge ikke skal opfylde eksempelvis krav om misbrugsbehandling for at få støtte¹⁰, i stedet tages der udgangspunkt i den unges enkelte støttebehov. Trods en høj metodeloyalitet i implementeringen af kerneelementerne viser evalueringen, at der er en høj andel af unge, som er i hjemløshed, som ikke har fået en bostøtteindsats.

Kommunerne har også en høj grad af metodeloyalitet ift. de tre indsatser, som indgår i afprøvnin-gen: Samarbejdsmodellen, CTI- og ICM-metoden. Særligt har kommunerne implementeret grundprincipperne i ICM-metoden næsten fuldt ud, hvorimod der har været lidt flere barrierer forbundet med implementeringen af CTI-metoden ift. kerneelementerne om, at der skal arbejdes systematisk efter de tre faser i et CTI-forløb, og at CTI-forløbet har en varighed på ni måneder. For Samarbejdsmodellen har kommunerne også arbejdet loyalt efter principperne i indsatserne. Blandt medarbejderne, som har arbejdet med Samarbejdsmodellen, er der en høj grad af opbakning til det tværfaglige samarbejde, men der er også udfordringer forbundet med dette. I nogle kommuner har der været udfordringer ift. at sikre deltagelse til netværksmøderne fra eksempelvis jobcenter og UU-vejledningen.

Ledelsesmæssig opbakning til implementering

Alle kommuner har som led i implementeringen nedsat en tværfaglig styregruppe bestående af ledelsesrepræsentanter for bl.a. jobcentret, misbrugsbehandlingen, boliganvisningen og beskæftigelsesforvaltningen. Evalueringen viser, at ledelsen i kommunerne i høj grad bakker op om implementeringen, og at styregrupperne har bidraget til at styrke den ledelsesmæssige opbakning i de involverede forvaltninger. Samlet har det bidraget til, at ledelsen i kommunerne i overvejende grad prioriterer og synliggør valg af tilgange og samarbejds måder i arbejdet med indsatserne.

¹⁰ Munthe-Kaas, Berg og Blaasvær (2018) Effectiveness of interventions to reduce homelessness: a systematic review and meta-analysis, A Campbell Systematic Review

Kompetenceudvikling blandt medarbejderne

Evalueringen viser samtidig, at kommunerne i høj grad har sikret, at både myndighedskoordinatorene og bostøttemedarbejderne har haft de fornødne kompetencer til at arbejde med indsatsen og målgruppen. Bostøttemedarbejdernes kompetencer og opkvalificering i metoderne har understøttet implementeringen af indsatsen. Flere projektledere og medarbejdere fremhæver, at metoderne i høj grad også læres gennem praksisnær læring og afprøvning. Kommunerne har dog kun i begrænset omfang iværksat supervision for medarbejderne.

Forskellig organisering af indsatsen

Kommunerne har overvejende organiseret indsatsen på to forskellige måder – enten i et team i Socialforvaltningen, og ofte med eksisterende tilknytning til hjemløseområdet, eller som et nyt tværfagligt team på tværs af de relevante forvaltninger, hvor det virker til, at den første type af organisering har fungeret en smule bedre end den anden. Evalueringens data peger på, at det i forholdsvis høj grad er lykkedes at etablere et velfungerende samarbejde mellem de relevante dele af den kommunale forvaltning. I nogle kommuner har der dog været vanskeligheder i samarbejdet med Børn- og Ungeforvaltningen og med jobcenteret relateret til, at der har været forskelle på den faglige tilgang til og synet på de unge hos medarbejderne i indsatsen og medarbejderne på bl.a. jobcenteret.

Systematisk udredning og visitation

Evalueringen viser, at der i høj grad foretages en systematisk udredning af de unges behov som led i forløbet. Særligt har det fungeret godt i de kommuner, hvor de unge er blevet udredt på forholdsvis kort tid, og man derved har kunnet igangsætte indsatsen hurtigt. Samtidig er det generelle billede, at kommunerne har implementeret en systematisk og velfungerende visitation ift. at afklare, hvorvidt de unge var en del af målgruppen til indsatsen. Kommunerne har ofte forankret visitationen i teamet om indsatsen eller hos projektlederen, som også har været med til at sikre en effektiv og smidig visitationsproces, hvor indsatsen har kunnet igangsættes kort tid efter, den unge var opsporet og henvist til indsatsen. Beslutningen om, hvorvidt den unge ud over et forløb i Samarbejdsmodellen også skal modtage bostøtte, har været præget af, hvorvidt det har været muligt at finde en boligløsning for den unge. Men også andre forhold har haft en betydning ift. igangsættelse af bostøtteforløb, som fx at nogle af de unge ikke har haft lyst til at indgå i et bostøtteforløb, eller at målgruppen af unge i hjemløshed har været større end kapaciteten i kommunernes bostøtteindsats i projektet.

Udfordring med boligmangel

Kommunerne har været meget metodetro i implementeringen af Housing First-tilgangens princip om ikke at stille krav om 'boligparathed' forud for en boligtildeling. Dog har selve boligtildelingen været udfordrende for kommunerne, da der i stort set alle projektkommuner har været mangel på billige boliger, som har gjort det vanskeligt at tilbyde de unge en bolig inden for kort tid. Udfordringer ift. at skaffe billige boliger til målgruppen skyldes en kombination af dels strukturelle forhold, som fx at der er få billige boliger tilgængelige til anvisning, dels de unges forholdsvis lave betalingsevne og ønsker om eksempelvis beliggenhed, størrelse eller mulighed for husdyr.

2.3 Fastholdelse af de unge i programmet og resultater for de unge

Fastholdelse af de unge i indsatsen

I alt er der 598 unge, som er startet op i en indsats i Ungeprojektet på tværs af de 10 kommuner (hvor der er en opstartsmåling). Af de 598 unge er der 89 procent (dvs. 533 unge), hvor indsatsen er igangsat, og hvor der foreligger mindst to målinger. Af de 533 forløb, som er blevet igangsat, er der 433 forløb, som er blevet afsluttet, heraf er 67 procent afsluttet planlagt, og 33 procent afsluttet uplanlagt. Der er systematiske forskelle, som er statistisk signifikante, mellem de forløb, som er planlagte og uplanlagte afsluttede. De unge, som har afsluttet indsatsen uplanlagt, har de største problemer med misbrug og psykiske vanskeligheder, og de har været vanskeligere at fastholde og har haft et dårligere udgangspunkt end de unge, som har afsluttet indsatsen planlagt.

Den sociale støtte er central for, at de unge fastholder bolig

En sammenhængende social støtte i form af en koordinerende indsats i Samarbejdsmodellen kombineret med bostøtte og en boligløsning er central for, at de hjemløse unge kommer ud af hjemløshed. Samlet set er 73 procent af de unge i bolig ved indsatsens afslutning, mens 20 procent er i hjemløshed. For de sidste 7 procent er boligsituationen ukendt ved indsatsens afslutning. Blandt de unge i hjemløshed ved opstart i projektet er 58 procent kommet i bolig, og 23 procent befinder sig stadig i hjemløshed. For de unge, som var i risikogruppen ved indsatsens opstart, har 87 procent fastholdt en bolig og 10 procent har mistet deres bolig.

For begge de to målgrupper af unge tegner der sig et billede af, at de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med CTI-metode, i højere grad kommer i bolig og i mindre grad er i hjemløshed sammenlignet med de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med ICM-metoden eller Samarbejdsmodellen alene. Således fastholder 96 procent af de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel og CTI-metode fra risikomålgruppen af de unge, deres bolig, og blandt de unge i hjemløshed ved opstart i projektet er 67 procent af de, der har modtaget Samarbejdsmodel og CTI-metode, kommet i bolig. Blandt de unge, som kun modtager Samarbejdsmodellen, er det 55 procent, der har fået bolig, hvilket kan være tegn på, at Samarbejdsmodellen alene ikke er tilstrækkelig en indsats ift. de unges vanskeligheder. Blandt dem, der har modtaget Samarbejdsmodel og ICM, er det 58 procent, som har fået bolig, hvilket kan hænge sammen med, at ICM-metoden gives til de unge, der har flere komplekse problemstillinger.

Den sociale støtte er vigtig for at sikre en god overgang til egen bolig. Nogle bostøttemedarbejdere oplever, at det i starten kan være angstprovokerende for de unge at få en bolig, og at deres misbrug eksempelvis kan eskalere i denne periode. Derfor er det vigtigt, at den unge modtager en bostøtteindsats, og centralt at udgangspunktet i det socialfaglige arbejde er at støtte den unge i hverdagen, og ikke møde de unge med krav og forventninger.

Endelig viser evalueringens data, at der er stor forskel på de unges boligsituation afhængigt af, om de har et planlagt eller uplanlagt afsluttet forløb bag sig. Således er 90 procent af de unge, der har et planlagt afsluttet forløb i regi af Ungeprojektet i bolig ved seneste måling, mens kun 68 procent af de unge, der har et uplanlagt afsluttet forløb, er i bolig ved samme måling. Lidt over halvdelen af de unge i hjemløshed er skrevet op til en bolig, mens 33 procent ikke er. Langt størstedelen af de unge opholder sig midlertidigt hos familie eller venner og ligner i høj grad de unge, der er i bolig, ift. deres belastningsgrad på parametre som psykiske vanskeligheder, misbrug mv.

Nogle unge får styrket deres tilknytning til uddannelse og beskæftigelse

Evalueringen viser, at nogle unge får styrket deres tilknytning til uddannelse og beskæftigelse. Dog er der stadig en gruppe af unge, som er på midlertidige ydelser og langt fra uddannelse og beskæftigelse. Det vil også være forventeligt, når de unge har mange forskellige vanskeligheder, og hvor uddannelse og beskæftigelse først kan forventes at kunne opnås på lang sigt.

Positive resultater ift. hverdagsmestring, både frem- og tilbagegang ift. behandlingssystemet og et stadig svagt netværk

I indsatsens forandringsteori er et langsigtet mål, at de unge får styrkede kompetencer og ressourcer ift. at få en hverdag til at fungere med egen bolig, samt får et styrket socialt netværk. Evalueringens data viser, at flere unge får styrkede kompetencer ift. at varetage dagligdagsfunktioner og håndtere deres økonomi. Resultaterne viser, at der både er en fremgang hos 25 procent og tilbagegang hos 24 procent af de unge ift. deres evne til at benytte det eksisterende behandlingssystem. Flere af de unge havde et svagt netværk ved opstarten i indsatsen. Evalueringen viser, at 29 procent af de unge har en positiv fremgang ift. deres sociale netværk, mens størstedelen af de unge ikke oplever nogen væsentlig ændring ift. deres sociale netværk. Generelt er der en del unge, hvor der hverken kan måles en fremgang eller tilbagegang i en række forskellige mål, der beskriver forskellige dimensioner

af de unges livssituation. Dette er forventeligt, idet man for unge med komplekse problemstillinger ikke kan forvente, at deres generelle livssituation ændres markant på forholdsvis kort tid.

Forbedring af de unges psykiske problemer, men de har stadig misbrugsudfordringer

Evalueringens data viser, at en del af de unge har opnået en forbedring af deres psykiske og fysiske trivsel. 28 procent af de unge angives at have en positiv udvikling ift. graden af deres psykiske problemer, og for 22 procent af de unge er der en negativ udvikling. Det betyder samtidigt, at der er en stor andel af de unge, hvor der ingen ændring er i deres psykiske trivsel. Fraværet af forbedring skal ikke nødvendigvis tolkes negativt, da det typisk tager lang tid, før en recoveryproces tager form. Evalueringens resultater viser ikke et entydigt billede ift. de unges misbrugsproblematikker. Der er stort set en lige stor andel af de unge med hhv. hashmisbrug og stofmisbrug, som har fremgang og tilbagegang i deres misbrug. De unge har ofte komplekse problematikker ift. deres misbrug og er måske ikke helt bevidste om eller har erkendt, at de har et behandlingskrævende misbrug. Det tager typisk tid og kræver en stabil situation i øvrigt, førend de unge er klar til at tage imod misbrugsbehandling.

3. EN MERE SAMMENHÆNGENDE OG HELHEDSORIENTERET INDSATS

3.1 Baggrunden for en styrket indsats

Behov for at styrke indsatsen over for hjemløse unge

De landsdækkende hjemløsetællinger har vist, at antallet af hjemløse unge er steget betydeligt gennem de senere år. Ved hjemløsetællingen i begyndelsen af 2009 blev der registreret 633 hjemløse unge i alderen 18-24 år, mens tallet var steget til hhv. 1.172 i 2015 og 1.278 i 2017¹¹. Denne udvikling afspejler bl.a., at der er mangel på billige boliger til unge, samt at kommunernes nuværende indsats over for hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at hjemløse unge flytter i egen bolig, eller at unge i risiko for hjemløshed undgår at ende i hjemløshed. Stigningen i antallet af hjemløse unge var en væsentlig årsag til, at der i 2014 blev igangsat en ny indsats over for målgruppen i form af Ungeprojektet.

Arbejdet med indsatsen i Ungeprojektet har vist, at både målgruppen af unge i hjemløshed og målgruppen af unge i risiko for hjemløshed er meget udsatte. Målgruppens udsathed kommer bl.a. til udtryk i et svagt eller manglende netværk, misbrug, psykiske vanskeligheder og vanskeligheder ved at håndtere dagligdagsfunktioner, herunder økonomi. Derudover er målgruppen i lav grad i uddannelse eller beskæftigelse. Målgruppens komplekse problemstillinger betyder, at der er tale om en målgruppe, som har behov for en intensiv og helhedsorienteret støtteindsats.

En nødvendig indsats til en udsat målgruppe

En af årsagerne til, at indsatsen over for unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed ikke altid lykkes, er manglende samarbejde og koordination mellem de mange fagpersoner, der indgår i de indsatser, som den unge er tilknyttet. Fagpersoner fra Børn- og Ungeforvaltningen, Socialforvaltningen, uddannelsesvejledere, kontaktpersoner, jobcenterkonsulenter m.fl. gør allerede i forvejen en stor indsats for at hjælpe den unge. Men både forskning og kommunernes erfaringer viser, at det er vanskeligt at få koordineret indsatserne¹². Derudover viser erfaringer, at det er vanskeligt for målgruppen at komme i egen bolig samt at fastholde denne bolig – bl.a. som følge af, at mange unge i målgruppen har komplekse problemstillinger samt få eller ingen erfaringer med at varetage dagligdagsfunktioner såsom indkøb, økonomi og rengøring.

Formålet med den helhedsorienterede og tidlige indsats har været at afhjælpe målgruppens eksisterende problemstillinger (herunder hjemløshed) og som led heri bringe målgruppen tættere på uddannelse og beskæftigelse. Herudover har formålet med indsatsen været at forebygge en forværring af målgruppens livssituation, fx at unge i risiko for hjemløshed bliver hjemløse. Indsatsen skal således ses som en investering, der kan bidrage til at reducere graden af problemstillinger hos de unge nu og i fremtiden.

3.2 Kobling af Samarbejdsmodel og bostøtteindsatser

Indsatserne består af to metoder: Samarbejdsmodel og bostøtte. Metoderne kan tilsammen bidrage til at løse udfordringerne ift. koordinering og samarbejde, samt ift. fastholdelse og trivsel i egen bolig.

Alle unge modtager en koordineret indsats ift. uddannelse og beskæftigelse gennem **Samarbejdsmodellen**, som er en model for at sætte den unge i centrum og for styrkelse af det tværfaglige samarbejde om målgruppen. Dette med henblik på at øge sammenhængen og koordinationen i indsatsen for den unge og derigennem skabe en helhedsorienteret indsats. Med udgangspunkt i den unges behov og ønsker fastsættes der mål og indgås forpligtende aftaler mellem de involverede

¹¹ Benjaminsen L. (2017), Hjemløshed i Danmark, 2017, National Kortlægning.

¹² Rambøll og SFI 2013, Evaluering af Hjemløsestrategien.

fagpersoner. Koordineringen af den unges mål og indsætter sker ved tre netværksmøder om året, hvor den unge fastsætter dagsordenen.

Som en del af indsatsen kan unge, der har behov herfor, modtage praktisk og social støtte med henblik på, at de trives i og fastholder egen bolig. Det indebærer, at de hjemløse unge tilbydes en bolig, samtidig med at de modtager **bostøtte** efter en evidensbaseret bostøttemetode. Bostøtten er karakteriseret ved at være fleksibel og intensiv.

Både Samarbejdsmodellen og bostøtten ydes ud fra et fælles grundlag baseret på Housing First-tilgangen og et grundlæggende princip om, at den unge er i centrum for indsatsen.

Housing First-tilgangen betoner, at den **ustabile boligsituation i sig selv udgør en afgørende barriere for at kunne opnå en forbedring** i borgerens øvrige situation, fx ift. psykiske problemer, rusmiddelproblematikker, uddannelse og beskæftigelse. Det er derfor vigtigt at skabe en stabilisering af boligsituationen så hurtigt som muligt ved at tilbyde borgeren en varig boligløsning. Housing First-tilgangen indebærer et skifte væk fra den hidtil mest udbredte tilgang på hjemløseområdet, der byggede på et begreb om boligparathed, det vil sige en opfattelse af, at den hjemløse borger først skulle være parat til at bo i egen bolig, før der blev etableret en boligløsning.

Housing First bygger på **recovery-tilgangen**, det vil sige en opfattelse af, at borgere med psykosociale udfordringer (fx psykisk sygdom og/eller rusmiddelproblematikker) er i stand til helt eller delvist at komme sig. Dette, hvis der ydes en indsats, som tager udgangspunkt i borgerens ønsker, situation og støttebehov.

I Housing First er det endvidere en del af principperne, at **den unge er i centrum** for indsatsen, og at der arbejdes med, at den unge bliver så selvhjulpne som muligt. Det betyder, at der i tilrettelæggelsen og udførelsen af indsatsen **tages udgangspunkt i den unges muligheder, ressourcer, behov, drømme og konkrete situation**. Den unge skal støttes i selvstændigt at træffe beslutninger og handle i de situationer, hvor det er muligt, og have hjælp i de situationer, hvor den unge har brug for hjælp.

3.2.1 Samarbejdsmodellen

Samarbejdsmodellen¹³ udgør den gennemgående metodiske ramme for den samlede sociale indsats i regi af Ungeprojektet. Samarbejdsmodellen er det metodiske redskab til at understøtte helhedsperspektivet, sammenhængen, koordinationen og inddragelsen af den unge, jf. Housing First-tilgangen. Med Samarbejdsmodellen sikres de unge en koordineret indsats ift. uddannelse og beskæftigelse. Samarbejdsmodellen stiller bl.a. krav til organisering af indsatsen gennem en styregruppe med ledelsesrepræsentanter for de centrale aktører fra hhv. socialområdet, børn- og ungeområdet, beskæftigelses- og uddannelsesområdet mv., men stiller også krav om, at den unges mål og indsætter på tværs af forvaltninger koordineres i et struktureret og kontraktbaseret forløb for den unge. For hver ung nedsættes et tværfagligt team, som udgøres af personer, som er relevante for den unges udvikling. Mindst tre gange om året afholdes der et møde i det tværfaglige team, hvor det i

Boks 3-1: Housing First

De otte **principper i Housing First**:

1. Boligen som en basal menneskeret
2. Respekt, empati og medmenneskelighed over for alle borgere
3. En forpligtelse til at arbejde med borgerne, så længe de har behov
4. Selvstændige boliger i almindeligt byggeri
5. Adskillelse af bolig og støttetilbud
6. Udgangspunkt i borgerens behov og selvbestemmelse
7. Recovery-orientering
8. Skadesreduktion.

¹³ Udviklet i projektet 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse'. For mere dybdegående viden læs her: <http://socialstyrelsen.dk/unge/eftervaern/om-eftervaern/vejen-til-uddannelse-og-beskaeftigelse>.

fællesskab med den unge fastlægges, hvilke indsatser der kan hjælpe til, at den unge opnår uddannelse eller beskæftigelse. Derudover indgås der forpligtende aftaler om mål og handlinger. Mødet har endvidere til formål at sikre, at den unges indsats koordineres på tværs af faggrupper. Samarbejdsmodellen er en tidsbegrænset støtte og fortsætter så længe, der er behov for at koordinere indsatser og tilbud for den unge.

3.2.2 *Critical Time Intervention (CTI)*

CTI-metoden ydes som et tidsbegrænset intensivt 9-måneders forløb med aftagende intensitet, hvor ansvar og opgaver løbende overdrages til den unge og den unges netværk. Støtten er individualiseret, og der arbejdes endvidere med et målrettet fokus på særlige områder, som er udvalgt af den unge. Støtten har karakter af både social og praktisk støtte og ydes af én koordinerende, gennemgående bostøttemedarbejder. Forud for CTI-forløbet er der en kontaktskabende fase, hvor der etableres en god kontakt mellem den unge og bostøttemedarbejderen. Selve CTI-forløbet er opdelt i tre faser, som hver løber over tre måneder. Hver fase har et fokusområde, nærmere bestemt: 1) Planlægning og igangsættelse af forløb, 2) afprøvning og tilpasning af forløb og 3) ansvarsoverdragelse og afslutning af forløb. Efter tredje fase afsluttes CTI-forløbet, hvorefter den unges professionelle netværk er med til at koordinere og etablere den støtte, som den unge har brug for, så den unge evt. selv kan klare sine aftaler om bostøtte og behandling.

3.2.3 *Intensive Case Management (ICM)*

ICM-metoden ydes som en længerevarende bostøtte uden en forudgående tidsbegrænsning, hvor bostøttens intensitet og karakter justeres løbende efter den unges behov. Bostøtten ydes af én koordinerende, gennemgående casemanager, som har en aktiv og vedholdende rolle under hele ICM-forløbet. Når ICM-forløbet startes op, er der fokus på at afklare den unges bostøttebehov, samt i hvilket omfang den unge er i stand til at benytte de eksisterende tilbud. I løbet af ICM-forløbet skal bostøttemedarbejderen støtte den unge i gradvist at øve sig i på egen hånd at kunne indgå i det normale støtte- og behandlingssystem og i samfundet som helhed. Det sker ved at italesætte, respektere og arbejde ud fra den unges valg, samtidig med at ICM-medarbejderen med udgangspunkt i sin faglige viden guider, motiverer og hjælper med at korrigere den unges planer, således at de bliver realistiske. Hvis muligt, reduceres støtten gradvist i løbet af ICM-forløbet.

4. KARAKTERISTIKA FOR MÅLGRUPPERNE

Formålet med dette kapitel er at beskrive, hvad der karakteriserer gruppen af hjemløse unge og unge i risiko for at blive hjemløse. Det vil sige, hvad der kendetegner de unge ift. køn, alder, nationalitet, psykiske problemer, rusmiddelproblematikker, samt deres boligforhold og beskæftigelsessituation. Beskrivelsen i kapitlet er baseret på data fra dokumentationen af de unges baggrund og situation ved startmålingen, det vil sige ved indsatsens opstart.

4.1 Definition af målgrupperne

Indsatsen er målrettet to delmålgrupper: Hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed. Når begge de to grupper indgår som målgrupper, skyldes det, at projektet både har fokus på at hjælpe hjemløse unge ud af hjemløshed og at forebygge, at socialt udsatte unge kommer ud i hjemløshed. Ifølge den nationale kortlægning af hjemløshed er hjemløshed defineret ud fra følgende definition¹⁴:

Boks 4-1: Definition af hjemløshed

"Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat"

Hjemløse unge

Kommunernes afgrænsning af gruppen af hjemløse unge ligger i vid udstrækning op ad den definition af hjemløshed, der anvendes i den nationale kortlægning. En betydelig del af de hjemløse unge, der har indgået i indsatsen, er unge, der forud for indsatsen har overnattet midlertidigt hos venner og bekendte. Den nationale kortlægning viser, at blandt unge er det den hyppigst forekommende hjemløshedssituation, mens det blandt de midaldrende og ældre hjemløse er flertallet, der overnatter på herberger. Kommunerne har dog samtidig haft mulighed for nærmere at afgrænse, hvilke unge der har været målgruppen for indsatsen. Her har det i stort set alle kommuner også været et kriterium for at indgå i projektet, at de unge har betydelige sociale problemer og derved er i målgruppen for en kommunal social indsats. Målgruppen af hjemløse unge i projektet omfatter således ikke midlertidigt boligløse unge uden øvrige sociale problemstillinger.

Unge i risiko for hjemløshed

Kommunerne har haft mulighed for at definere, hvilke unge der indgår i målgruppen af unge i risiko for hjemløshed. Kommunerne har generelt defineret, at det er unge, der har en bolig, som har en række komplekse problemstillinger, som betyder, at de er i risiko for at miste boligen, hvis de ikke får en social indsats. Det er typisk unge, hvor flere af følgende forhold er til stede:

- Ustabil eller manglende tilknytning til skole, uddannelse, beskæftigelse
- Misbrug
- Psykiske vanskeligheder
- Opvækst med ustabilitet og problemer
- Svagt netværk
- Svært ved at overskue deres økonomi.

Fælles for både gruppen af hjemløse unge og unge, som er i risiko for hjemløshed, er, at det er socialt udsatte unge, der har komplekse problemstillinger og betydelige støttebehov. I de kvalitative interviews beskriver de kommunale medarbejdere, at mange af de unge i målgruppen har været kendt af det kommunale system længe, fx i form af at de haft en sag i Børn- og Ungeforvaltningen,

¹⁴ Benjaminsen, 2017: Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE. Se også Socialstyrelsens definition af hjemløshed: <https://socialstyrelsen.dk/voksne/hjemloshed/om-hjemloshed/definition-af-hjemloshed>.

eller at de allerede tidligere har modtaget en social indsats som unge voksne. En del af de unge har tidligere været anbragte eller har modtaget øvrige foranstaltninger.

Selvom det er de unges boligsituation, der afgrænser de to grupper fra hinanden, kan grænsen mellem de to grupper i praksis opleves som flydende, ikke mindst da de unge i risikogruppen ofte befinder sig i en stort set ligeså ustabil livssituation som de unge, der allerede er kommet ud i hjemløshed. I grænsezonen mellem de to grupper kan man tale om funktionel hjemløshed, som beskriver en gruppe, der har en bolig, men som har så komplekse problemer, at de i kortere eller længere perioder ikke magter at benytte boligen.

4.2 Profil af hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed

Der er i alt 68 procent af de unge i projektet, der tilhører målgruppen af hjemløse unge, mens 31 procent tilhører gruppen af unge, der er i risiko for hjemløshed. For en procent af de unge er der ikke udfyldt baggrundsoplysninger til at afgøre, hvilken af de to målgrupper den unge tilhører. Det er således hovedparten (ca. to tredjedele) af de unge, der ved indsatsens opstart aktuelt befinder sig i en hjemløshedssituation. I figuren herunder er den sociodemografiske profil af de unge i hver af de to grupper illustreret.

Figur 4-1: Sociodemografisk profil af de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed

		I risiko for hjemløshed	I hjemløshed
	Køn	Kvinde: Mand:	43 pct. 57 pct.
	Alder	17 år: 18-19 år: 20-22 år: 23-26 år:	4 pct. 32 pct. 45 pct. 19 pct.
	Bopæl	Almen bolig Privat udlejning Anbragt Anden bolig § 107 & 108 SEL startbolig & udslusningsbolig § 63 SEL	61 pct. 10 pct. 9 pct. 6 pct. 8 pct.
	Hjemløssituation	Midlertidigt hos venner og familie § 110-boform Anden hjemløshedssituation Gaden Almen bolig, privat udlejning eller andet Udslusningsbolig § 110 SEL	59 pct. 18 pct. 5 pct. 2 pct. 8 pct. 6 pct.
	Uddannelse/ beskæftigelse	Ansæt Under uddannelse Aktivering Anden beskæftigelsessituation Ledig Sygemeldt	6 pct. 22 pct. 25 pct. 7 pct. 38 pct. 2 pct.
	Forsørgelses- grundlag	Løn Uddannelseshjælp SU Kontanthjælp Andet forsørgelsesgrundlag Ingen indtægt	7 pct. 63 pct. 14 pct. 4 pct. 6 pct. 6 pct.
	Nationalitet	Dansk nationalitet Dansk med grønlandsk baggrund Anden nationalitet end dansk	84 pct. 5 pct. 11 pct.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Første måling. Note: Otte procent af de hjemløse unge, der er registreret med ophold i en almen bolig eller privat udlejning har således en bolig. Det skyldes at opstartsmålingen for disse unge er lavet lige efter, at de er flyttet i egen bolig, som en del af projektets indsats.

Den sociodemografiske profil i ovenstående figur viser, at cirka to ud af fem af de unge i begge grupper er kvinder, med 40 procent kvinder blandt de hjemløse unge og 43 procent kvinder af de

unge i risiko for hjemløshed, mens ca. tre ud af fem er mænd. Dermed er andelen af kvinder væsentligt højere end blandt hjemløse borgere generelt, hvor den seneste nationale kortlægning af hjemløshed viste, at 25 procent er kvinder (Benjaminsen, 2017). Andelen af kvinder blandt de unge i projektet er også højere end blandt de hjemløse unge, der blev registreret i den nationale kortlægning (2017), hvor 28 procent af de 18-24-årige hjemløse på landsplan var kvinder¹⁵. Ifølge projektlederne er en væsentlig forklaring på den højere andel af kvinder i Ungeprojektet, at netop projektets fokus på de hjemløse unge i kommunen har været med til at sætte fokus på den skjulte hjemløshed blandt unge i kommunen, hvoraf særligt mange hjemløse unge kvinder normalt går 'under radaren', idet mange i denne gruppe er 'sofasovere'.

De unge i projektet er mellem 17 og 26 år. Der er kun få 17-årige i projektet, mens den største gruppe er unge mellem 20 og 22 år, der udgør 50 procent af de hjemløse unge og 45 procent af de unge i risiko for hjemløshed. Generelt peger flere projektledere på, at udsatte unge under 18 år som oftest er i eksisterende tilbud, og at man ikke har villet afbryde disse forløb, hvis de har været velfungerende for at kunne tilbyde denne indsats. Derudover nævner nogle projektledere, at det har været vanskeligt at få fat på de unge under 18 år, grundet et mindre etableret samarbejde generelt mellem børne- og voksenforvaltningerne på socialområdet, og de unge omkring det 18. år oftest vil have en kontakt med jobcenteret (ift. ydelse) fremfor Socialforvaltningen. Det er særligt i overgangen fra børne-unge-området (børn og unge under 18 år) til området for udsatte voksne, at der opstår en risiko for hjemløshed, hvis der fx ikke etableres en tilstrækkelig social støtte i denne overgang.

Ift. boligsituationen ved opstart bor hovedparten, 61 procent, af de unge i risikogruppen i en almen bolig, mens 10 procent bor i privat udlejning. Der er ni procent af de unge i risikogruppen, der er anbragt, mens otte procent bor i et botilbud, en startbolig eller en udslusningsbolig. Blandt de hjemløse unge er størstedelen, med 59 procent, sofasovere, der overnatter midlertidigt hos venner og familie. 18 procent opholder sig på en § 110-boform, mens to procent opholder sig på gaden. Når der er otte procent af de hjemløse unge, der er registreret med ophold i en almen bolig eller privat udlejning og således har en bolig, skyldes det, at opstartsmålingen for disse unge er lavet lige efter, at de er flyttet i egen bolig, som en del af projektets indsats. Det hænger sammen med, at det i nogle tilfælde tager lidt tid, før der er opbygget en kontakt og relation til den unge, og at opstartsmålingen kan gennemføres.

Hovedparten af de unge i begge grupper har en svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er kun tre procent af de hjemløse unge og seks procent af de unge i risiko for hjemløshed, der er i beskæftigelse. Der er 18 procent af de hjemløse unge og 22 procent af de unge i risikogruppen, der er under uddannelse. Langt hovedparten er ledige, heraf en del i aktivering. Den største gruppe af de unge modtager uddannelseshjælp, der er betegnelsen for kontanthjælp til de unge i denne aldersgruppe (Bilag 2.1). Flere projektledere på tværs af kommunerne beskriver, at de unge, som indgår i projektet, har en svag tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. I nogle kommuner har der været tale om unge, som ikke selv kan fastholde et uddannelsesforløb, og som generelt er meget langt fra uddannelse og beskæftigelse. I nogle kommuner har det været et krav for at indgå i projektet, at de unge i risikogruppen er motiveret for på sigt at komme i uddannelse, mens der i andre kommuner ikke har været stillet et sådant krav.

Figuren nedenfor tegner en profil af de to delmålgrupper ift. helbred og misbrugsproblemer. Langt hovedparten af de unge har psykiske problemer eller misbrugsproblemer og i en del tilfælde begge dele. Af de unge, der er hjemløse ved opstarten, er det 95 procent, der i større eller mindre grad har psykiske problemer, der begrænser dem i dagligdagen, mens det tilsvarende er 91 procent af de unge i risikogruppen. Der er dog væsentligt færre, der har en psykiatrisk diagnose, hvilket er 29

¹⁵ Benjaminsen, 2017: Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE. Se også Socialstyrelsens definition af hjemløshed: <https://socialstyrelsen.dk/voksne/hjemloshed/om-hjemloshed/definition-af-hjemloshed>.

procent af de hjemløse unge og 39 procent i risikogruppen. Projektlederne vurderer i den forbindelse, at når der er en forholdsvis lav andel, der er diagnosticeret med psykiske lidelser sammenlignet med den høje andel, der vurderes at have psykiske problemer, skyldes det, at der er tale om udsatte unge, der i mange tilfælde endnu ikke ved opstarten har været igennem en psykiatrisk udredning. Af dem, der har en diagnose, er der en stor gruppe med ADHD, ligesom der også er en stor del med angst eller depression. Derimod er det en forholdsvis lille andel, der har svære psykiske lidelser som skizofreni eller borderline.

Figur 4-2: Helbreds- og misbrugsprofil af de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed.

		I risiko for hjemløshed	I hjemløshed	
	Psykiske problemer	Ja, psykiske problemer, der begrænser dagligdagen	91 pct.	95 pct.
	Psykiatriske diagnoser	Har én eller flere psykiatriske diagnoser	39 pct.	29 pct.
		Følgende diagnoser optræder:		
		• ADHD/ADD	40 pct.	54 pct.
		• Angst eller depression	44 pct.	35 pct.
		• Skizofreni/skizotypi	13 pct.	11 pct.
• Borderline	10 pct.	7 pct.		
	Fysiske problemer	Ja, har mindre fysiske problemer eller problemer, der begrænser dagligdagen	29 pct.	21 pct.
	Hashmisbrug	Ja, optræder af og til, ofte eller dagligt påvirket	39 pct.	37 pct.
	Stofmisbrug	Ja, optræder af og til, ofte eller dagligt påvirket	13 pct.	14 pct.
	Alkoholmisbrug	Ja, optræder af og til, ofte eller dagligt påvirket	8 pct.	4 pct.
	Medicinmisbrug	Ja, optræder af og til, ofte eller dagligt påvirket	2 pct.	1 pct.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Første måling.

Når der er relativt få af de unge i projektet, der har svære psykiske lidelser, kan det hænge sammen med flere forhold. For det første er der en del unge med svære psykiske lidelser, som er omfattet af den generelle socialpsykiatriske indsats, herunder en del unge med disse typer af lidelser, der bor i botilbud og lignende. For det andet er unge med diagnoser i skizofreni-/psykosespektret ifølge Lov om Aktiv Socialpolitik berettiget til en højere kontantydelse og derfor i højere grad er i stand til at betale en husleje, hvorfor færre i denne gruppe er hjemløse. Derimod er diagnoser som ADHD og angst/depression ikke omfattet af den højere ydelse, og for disse unge er det formentlig i højere grad en udfordring at skaffe en bolig, hvorved det i højere grad er unge med disse typer af diagnoser, der optræder som hjemløse eller i risiko for hjemløshed.

Der er også en del af de unge, der har misbrugsproblemer. Det er særligt hashmisbrug, der er fremtrædende, med 37 procent af de hjemløse unge og 39 procent af de unge i risikogruppen, der af og til, ofte eller dagligt er påvirket af hash. Der er 14 procent af de hjemløse unge og 13 procent i risikogruppen, der optræder påvirket af hårde stoffer. En yderligere opgørelse viser, at det sammenlagt er 79 procent af de hjemløse unge og 83 procent af de unge i risiko for hjemløshed, der

enten har psykiske problemer eller har tegn på misbrugsproblemer. For hhv. 37 procent og 38 procent i de to grupper rapporteres der om både psykiske problemer og misbrugsproblemer (Bilag 2.1).

Ift. den psykosociale profil peger flere af projektlederne på, at der blandt de unge kvinder i målgruppen er en del med emotionelt ustabil personlighedsforstyrrelse (borderline), mens der blandt de unge mænd i mange tilfælde er tale om ADHD, ofte i kombination med misbrugsproblemer og den kriminalitet, der ofte følger med et misbrug.

Figuren nedenfor illustrerer, hvad der kendetegner de unges situation på en række øvrige parametre. Ift. socialt netværk er det 38 procent af de hjemløse unge og 30 procent i risikogruppen, der har en svag kontakt med familie og venner. Det er 20 procent af de hjemløse unge og 26 procent i risikogruppen, der har vanskeligt ved at varetage funktioner i dagligdagen. Der er dog således også en betydelig del af de unge, der umiddelbart vurderes godt at kunne varetage dagligdagsfunktioner. Det er cirka en femtedel af de unge, der vurderes at have vanskeligt ved at benytte det eksisterende behandlingssystem.

Figur 4-3: Øvrig situation for de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskoordinator (2015-2017). Første måling.

Mange af de unge har vanskeligt ved at håndtere og have overblik over deres økonomi. Det gælder 42 procent af de hjemløse unge og 41 procent af de unge i risikogruppen. I de kvalitative interviews peger bostøttemedarbejderne og myndighedskoordinatorerne på, at disse vanskeligheder i høj grad handler om, at de unge aldrig har lært at håndtere deres økonomiske situation, lægge budget mv. Samtidig er langt hovedparten af de unge på de forholdsvis lave satser for kontanthjælp (herunder uddannelseshjælp) for unge, og de har således som udgangspunkt ret få penge at gøre godt med¹⁶. Særligt, når de unge kommer i bolig, er rådighedsbeløbet efter husleje og faste udgifter lavt, selv om kommunerne generelt kun anviser de unge til boliger, hvor huslejen står i et rimeligt forhold til størrelsen på deres ydelse. Endelig er der, som nævnt, en del af de unge, der har misbrugsproblemer, der også udfordrer den enkeltes økonomi.

Ovenstående parametre tegner samlet set et billede af, at både de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed er socialt udsatte unge, der har mange forskellige problematikker, og hvor der i mange tilfælde ligger psykiske lidelser og vanskeligheder bag ved de sociale problemer.

¹⁶ Kontanthjælpssatsen for udeboende unge under 25 år er 6.106 kr. pr. måned før skat (2017-sats).

For nogle af parametrene er de unge imidlertid mindre udsatte, end man umiddelbart ville forvente på baggrund af de kvalitative interviews. Det gælder særligt vedrørende andelen med misbrugsproblemer, hvor over halvdelen af de unge ikke rapporteres at have misbrugsproblemer, ligesom det er flertallet af de unge, der umiddelbart vurderes godt at kunne varetage dagligdagsfunktioner. Sammenholdt med informationer fra de kvalitative interviews, kan dette dog skyldes, at myndighedskoordinatoren, der har foretaget disse vurderinger, ikke har haft fuld indsigt i omfanget af den unges problemstillinger på tidspunktet for udfyldelse af opstartsmålingen. Det handler også om, at de unge ikke selv oplever, at fx hashrygning er et problem, eller identificerer sig som misbruger, hvilket gør det vanskeligt for myndighedskoordinatoren at få fuld indsigt i den unges livssituation. Interviewene med bostøttemedarbejderne peger på, at det ofte tager tid, før omfanget af den unges problemer for alvor kommer frem, og netop bostøtteforløbet er ofte med til at få problemerne frem i lyset.

4.3 Indsatserne i de to målgrupper

I projektet har der været forskellige indsatskombinationer for de to målgrupper. I dette afsnit af-dækkes, hvor stor en del af de unge i de to målgrupper, de hjemløse unge og de unge i risiko for hjemløshed, der har fået de forskellige kombinationer af indsatsen, det vil sige Samarbejdsmodellen og de to bostøttemetoder CTI og ICM. Alle de unge i indsatsen har indgået i Samarbejdsmodellen, hvilket har været et krav for at deltage i indsatsen. I Tabel 4-1 er det opgjort, hvor stor en del af de unge i de to målgrupper, der har fået de forskellige indsatskombinationer.

Tabel 4-1: Andelen, der har fået Samarbejdsmodellen, CTI-metoden og ICM-metoden, særskilt for de unge i risiko for hjemløshed og de hjemløse unge.

	Risiko (n=190)	Hjemløs (n=410)	Ved ikke (n=5)	Total (n=605)
Samarbejdsmodel	53 pct.	59 pct.	100 pct.	57 pct.
Samarbejdsmodel og CTI	32 pct.	23 pct.	0 pct.	25 pct.
Samarbejdsmodel og ICM	14 pct.	17 pct.	0 pct.	16 pct.
Samarbejdsmodel og CTI og ICM	1 pct.	1 pct.	0 pct.	1 pct.

Note: Syv borgere har modtaget ICM- og CTI-forløb. Disse indgår ikke i evalueringens udviklingskapitel.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskoordinator (2015-2017). Første måling.

I begge målgrupper er det lidt over halvdelen af de unge, der alene har deltaget i Samarbejdsmodellen, til trods for at 68 procent af de unge i projektet tilhører målgruppen af hjemløse unge, hvor intentionen var, at de også skulle modtage et bostøtteforløb.

Det er umiddelbart overraskende, at så høj en andel af unge i begge grupper kun har modtaget indsatsen efter Samarbejdsmodellen og ikke har modtaget en bostøtteindsats. Ikke mindst, når man tager i betragtning, at en høj andel i begge grupper enten har psykiske problemer, misbrugsproblemer eller begge dele. Det er også overraskende, at andelen, der samlet set har modtaget en af de to bostøttemetoder, er lavest i gruppen af hjemløse unge, hvor det er 41 procent, der har modtaget en bostøtteindsats efter CTI- eller ICM-metoden, mens det gælder 46 procent i gruppen af unge i risiko for hjemløshed.

For at se nærmere på sammenhængen mellem målgruppens profil og de forskellige indsatskombinationer har vi også opgjort andelen med psykiske problemer og misbrugsproblemer inden for hver af metodekombinationerne (Tabel 4-2). Denne opgørelse viser, at der ikke er nogen nævneværdig forskel på andelen med psykiske problemer eller misbrugsproblemer, herunder andelen med både psykiske problemer og misbrugsproblemer, når vi sammenligner de unge, der udelukkende har modtaget en indsats gennem Samarbejdsmodellen, og de unge, der har fået Samarbejdsmodellen i kombination med en af bostøttemetoderne. Der er således ikke umiddelbart tegn

på, at der er forskelle i omfanget af de psykosociale problemer, der kan forklare den forholdsvis høje andel, der ikke har fået igangsat et bostøtteforløb.

Tabel 4-2: Andelen af unge med psykiske problemer og misbrugsproblemer inden for hver af metodekombinationerne

	Samarbejdsmodel (n=347)	Samarbejdsmodel og CTI (n=154)	Samarbejdsmodel og ICM (n=97)	Total (n=598)
Ja, både psykiske problemer og misbrug	35 pct.	40 pct.	39 pct.	37 pct.
Ja, psykiske problemer, men ikke misbrug	42 pct.	40 pct.	38 pct.	41 pct.
Ja, misbrug, men ikke psykiske problemer	3 pct.	2 pct.	1 pct.	2 pct.
Nej	4 pct.	5 pct.	3 pct.	4 pct.
Ved ikke	17 pct.	14 pct.	19 pct.	16 pct.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Første måling.

I de kvalitative interviews fremhæves flere forskellige forhold, der forklarer fordelingen på metodekombinationer i de to grupper. En væsentlig forklaring på, at færre har fået bostøtteindsatsen i gruppen af unge, der var hjemløse ved indsatsens start, er, at det har været vanskeligt at skaffe boliger til målgruppen, hvilket også har været en barriere for at igangsætte bostøtteindsatsen. Særligt den lavere andel, der har fået en CTI-indsats i gruppen af hjemløse unge, hænger bl.a. sammen med, at CTI-indsatsen først igangsættes, når der konkret er fundet en boligløsning, hvor den første fase af CTI-indsatsen sættes i gang lidt før den unges indflytning i boligen, med henblik på at understøtte overgangen til egen bolig. Ligeledes igangsættes ICM-indsatsen først, når der er udsigt til en boligløsning. Den store mangel på boliger til indsatsen kan være med til at forklare, at der for en del af de unge ikke er igangsat et bostøtteforløb.

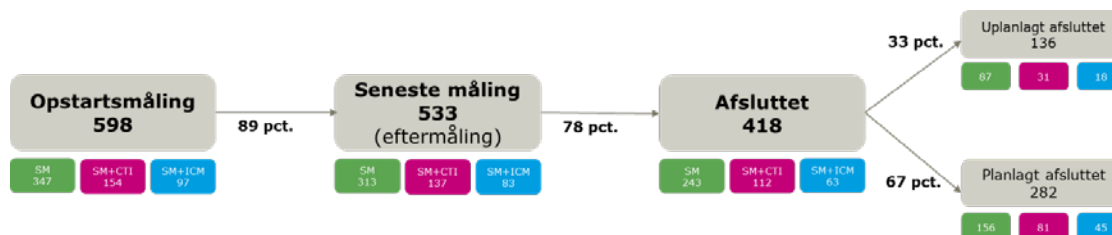
Der er dog også flere andre forklaringer på, at en del af de unge ikke har modtaget en bostøtteindsats. Nogle af de unge har været i gang med andre støtteforløb og har fx en støttekontaktperson eller en mentor tilknyttet, og der har således været forløb, hvor det ikke har været hensigtsmæssigt at igangsætte et bostøtteforløb. I disse tilfælde er der typisk igangsat et forløb gennem Samarbejdsmodellen med henblik på at understøtte sammenhængen i den øvrige sociale indsats, som den unge modtager. En del kommuner fremhæver også, at der er unge, som ikke ønsker at få igangsat et bostøtteforløb. Det kan hænge sammen med, at den unge ikke ser sig selv som 'hjemløs' og ikke erkender omfanget af sine egne støttebehov. Her forsøger de kommunale medarbejdere ofte at lave et motiverende arbejde med henblik på at få den unge til at ville og kunne modtage støtte og hjælp.

Endelig påpeges det i de kvalitative interviews med projektlederne, at visitationen til indsatserne også i nogle tilfælde kan give barrierer for at igangsætte et bostøtteforløb, dels hvis den unge ikke bliver visiteret til en bostøtteindsats, dels fordi processen omkring udredning og visitation ofte tager lang tid (se uddybning i afsnit 5.4 Trin 2: Udredning, visitation).

4.4 De unges indsatsforløb og gennemførelse af indsatsen

Som et led i Ungeprojektet modtager alle unge Samarbejdsmodellen, hvor indsatser og mål for de unge koordineres. Nedenfor er vist visuelt, hvor de unge er henne i deres indsatsforløb, og hvorvidt de ser ud til at være frafaldet indsatsen.

Figur 4-4: Overblik over antal unge, der indgår i indsatsen

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Første måling, seneste måling samt afsluttende måling.

Af figuren fremgår det, at 598 unge er påbegyndt en indsats, hvor de i den forbindelse har modtaget en opstartsmåling – de farvede bokse herover illustrerer, hvordan de unge fordeler sig på tværs af metoder. Det fremgår, at der for 89 procent (533) af de unge er indberettet mindst én efterfølgende måling. Af de 533 unge, som både har en opstartsmåling og mindst én efterfølgende måling, har 78 procent afsluttet deres forløb. Af de 418 unge, hvis indsats er afsluttet, er 67 procent af forløbene blevet afsluttet planlagt, mens de resterende unges forløb er uplanlagt afsluttet. For de forløb, der er afsluttet uplanlagt, er de primære årsager, at der ikke længere er kontakt til den unge (37 procent), at den unge ikke længere ønsker at indgå i Samarbejdsmodellen (32 procent), og at den unge er flyttet til en anden kommune (22 procent) (se Bilag 1).

4.4.1 Systematiske forskelle mellem grupper?

Der gennemført en række statistiske analyser¹⁷ af forskellige baggrundsforhold ved de unge¹⁸, hvor det undersøges, om der er systematiske forskelle mellem forskellige grupper af unge ift. deres karakteristika, da de startede i projektet. For det første undersøges det, om der er systematiske forskelle mellem de planlagte og uplanlagte afsluttede unge, og for det andet undersøges det, om der er en systematisk forskel i gruppen af unge, som er i et igangværende forløb, sammenlignet med gruppen, som har afsluttet deres forløb. De samlede resultater kan findes i Bilag 1. Nedenfor beskrives, hvor der har været systematiske forskelle, som er statistisk signifikante mellem planlagte og uplanlagte afsluttede forløb. Konsekvenserne af disse systematiske forskelle vil spille ind i de senere analyser og vil bl.a. bruges til at understøtte fortolkningen af analysernes resultater.

Planlagt vs. uplanlagt afsluttet

Sammenlignes gruppen af planlagt afsluttede forløb med gruppen af uplanlagt afsluttede forløb ses det, blandt de som har modtaget CTI-metoden, at de unge, som har uplanlagt afsluttede forløb, har **signifikant flere psykiske problemer** ved indsatsens start. Ift. rusmiddelproblematikker er det kun inden for det initiale hashmisbrug, de unge med uplanlagt afsluttede forløb adskiller sig fra de unge med planlagt afsluttede forløb. Her viser det sig, at de unge med uplanlagt afsluttede forløb har et **signifikant højere hashmisbrug** ved indsatsens start. Dette er endvidere specielt udtalt for de unge med uplanlagt afsluttede forløb, som har modtaget ICM-metoden. Endelig ses det, at de unge, som har uplanlagt afsluttede forløb ved indsatsens start, havde et **signifikant dårligere netværk**, end de unge, hvis forløb blev afsluttet planmæssigt.

For evalueringens videre analyse af indsatsens virkning betyder ovenstående, at de unge, som er frafaldet indsatsen uplanlagt undervejs, ved indsatsens opstart var signifikant dårligere på de nævnte parametre end den gruppe af unge, som har afsluttet indsatsen planlagt. Vi vil i den videre analyse fremhæve de steder, hvor indsatsens virkning varierer meget, alt efter om indsatsen er afsluttet planlagt eller uplanlagt.

¹⁷ Frafaldsanalyserne er gennemført gennem independent t-test.

¹⁸ De baggrundsforhold, som er blevet undersøgt i frafaldsanalyserne, er køn, alder, diagnose ved opstart, psykiske problemer ved opstart, fysiske problemer ved opstart, rusmiddelproblematikker (alkohol, stof, hash og medicin), borgernes økonomiske situation ved opstart, borgerens evne til at mestre dagligdagen ved opstart, borgernes netværk ved opstart, borgernes evne til at udnytte behandlingssystemet ved opstart, og endelig om de var i en hjemløshedssituation eller risiko for hjemløshed.

5. ARBEJDET MED INDSATSEN I PRAKSIS

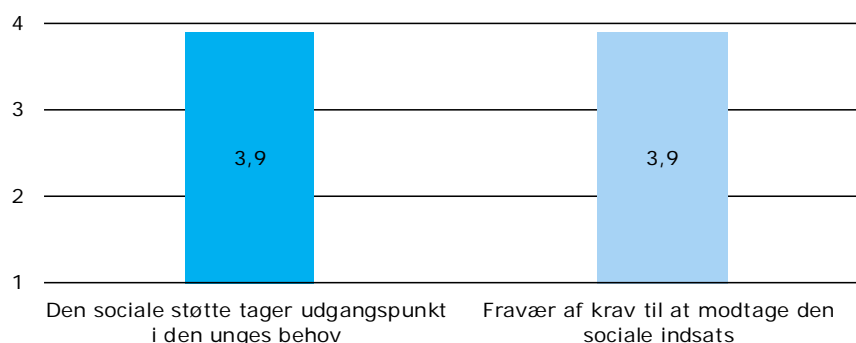
For at vurdere om indsatserne kan skabe positive resultater for unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed, er det vigtigt at have viden om, hvorvidt kommunerne implementerer indsatserne loyalt ift. de centrale kerneelementer i metoderne. I indeværende kapitel beskrives det, hvordan kommunerne konkret har implementeret og arbejdet med indsatsen i praksis. Det centrale formål med kapitlet er at belyse, i hvilken grad de 10 projektkommuner har implementeret metodernes kerneelementer systematisk og loyalt. Dette har til formål at kunne sandsynliggøre, at eventuelle positive resultater i de unges udvikling kan føres tilbage til indsatsen.

Først beskrives implementeringen af den overordnede tilgang i arbejdet med de unge. Derefter beskrives den unges vej gennem indsatsen, og hvordan kommunerne har arbejdet med implementeringen af de syv trin, som indgår i indsatsen. Dvs. hvordan den unge bliver opsporet og visiteret ind i indsatsen, gennemførelse af indsatsen og afslutning af indsatsen.

5.1 Tilgangen i arbejdet med de unge: Den unge i centrum og kravfri tilgang

Centralt i Housing First-tilgangen samt for både Samarbejdsmodellen og bostøtten er, at indsatsen ydes med **udgangspunkt i den unges behov og ønsker**. De gennemførte fidelitetsmålinger viser, at kommunerne i høj grad har været loyale mod dette princip. Det betyder bl.a., at de unge i høj grad har haft indflydelse på, hvad støtten indeholder samt støttens omfang og karakter. Både de unge, medarbejdere og samarbejdspartnere fremhæver princippet om den unge i centrum som en drivkraft ift. at fastholde de unge i indsatsen og skabe positive forandringer i de unges liv.

Figur 5-1: Indsatsens grundlag

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger. Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodeloyalitet i implementeringen. Søjle 1: score = Spørgsmål 1 under temaet "indhold i den sociale støtte", Søjle 2: Score = scoren for temaet "krav til at modtage den sociale indsats".

Et andet centralt princip er, at der **ikke stilles krav til den unge** til at modtage den sociale indsats – fx krav om at den unge skal reducere et eventuelt misbrug af rusmidler for at kunne modtage den sociale indsats. Som det fremgår af ovenstående figur, har kommunerne ligeledes i høj grad været loyale overfor dette princip. Flere unge fremhæver det som positivt, at der ikke stilles krav til dem ift. at modtage den sociale indsats, og at de ikke bliver afsluttet i indsatsen, hvis de fx glemmer eller bryder en aftale, de har lavet med myndighedskoordinatoren eller bostøttemedarbejderen. Ifølge de unge giver det en følelse af trykthed, at det er "ok" at lave fejl en gang imellem.

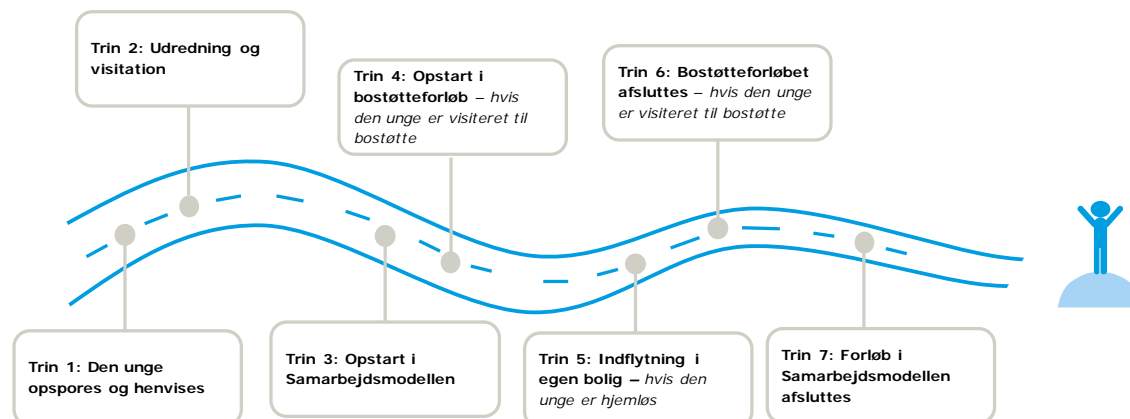
5.2 Indsatsforløb og trin i implementeringen

Som følge af at indsatsen består af flere indsatser, der kan kombineres på forskellige måder, er der flere veje gennem indsatsen for den unge. Der er i alt tre mulige indsatskombinationer:

- Samarbejdsmodel uden bostøtte.
- Samarbejdsmodel og bostøtte efter CTI-metoden.
- Samarbejdsmodel og bostøtte efter ICM-metoden.

Herunder ses de syv trin, som indsatsen består af.

Figur 5-2: Den unges vej gennem indsatsen

5.3 Trin 1: Opsporing og henvisning

Rekrutteringen af målgruppen unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed består dels af at opspore de unge i målgruppen, og dels af motivationsarbejde ift. at motivere de unge til at modtage indsatsen.

5.3.1 Opsporing af unge i målgruppen

Projektledere og medarbejdere fortæller, at opsporingen af unge i målgruppen **primært er blevet gennemført af samarbejdspartnere**, som er i berøring med målgruppen – fx produktionsskoler, Kirkens Korshær, Børn- og Ungeforvaltningen og kriminalforsorgen. Særligt jobcenteret og UU-vejledningen har spillet en stor rolle ift. opsporing. Årsagen hertil er, at jobcenteret har en høj grad af kontakt til målgruppen som følge af, at mange unge i målgruppen modtager enten kontanthjælp eller uddannelseshjælp (se afsnit 4.2). Ligeledes er en del af de unge i målgruppen i løbende kontakt med UU-vejledningen. Flere projektledere fortæller, at UU-vejledningen især er en vigtig samarbejdspartner ift. opsporing af unge i risiko for hjemløshed, da de har kendskab til unge, som er i risiko for at droppe ud af deres uddannelse, og at en del af disse unge kan karakteriseres som værende i risiko for hjemløshed. I enkelte kommuner har man oplevet, at nogle af de unge, som modtager indsatsen, har henvist deres venner. I de større kommuner har opsøgende gadeplansmedarbejdere endvidere arbejdet med opsporing af målgruppen.

Som følge af at opsporingen primært er foretaget af (ofte kommunale) samarbejdspartnere, har der i nogle kommuner været vanskeligheder med at opspore unge, som ikke allerede er kendt af kommunen. Nogle projektledere fremhæver dog, at UU-vejledningen og opsporende gadeplansmedarbejdere kan være en vigtig samarbejdspartner ift. at opspore denne del af målgruppen.

For at styrke opsporingen har projektlederne **informeret relevante samarbejdspartnere om indsatsen og målgruppen**. Informationsarbejdet er dels foregået via udarbejdelse af skriftlige materialer og dels via oplæg på fx personalemøder. I denne proces har projektlederne, særligt i projektets opstart, haft udfordringer med at få formidlet definitionerne af målgruppen til samarbejdspartnerne. Eksempelvis har man i nogle kommuner oplevet, at samarbejdspartnere har henvist unge, som faldt uden for målgruppen, fordi de fx var boligløse, men ikke havde sociale problemstillinger af en sådan karakter, at de var indenfor målgruppen.

Efter en aktør har opsporet en ung i målgruppen, har de **henvist vedkommende til indsatsen**. I nogle kommuner har man arbejdet systematisk med anvendelse af henvisningsskemaer, mens henvisningen i andre kommuner har været mindre systematisk og er foregået via både telefon og mail. Se et eksempel på en systematisk henvisningsprocedure i boksen nedenfor.

Boks 5-1: Erfaringer fra Ungeprojektet: Screeningspostkasse i Randers Kommune

I Randers Kommune er der etableret en velfungerende henvisningspraksis, hvor samarbejdspartnere, der opsporer en ung i målgruppen, udfylder et **screeningsskema** og sender det til en elektronisk postkasse. Screeningsskemaet består af en række baggrundsspørgsmål om den unge, herunder spørgsmål til den unges boligsituation og øvrige indsatser. Myndighedskoordinatoren er ansvarlig for den elektroniske postkasse og læser alle screeningskemaer, som indsendes, samt følger op ved at tage kontakt til den unge inden for få dage efter at have modtaget skemaet. Skemaet fungerer både som værktøj til effektiv og hurtig kommunikation i kommunen omkring opsporing af målgruppen, men er også med til at skabe en opmærksomhed på hjemløse unge eller unge i risiko for hjemløshed blandt relevante samarbejdspartnere.

5.3.2 Motivationsarbejde er et vigtigt fagligt fokus i arbejdet med indsatsen

Både projektledere og medarbejdere på tværs af alle 10 kommuner giver udtryk for, at motivation af målgrupperne har været et vigtigt fagligt fokusområde og udfordring. En række karakteristika ved målgruppen har været særligt befordrende ift. fokus på motivationsarbejdet:

- **De unge identificerer ikke sig selv som hjemløse eller i risiko for hjemløshed:** Flere medarbejdere fortæller, at målgruppen ofte ikke identificerer sig selv som hjemløse eller i risiko herfor. Derudover har en stor del af målgruppen, ifølge medarbejderne, fordomme ift. hjemløshed og ønsker ikke at associeres med begrebet "hjemløshed". Dette betyder, at de unge er forbeholdne overfor at modtage en indsats, der er rettet mod unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed.

- **De unge har fokus på "her og nu"-problemstillinger:** Målgruppen er, ifølge medarbejderne, ofte fokuseret på "her og nu" problemstillinger og kan som følge heraf have vanskeligt ved at overskue indsatsens varighed, samt at indsatsen har fokus på problemstillinger med et længerevarende perspektiv (fx uddannelse og beskæftigelse). Grundet dette fokus hos de unge har det, ifølge medarbejderne, været vigtigt at respondere hurtigt ifm. motivationsarbejdet.

Boks 5-2: Citat

"Der er stor forskel på de 18-19-årige [og de ældre borgere i hjemløshed]. De tror stadig, de lever det fede liv. De er ikke trætte nok endnu. De ældre er mere modtagelige overfor hjælpen. De er trætte af den måde, deres liv er."

Bostøttemedarbejder

- **De unge har negative associationer ift. kommunen:** Både medarbejdere og unge fortæller, at mange af de unge i målgruppen har negative associationer ift. kommunen og forbinder kommunen med at blive mødt med krav og manglende forståelse. Af denne årsag har medarbejderne haft fokus på at understrege overfor de unge, at indsatsen ydes på deres præmisser ifm. motivationsarbejdet.

- **Manglende indsigt i egne udfordringer:** I nogle kommuner har medarbejderne oplevet, at de unge er vanskelige at motivere som følge af, at de ikke har fuld indsigt i egne vanskeligheder. De synes fx ikke, at de har behov for at skabe forandringer i deres liv, selvom de har sociale problemer. Dette skal ligeledes ses i relation til, at de unge ofte ikke identificerer sig selv som værende i hjemløshed eller i risiko herfor.
- **Nogle unge oplever, at det er et tabu at modtage bostøtte:** Udover at det kan være udfordrende for medarbejderne at motivere de unge til at modtage Samarbejdsmodellen, er der ifølge nogle medarbejdere en særlig udfordring forbundet med at motivere de unge til at modtage bostøtte. Medarbejdere fortæller, at de unge opfatter det som tabubelagt at modtage bostøtte, og derudover kan synes, at mængden af bostøtte lyder voldsom. Erfaringen fra medarbejderne er dog, at de unge kan motiveres til bostøtten, hvis man i motivationsarbejdet fremhæver, at mængden af støtte og støttens karakter afstemmes med deres behov og ønsker.

Boks 5-3: Citat

”Det er nemt at præsentere Samarbejdsmodellen. De fleste vil rigtig, rigtig gerne. Det er straks sværere at forklare, at de så også skal have bostøtte. Vi skal blive lidt bedre til at forklare, hvad bostøtten går ud på. De unge vil fandeme ikke have, at der er nogen, der skal bestemme over dem. De gange hvor vi har fortalt dem, at det er på deres præmisser, så er det lige pludselig dem, der begynder at tage kontakten – de bliver meget mere opsøgende.”

Medarbejder (arbejder som både myndighedskoordinator og bostøttemedarbejder)

Ovenstående karakteristika ved målgruppen har betydet, at det har været nødvendigt med et stort fokus på motivationsarbejde ifm. rekruttering til indsatsen. Kommunerne er i forskellig grad lykkede med at løse udfordringen ift. at motivere de unge til at modtage indsatsen. **Hvis medarbejderne har været dygtige til at formidle indsatsens indhold og karakter til de unge, har det bidraget til at styrke de unges motivation**, som beskrevet ovenfor. Omvendt har det virket afskrækkende for målgruppen, hvis medarbejderne har præsenteret indsatsen på en sådan måde, at den virkede meget omfattende og indgribende ift. den unges måde at leve sit liv på. I forlængelse heraf fortæller bostøttemedarbejderne, at det styrker de unges motivation for at ville fastholdes i indsatsen, hvis de oplever, at indsatsen ydes på deres præmisser – dvs. at både omfanget og indholdet af støtten tilpasses deres ønsker. Derudover har nogle bostøttemedarbejdere gode erfaringer med at tage anderledes metoder og tilgange i brug – fx ifm. planlægning af møder med de unge. En bostøttemedarbejder fortæller eksempelvis, at hun har fortalt de unge, at hun opholder sig et bestemt sted i byen indenfor et bestemt tidsrum, og at de kan komme og møde hende der, hvis de har lyst. Derudover fortæller medarbejdere, at det har været en stor motivationsfaktor for de unge, at de – ved at modtage indsatsen – kan få hjælp til at få en bolig. I flere kommuner fortæller både projektledere og medarbejdere dog, at det har været en udfordring at sikre, at de unge både har været motiveret for at få tildelt en bolig og modtage støtten – og ikke kun i at få boligen.

Boks 5-4: Erfaringer fra Ungeprojektet: Brug af den motiverende samtale (MI)

I Københavns Kommune anvender man metoden Den Motiverende Samtale (MI) i motivationsarbejdet. Den Motiverende Samtale er en **evidensbaseret samtaleteknik**, der kan bidrage til at skabe motivation for forandring. I Den Motiverende Samtale arbejder man på at frembringe de unges egne argumenter og gode grunde til at skabe en forandring i deres liv. Man arbejder derved *klientcentreret*, idet det handler om at finde ud af, hvilke forandringer den unge selv er motiveret for. På den måde arbejdes der med udgangspunkt i den unges perspektiv på sin egen situation og den unges egne ønsker for fremtiden.

Erfaringen fra Københavns Kommune er, at Den Motiverende Samtale (MI) har været et godt fagligt redskab ift. at motivere de unge til at starte op i indsatsen samt ift. fastholdelse – bl.a. som følge af at metoden bidrager til, at de unge i højere grad åbner op og reflekterer over egen livssituation og ønske om forandring. Medarbejdernes kompetencer ift. Den Motiverende Samtale har således styrket deres faglighed ift. at arbejde med målgruppen.

5.3.3 Succes med rekruttering af nogle dele af målgruppen

På tværs af kommunerne i projektet er det generelle billede, at kommunerne har haft stor succes med at **rekruttere unge i hjemløshed**. I enkelte kommuner fortæller projektlederen endda, at de har måttet reducere deres informationsarbejde om indsatsen for at mindske antallet af henvisninger, da de ikke havde kapacitet til flere forløb under projektperioden. Derudover er der flere kommuner, der har haft en venteliste til projektet.

Både projektledere og medarbejdere i kommunerne fortæller dog, at der har været **udfordringer ift. at rekruttere unge i risiko for hjemløshed** (se afsnit 4.2). Projektledere og medarbejdere giver udtryk for, at det bl.a. skyldes, at unge i risiko for hjemløshed er sværere at opspore end unge i hjemløshed. I forlængelse heraf har kommunerne haft **udfordringer med at rekruttere unge under 18 år**. Dette ses tydeligt ved, at kun to procent af de unge i hjemløshed, som har modtaget indsatsen, og fire procent af de unge i risiko for hjemløshed, der har modtaget indsatsen er under 18 år (se afsnit 4.2). Ifølge flere projektledere (forankret i Socialforvaltningen) er udfordringerne relateret til, at det har været vanskeligt at etablere et forpligtende samarbejde med Børn- og Ungeforvaltningen. Endvidere har Børn- og Ungeforvaltningen i en enkelt kommune ikke været repræsenteret i styregruppen. Andre forhold kan være at der for de unge under 18 år, oftest har igangsat andre (velfungerende) indsatser, som man ikke vil afbryde for at igangsætte denne indsats. Det er særligt i overgangen fra børne-unge-området (børn og unge under 18 år) til området for udsatte voksne, at der opstår en risiko for hjemløshed, hvis der fx ikke etableres en tilstrækkelig social støtte i denne overgang.

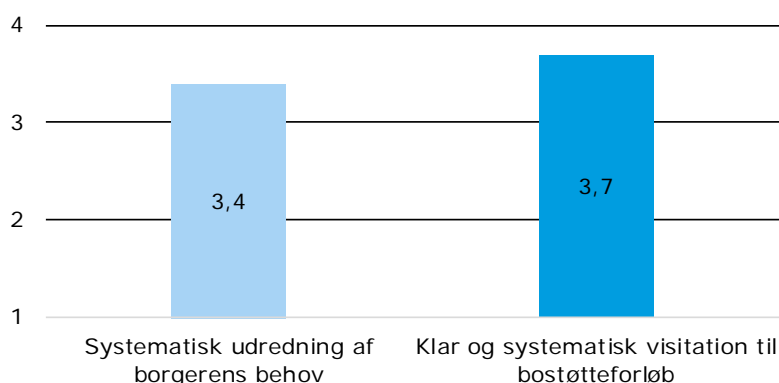
5.4 Trin 2: Udredning, visitation og eventuel boligtildeling

For at sikre at de unge, som opspores og henvises til indsatsen, modtager den rette støtte, er det vigtigt, at der foretages en udredning af de unges behov og systematisk visitation. For unge i hjemløshed skal der derudover foretages en boligtildeling, således at den unge kan flytte i egen bolig.

5.4.1 Systematisk og velfungerende udredning og visitation, men udfordringer ift. visitation til bostøtte

Ud fra figuren nedenfor ses det, at data fra fidelitetsmålingerne viser, at der i høj grad foretages en **systematisk udredning** af de unges behov som led i forløbet.

Figur 5-3: Udredning og visitation

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger. Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodeloyalitet i implementeringen. Søjle 1: Spørgsmål 1 under temaet "krav til myndighedsdelen", Søjle 2: Spørgsmål 2 under temaet "Indsats" og spørgsmål 2 under temaet "krav til myndighedsdelen".

I hovedparten af kommunerne er de unge blevet udredt ved, at en medarbejder har samtaler med den unge og de fagpersoner, som er involveret i den unges sag, fremfor ved en specifik udredningsmetode, som fx Voksenudredningsmetoden (VUM). I flere kommuner har man dog taget udgangspunkt i temaerne i VUM i udredningsprocessen. Projektledere og medarbejdere giver udtryk for, at denne tilgang til udredningen har fungeret godt, idet den har muliggjort, at de unge kan udredes på forholdsvis kort tid, og man derved kan igangsætte indsatsen hurtigt. Både projektledere og medarbejdere fremhæver, at en hurtig igangsættelse af indsatsen er afgørende ift. at fastholde de unges motivation og møde deres behov for støtte. Enkelte kommuner har valgt at anvende VUM ifm. udredning. Både ledere og medarbejdere fra en af kommunerne fortæller, at det kan tage op til tre måneder at udarbejde VUM'en, hvor de unge fastholdes i en venteposition og kan miste motivationen. Der er således et dilemma imellem, at der på den ene side er behov for, at der foretages en udredning af den unge, men samtidig at erfaringen er, at VUM'en er for tidskrævende ift. den konkrete målgruppe, og at udredningen kan være med til at forsinke indsatsens igangsættelse betydeligt.

Boks 5-5: Erfaringer fra Ungeprojektet: Hurtig visitationsproces

Herning Kommune har gode erfaringer med at have en **hurtig visitationsprocedure**. I Herning Kommune har det været projektlederen, som er ansvarlig for visitation af unge til projektet. Ungeprojektet har således været selvvisiterende.

Visitationsprocessen er som følger:

- Projektlederen modtager en henvendelse fra en samarbejdspartner om en ung
- Projektlederen vurderer, om den unge passer ind i målgruppen for projektet
- Projektlederen udreder den unge ved at lave en "mini-VUM". Ved mini-VUM'en udfyldes der ikke et skema, men der tages udgangspunkt i temaerne i VUM, når hun taler med den unge og relevante fagpersoner om den unges livssituation. Ligeledes blev der taget noter i den unges sag ud fra temaerne i VUM.
- Projektlederen vurderer, hvilken indsats den unge skal visiteres til – dvs. hvorvidt den unge skal visiteres til Samarbejdsmodel uden bostøtte eller Samarbejdsmodel og CTI- eller ICM-bostøtte.

Visitationsproceduren har muliggjort, at man har kunnet starte de unge op i indsatsen hurtigt, og derigennem har undgået, at de unge mistede motivationen for at modtage indsatsen.

Visitationsprocessen består af 1) en visitation af, hvorvidt de unge er i målgruppen for indsatsen eller ej, og 2) hvis de er i målgruppen, så skal de visiteres til en af de tre indsatskombinationer.

På baggrund af data fra fidelitetsmålinger og kvalitative interviews, er det generelle billede, at kommunerne har implementeret en **systematisk visitation ift. at afklare, hvorvidt de unge er i målgruppen for indsatsen** (se Figur 5-3: Udredning og visitation).

Samtidigt viser evalueringsdata, at en stor andel af de unge, som er i hjemløshed, ikke modtager et bostøtteforløb (41 procent), og at disse unge kun har modtaget et forløb i Samarbejdsmodellen. Det kunne derfor tyde på, at der har været lidt **flere udfordringer** forbundet med **visitation til hvilken indsatskombination, de unge skal modtage**.

I Ungeprojektet har kommunerne organiseret deres visitation på forskellige måder. I en del af kommunerne har visitationen været organiseret således, at teamet omkring indsatsen eller projektlederen har haft **visitationskompetence til bostøtte og truffet den faglige beslutning om opstart af et Samarbejdsmodelsforløb**. Derved har teamet omkring indsatsen været selvvisiterende. Når en ung er blevet henvist til indsatsen, har teamet omkring indsatsen typisk drøftet den unges sag på et møde, hvorefter de har vurderet hvilken af de tre indsatskombinationer, den unge skal modtage. Både projektledere og medarbejdere peger på, at denne organisering er meget velfungerende. Dette skyldes, at det muliggør en effektiv og smidig proces, hvor indsatsen kan igangsættes kort tid efter, den unge er opsporet og henvist til indsatsen. Projektledere og medarbejdere beskriver, at en sådan proces bidrager til at fastholde de unges motivation.

I andre kommuner har teamet eller dele af teamet omkring indsatsen været **selvvisiterende til Samarbejdsmodellen**, mens der har været en **mere formaliseret visitationsproces ift. bostøtten**. Her fremhæver flere projektledere udfordringer med, at de kommunale visitatorer ikke vurderer de unges støttebehov til at være omfattende nok til at kunne blive visiteret til en bostøtteindsats. Dette til trods for, at den unge befinder sig i hjemløshed og har psykiske problemer eller misbrugsproblemer. Derved er der ifølge projektlederne i nogle tilfælde en praksis i den kommunale administration omkring myndighed og visitation, der ikke altid trækker samme vej som principperne i Housing First-tilgangen om en hurtig adgang til både bolig og social støtte. Sådanne barrierer omkring udredning og visitation kan ifølge projektlederne være medvirkende til, at det kan være vanskeligt hurtigt at få et indsatsforløb og en bostøtteindsats i gang for den unge. Projektlederne fremhæver i den forbindelse også, at det har været vigtigt at udbrede kendskabet til Housing First-tilgangen blandt de kommunale visitatorer og i myndighedsafdelingerne generelt.

Visitationen til bostøtteforløb er udover selve visitationsprocessen påvirket af mange forskellige faktorer. Andre barrierer, som kan have haft indflydelse på, at 41 procent af de unge, som er i hjemløshed, ikke har fået et bostøtteforløb, kan være den store mangel på billige boliger. Denne mangel vanskeliggør igangsættelsen af især CTI-forløb, da det kræver, at den unge er tildelt en bolig (se mere om boligtildeling i afsnit 5.4.2). Samtidigt kan en anden barrierer være, at enkelte kommuner ikke har haft tilstrækkelig kapacitet i bostøtten til at igangsætte forløb under projektperioden, og at de har haft ventelister til indsatsen (se afsnit 4.2.3).

Handleplaner

Når der igangsættes en indsats, er kommunerne følge Servicelovens § 140 og § 141 forpligtet til at udarbejde en handleplan til unge under 18 år med væsentlige sociale problemer, samt en **handleplan** til unge over 18 år med væsentlige sociale problemer. Formålet med en handleplan er at klarlægge målet med indsatsen, at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsats og at tydeliggøre forpligtigelsen for alle involverede personer, instanser og forvaltningsgrene. Samtidig skal den sociale handleplan medvirke til at styrke den enkelte unges indflydelse på sagsbehandlingen. Kommunerne er derudover forpligtet til at følge op på indholdet i handleplanen.

Resultaterne af fidelitetsmålingen viser, at kommunerne **i nogen grad lever op til kravene omkring tilbud om udarbejdelse af og opfølgning på § 140- og § 141-handleplaner**. En projektleder fortæller, at en årsag til, at der ikke er udarbejdet en social handleplan for alle de unge,

der modtager indsatsen, er, at nogle unges forløb er blevet afsluttet uplanlagt, inden man har nået at få udarbejdet en social handleplan – fx pga. fraflytning fra kommunen.

Hvis der ikke er udarbejdet en § 140 eller § 141 handleplan for den unge, har mål- og aftaleskemaet, som udarbejdes ifm. indsatsen i Samarbejdsmodellen, kunnet udgøre en handleplan, se boksen herunder for præcisering.

Boks 5-6: § 140- og § 141-handleplaner

Formålet med en handleplan er at klargøre målet med indsatsen, at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsats og at tydeliggøre forpligtigelsen for alle involverede personer, instanser og forvaltningsgrene. Samtidig skal handleplanen medvirke til at styrke den enkeltes indflydelse på sagsbehandlingen.

I Servicelovens § 140 og § 141 er følgende beskrevet vedrørende udarbejdelse af handleplaner:

- *§ 140 - udarbejdelse af handleplan for børn og unge under 18 år:* Kommunen skal udarbejde en handleplan for børn og unge under 18 år, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger, jf. Servicelovens §§ 52, 76 og 76 a. For unge under 18 år med et behandlingskrævende stofmisbrug skal kommunen derudover udarbejde en handleplan for den behandling, der skal iværksættes, og for den nødvendige støtte til den unge.
- *§ 141 - udarbejdelse af handleplan for unge og voksne over 18 år:* Når der ydes hjælp til personer under folkepensionsalderen, skal kommunen som led i indsatsen skønne, om det er hensigtsmæssigt at tilbyde at udarbejde en handleplan for indsatsen. Ved denne vurdering skal der tages hensyn til borgerens ønske om en handleplan samt karakteren og omfanget af indsatsen. Kommunen skal tilbyde at udarbejde en handleplan, når hjælpen ydes til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller personer med alvorlige sociale problemer, der ikke eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, eller som i øvrigt har behov for betydelig støtte for at forbedre de personlige udviklingsmuligheder.

Ift. både § 140 og § 141 er det gældende, at mål- og aftaleskemaet, som udarbejdes ifm. indsatsen i Samarbejdsmodellen, kan udgøre den unges handleplan. Mål- og aftaleskemaet indeholder en beskrivelse af formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, den forventede varighed af indsatsen og andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler mv.

Kilde: Lov om Social Service § 140 og § 141.

Resultaterne af den løbende dokumentation på individniveau viser, at der på tidspunktet for den første måling for de unge var udarbejdet en fælles koordinerende plan med et helhedsorienteret sigte, enten i form af en § 140 handleplan, en § 141 handleplan eller som et mål- og aftaleskema for 41 procent af de unge (Bilag 2.2). Ved den senest gennemførte måling for de unge er dette derimod gældende for 77 procent af de unge (Bilag 2.2). Dette indikerer, at arbejdet med at udarbejde handleplaner og mål- og aftaleskemaer ikke altid sker ifm. visitation til indsatsen, men derimod også er et arbejde, som foretages undervejs i den unges forløb i indsatsen.

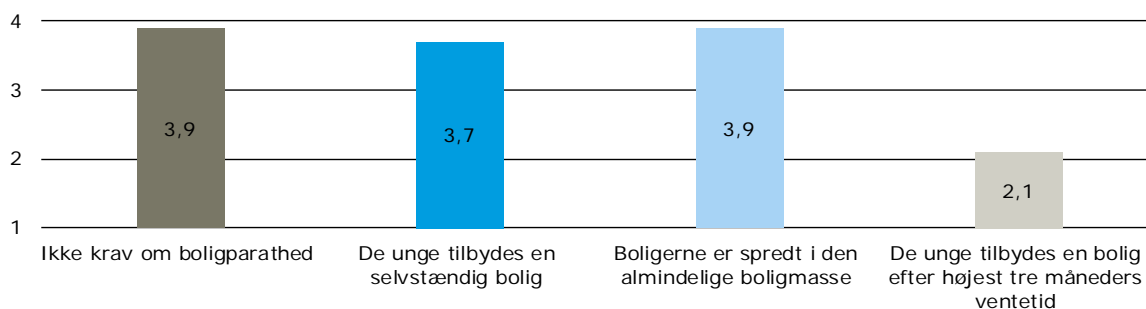
5.4.2 Boligtildeling - fravær af krav om boligparathed, men store udfordringer med at skaffe boliger til målgruppen

Som led i indsatsen skal unge, der er i hjemløshed, tildeles en bolig. Et kerneelement i Housing First-tilgangen er, at der **ikke stilles krav om boligparathed** ifm. boligtildeling. Hermed menes der, at den unge ikke på forhånd skal have demonstreret 'boevne', inden der tildeles en bolig. Housing First-tilgangen er baseret på en forståelse af, at det er vanskeligt at opnå en sådan boevne på forhånd, mens den hjemløse borger stadig befinder sig i en akut hjemløshedssituation. I stedet er det ifølge

Housing First-tilgangen vigtigt at etablere en boligløsning med social støtte allerede i starten af indsatsforløbet, hvorved det bliver muligt i praksis at blive i stand til at bo i egen bolig.

Data fra fidelitetsmålingen peger på, at kommunerne i høj grad ikke stiller krav om boligparathed, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at der i høj grad ikke stilles krav om reduceret misbrugsadfærd og/eller -behandling for at kunne få tildelt en bolig.

Figur 5-4: Boligtildeling

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger. Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodelojalitet i implementeringen. Søjle 1: Spørgsmål 1 og 2 under temaet "Ikke krav om boligparathed", Søjle 2: Spørgsmål 2 under temaet "bolig", Søjle 3: Spørgsmål 4 under temaet "bolig", Søjle 4: Spørgsmål 1 under temaet "bolig".

I Housing First-tilgangen er det endvidere et centralt princip, at der **tilbydes selvstændige boliger spredt i den almindelige boligmasse**. Her viser data fra fidelitetsmålingen, at de unge i høj grad tildeles en selvstændig bolig i den almene boligmasse med en permanent lejekontrakt. Kommunerne er således i høj grad loyale overfor dette princip (se Figur 5-4). Erfaringerne fra Ungeprojektet viser i forlængelse heraf, at for langt de fleste af de hjemløse unge er en selvstændig bolig den bedste løsning. Enkelte kommuner har forsøgt at tildele de unge en bolig i et bofællesskab og/eller en delebolig. Her er erfaringen dog, at denne type boliger medfører en række udfordringer - bl.a. kan der opstå et miljø præget af misbrugsproblemer og konflikter. Dette til trods for, at kommunerne har været særligt opmærksomme på sammensætningen af unge i bofællesskaber og deleboliger, samt placeringen af boliger ift. naboer mv.

I næsten alle 10 kommuner har man primært oplevet udfordringer ift. at kunne tilbyde de unge en bolig, ligesom det er en udfordring at kunne tilbyde boligen inden for kort tid, hvor der i fidelitetsmålingen er anvendt et mål for, at boligen tilbydes efter højest tre måneders ventetid. Dette skyldes, at de fleste kommuner står overfor en stor udfordring ift. **boligmangel**. Udfordringer ift. at skaffe billige boliger til målgruppen skyldes dels en række strukturelle forhold og dels de unges betalingsevne og behov ift. boligen – fx ift. placering, størrelse og mulighed for at have kæledyr.

Hvad angår **strukturelle forhold**, fremhæver projektledere og medarbejdere for det første, at en række renoveringsprojekter har betydet, at små, billige boliger er blevet lagt sammen for at etablere større og renoverede boliger. Dette har medført en reduktion i antallet af små, billige boliger i kommunerne. For det andet har det øgede antal af flygtninge og studerende i kommunerne betydet, at der er kommet en øget efterspørgsel efter små, billige boliger. Der er således både sket en reduktion af udbuddet og en stigning i efterspørgslen.

Boks 5-7: Citat

“

“Der er bare ikke boliger til alle. Så skal vi holde gejsten oppe [for de unge]. Og når man står som nr. 400 i kø, så er det hårdt.”

Projektleder

Boks 5-8: Citat

“

“Det begrænsede rådighedsbeløb, de unge typisk har, gør Housing First svær i praksis.”

Bostøttemedarbejder

Ift. **de unges betalingsevne og behov** ift. boligen pointerer projektledere og medarbejdere, at en central udfordring ift. at finde boliger til de unge er, at de unge har meget lav betalingsevne. Den lave betalingsevne skyldes, at de unge ofte enten er på kontanthjælp eller får uddannelsesstøtte. Derudover har de unge ofte gammel gæld – fx et gammelt indskudslån, de ikke har betalt ud. Dette kan gøre det vanskeligt at få bevilget et indskudslån til de unge, hvilket er en vigtig forudsætning for, at den unge kan flytte i bolig. Det kan endvidere udgøre en udfordring ift. at finde boliger, hvis de unge har særlige ønsker til boligen – fx ift. placering tæt på centrum eller mulighed for at have kæledyr.

Samlet set er erfaringen fra Ungeprojektet, at **udfordringen ift. at skaffe boliger til de unge vanskeliggør implementering af en indsats baseret på Housing First-tilgangen**. Følgelig gør udfordringen ift. boliger det ligeledes vanskeligt at hjælpe unge i hjemløshed i egen bolig og ud af hjemløshed. Som følge af den generelle udfordring med boligmangel forsøger medarbejderne i indsatsen at skaffe boliger til de unge via flere kanaler, herunder den kommunale boliganvisning, boligforeninger og det private boligmarked – fx via boligportalen.dk. For at afhjælpe udfordringerne med at finde boliger til de unge har kommunerne iværksat forskellige initiativer.

EKSEMPLER PÅ TILTAG TIL AT SKAFFE BOLIGER TIL MÅLGRUPPEN

Gode erfaringer med samarbejde med frivillige og private organisationer

Der er positive erfaringer fra kommuner, der i Ungeprojektet har samarbejdet med frivillige eller private organisationer.

I Horsens Kommune har man iværksat et samarbejde med organisation Udebo, som hører under Jysk børneforsorg. Samarbejdet har gavnet begge parter, da Udebo stod med ledige boliger, de ikke selv kunne udfylde, og Horsens Kommune oplevede boligmangel.

I Esbjerg Kommune har projektet et samarbejde med den frivillige organisation Hjemløses Venner. Organisationen har dels bidraget ved at skaffe boliger til de unge, og dels ved hjælpe praktiske gøremål og anskaffelse af møbler ifm. de unges indflytning i egen bolig.

Praksis ift. henvisning og bevilling af indskudslån

Ifm. boligtildeling i flere kommuner (bl.a. Aalborg Kommune) gør man brug af § 34 i Lov om Aktiv Socialpolitik, hvorved de unge kan få særlig støtte til boligudgifter. Bevilling af støtte efter § 34 øger mulighederne for at skaffe boliger til de unge, idet de unges betalingsevne styrkes.

I mange kommuner har man endvidere gjort brug af § 59, stk. 1, i almenboligloven, som fastsætter, at en almen boligorganisation skal stille mindst hver fjerde ledige almene familiebolig til rådighed for kommunen mhp. løsning af boligsociale problemer. Udfordringen ift. disse boliger er dog, at de ofte er for dyre for de unge i målgruppen.

Flere kommuner, herunder Randers, Aalborg og Horsens Kommune, har indført lempelser på uddannelseskra- vet ift. ungdomsboligerne, hvilket betyder, at flere unge i målgruppen har fået tildelt en ungdomsbolig til trods for, at de ikke var i uddannelse på indflytningstidspunktet.

Etablering af 'Grøn Bølge' i Aarhus Kommune

For at skaffe flere billige boliger til unge i målgruppen har Aarhus Kommune implementeret tiltaget 'Grøn Bølge'. Tiltaget går på, at de unge i Ungeprojektet samt andre socialt udsatte borgere kommer foran i køen til billige boliger.

Gennem arbejdet med Grøn Bølge er det lykkedes Ungeprojektet at højne deres kvote af boliger anvist gennem den kommunale boliganvisning, så de nu får adgang til flere boliger, herunder opstartsboliger, og det har således været en stor drivkraft i anskaffelsen af billige boliger til målgruppen. Samtidig har tiltaget været med til at sikre, at de unge kunne få en bolig hurtigt, og dermed at forløbene med CTI-metoden kunne komme i gang.

Københavns Kommunes samarbejde med Bikuben

Københavns Kommune har gode erfaringer med at indgå aftale med Bikuben Kollegiet om anvisning af kollegieboliger til unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed, som modtager CTI-bøstøtte. For hovedparten af de unge i målgruppen er erfaringen, at de unge fungerer godt i det ressourcestærke studiemiljø på kollegiet. Fordi Bikuben Kollegiet er et privat kollegie, er der mulighed for at inddrage beboernes tilladelse til at have gæster, hvilket kan være hensigtsmæssigt i nogle tilfælde.

Lempede regler ift. bevilling af indskudslån

I bl.a. Horsens Kommune og Randers Kommune har man gode erfaringer med at aftale lempede regler ift. bevilling af indskudslån, således at et gammel ubetalt indskudslån ikke udgør en hindring ift. at få bevilget et lån. Dette sker mod, at den unge indvilliger i en tvungen afbetalingsordning på gælden.

5.5 Trin 3: Opstart i Samarbejdsmodellen

Efter de unge er visiteret ind i indsatsen startes forløbet i Samarbejdsmodellen op.

5.5.1 Opstart i Samarbejdsmodellen – tværfaglig koordination med den unge i centrum

Efter den unge er visiteret ind i indsatsen, starter forløbet i Samarbejdsmodellen op. Som led i opstarten i Samarbejdsmodellen afdækker myndighedskoordinatoren den unges behov og livssituation samt kortlægger den unges netværk. Efterfølgende vil myndighedskoordinatoren og den unge planlægge det første tværfaglige netværksmøde.

Som det fremgår i figuren til højre, er kommunernes implementering af Samarbejdsmodellen i **høj grad loyal overfor kerneelementerne** i Samarbejdsmodellen. Særligt er kommunerne loyale overfor kerneelementerne om, at alle unge har én fast myndighedskordinator, at der indgås aftaler med den unge, og at der udfyldes et mål- og aftaleskema sammen med den unge efter hvert møde (Bilag 2.2). Resultaterne af de gennemførte fidelitetsmålinger viser dog, at kommunerne i mindre grad er loyale overfor kerneelementet om, at der skal afholdes minimum tre netværksmøder om året.

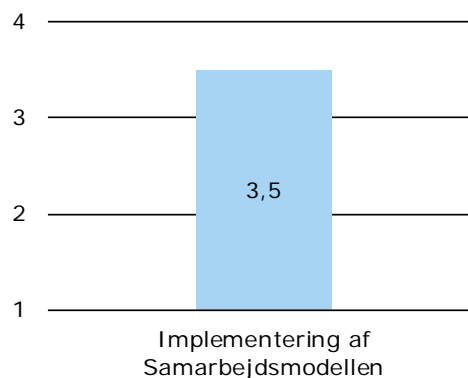
Et centralt princip i Samarbejdsmodellen er som nævnt, at indsatsen udføres med den unge i centrum. Dette betyder, at koordinationen i den unges sag sker med den unge i centrum, samt at den unge inddrages ift. både planlægning af, afholdelse af og opfølgning på netværksmøderne.

Ift. planlægning af netværksmøderne er det generelle billede, at kommunerne har været **loyale mod princippet om, at den unge skal være med til at planlægge netværksmødet**, herunder beslutte hvem der skal deltage og hvilke punkter, der skal på dagsordenen. Flere myndighedskoordinatorer giver udtryk for, at de som oftest aftaler, hvem der skal deltage i netværksmødet i dialog med den unge. Eksempelvis er der nogle tilfælde, hvor den unge ikke ønsker, at en bestemt aktør (fx en misbrugskonsulent) skal deltage i mødet, men hvor myndighedskoordinatoren mener, det er relevant. I disse tilfælde arbejder myndighedskoordinatoren for at motivere den unge til, at aktøren skal deltage. Myndighedskoordinatorerne fortæller, at de aldrig gennemtvinger, at en bestemt aktør skal deltage, hvis den unge ikke ønsker det, og at de således er loyale overfor princippet om, at den unge skal bestemme, hvem der skal deltage. I relation hertil fortæller myndighedskoordinatorer, at mange unge ikke ønsker, at en person fra deres private netværk (fx forælder eller søskende) skal deltage i mødet. Dette kan fx skyldes, at de unge ikke ønsker, at deres netværksperson skal høre, hvad der bliver sagt til mødet, eller at de ikke har en tæt netværksperson.

I nogle kommuner har der været **udfordringer ift. at sikre deltagelse** til netværksmøderne fra alle relevante fagpersoner, herunder særligt UU-vejledningen. Ifølge myndighedskoordinatorer og projektledere (forankret i Socialforvaltningen), har UU-vejledningen fravalgt at deltage i netværksmøderne ud fra en begrundelse om, at det ikke var aktuelt for den unge at starte i uddannelse indenfor den nærmeste fremtid.

Ift. afholdelse af netværksmødet fortæller både myndighedskoordinatorer, bostøttemedarbejdere og unge, at mange unge i målgruppen er **ængstelige og nervøse for at deltage** på netværksmødet og synes, at det virker som en overvældende mødeform. Det er dog samtidig erfaringen, at ængstelsen aftager efter det første netværksmøde, samt at det kan afhjælpe ængstelsen, hvis man

Figur 5-5: Implementering af Samarbejdsmodel

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger.

Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodeloyalitet i implementeringen. Scoren = scoren for temaet "Samarbejdsmodel".

aftaler med den unge, at der er mulighed for at få en time-out, hvis de ønsker det. Derudover fortæller flere myndighedskoordinatorer og samarbejdspartnere, at de unge tør komme mere på banen og fortælle mere til netværksmøder end til andre typer af møder. Myndighedskoordinatorer og samarbejdspartnere giver udtryk for, at den unges dagsorden for netværksmødet som oftest følges. Enkelte fortæller dog, at det i nogle tilfælde kan være udfordrende at følge den unges dagsorden, hvis den unges prioriteringer afviger meget fra de deltagende fagpersoners.

Dialogen på netværksmøderne beskrives generelt som god og konstruktiv af både myndighedskoordinatorer, bostøttemedarbejdere og samarbejdspartnere. Der er dog også myndighedskoordinatorer, som har oplevet, at den gode dialog har været udfordret. Dette skyldes bl.a., at deltagerne har haft forskellige faglige tilgange, og fx ikke har haft samme recovery-baserede tilgang som myndighedskoordinatoren. Derudover har nogle myndighedskoordinatorer oplevet, at dialogen har været udfordret af, at deltagerne har syntes, at indsatsen i regi af deres egen forvaltning (fx misbrugsbehandling, beskæftigelsesforvaltningen mv.) skulle prioriteres fremfor andre indsatser.

Hvad angår opfølgning på netværksmøderne, består opfølgningen dels i, at der udarbejdes et referat og dels i, at der følges op på de aftaler, der blev indgået til mødet. **Kommunernes praksis ift. udarbejdelse af referat har i varierende grad omfattet inddragelse af den unge.** I nogle kommuner har myndighedskoordinatoren udarbejdet referatet og sendt det til alle deltagere inkl. den unge. I andre kommuner har man haft en mere inkluderende praksis, som i højere grad er i tråd med princippet om den unge i centrum. Der er fx en kommune, hvor praksis har været, at myndighedskoordinatoren har udarbejdet referatet, hvorefter den unge skal godkende referatet, inden det sendes ud til de øvrige deltagere til netværksmødet.

De unge selv er blevet spurgt til, hvordan de opfatter indsatsen og forløbet i Samarbejdsmodellen. **De unge oplever generelt en høj grad af inddragelse** i forløbet som helhed samt til netværksmøderne, og angiver i gennemsnit en score på 4,2 på en skala fra 0-5, hvor fem er det højeste. Hvis vi ser på den seneste måling, er den gennemsnitlige vurdering af samarbejdet med fagpersonerne i den unges team også 4,2. De unge er ligeledes blevet spurgt til, hvorvidt de oplever at have et overblik over deres eget forløb. Her er den gennemsnitlige score ved første måling 3,6, mens den er 4 ved seneste måling. Vi kan derudover se, at 42 procent af de unge oplever fremgang i overblik over eget forløb, mens 12 procent oplever en tilbagegang (Bilag 2.2). De unge oplever altså i høj grad, at deres forløb er inddragende og sammenhængende og hjælper dem til overblik.

5.6 Trin 4: Opstart af bostøtteforløbet

Hvis den unge er visiteret til CTI-metoden, vil bostøtteforløbet igangsættes, når der er fundet en bolig til den unge. Det kan fx være, når den unge har fået tildelt en bolig, eller når en lejekontrakt underskrives. Hvis den unge derimod er visiteret til ICM-metode, starter bostøtteforløbet umiddelbart efter, at den unge er visiteret til indsatsen. Når bostøtteforløbet igangsættes, vil forløbet i Samarbejdsmodellen køre sideløbende. For de unge som er visiteret til bostøtte, vil den samlede indsats således bestå af en kobling af Samarbejdsmodel og bostøtte.

Bostøtteindsatserne vil dels ydes ved ansigt-til-ansigt-møder mellem bostøttemedarbejderen og den unge, dels via kontakt over telefon og sms.

I bostøtteforløbet vil bostøttemedarbejderen yde praktisk og socialfaglig støtte til den unge ift. en række dimensioner, herunder psykisk og fysisk helbred, uddannelse, beskæftigelse, misbrug og netværk. Støtten er intensiv og ydes fleksibelt efter den unges behov.

5.6.1 Social og praktisk støtte i hverdagen

I opstarten af et bostøtteforløb er det primære fokus, ifølge bostøttemedarbejdere, at **opbygge en relation** mellem bostøttemedarbejderen og den unge. Bostøttemedarbejderne fortæller, at de bl.a. søger at vise og tale med den unge om, hvad vedkommende kan få ud af bostøtteforløbet. Derudover giver nogle bostøttemedarbejdere udtryk for, at det virker relationsopbyggende, hvis de formår at bringe sig selv i spil i relationen – fx ved at fortælle om deres eget liv og interesser.

Et centralt kerneelement i både CTI- og ICM-metoden er, at bostøtten ydes **fleksibelt og mobilt** - at timetallet i bostøtten og hvornår bostøtten ydes er fleksibel, samt at bostøtten kan ydes forskellige steder (Bilag 2.2). Som det fremgår af figuren herunder, er kommunerne i høj grad loyale overfor dette kerneelement i implementeringen af bostøttemetoderne. Loyaliteten kommer bl.a. til udtryk ved, at bostøttemedarbejderne har ydet bostøtten som en kombination af planlagte aftaler, mere "akutte" aftaler samt kontakt over sms/telefon. Derudover har bostøttemedarbejderne mødt de unge forskellige steder – fx i den unges hjem, på kommunens kontorer eller ved en walk-and-talk. Mange bostøttemedarbejdere fremhæver, at netop fleksibiliteten i bostøtten er afgørende ift. at skabe positive virkninger for de unge, idet det giver større mulighed for at imødekomme de unges behov her og nu. Derudover fortæller bostøttemedarbejderne, at fleksibiliteten giver de unge en stor trykthed, idet de ved, at de altid kan kontakte bostøttemedarbejderen, hvis der opstår noget akut.

Kvalitative interviews med bostøttemedarbejdere samt den løbende dokumentation på individniveau tegner et billede af, at den sociale og praktiske støtte i bostøtten har omhandlet en **bred vifte af dimensioner i de unges liv** – fx bolig, økonomi, misbrug og psykisk helbred.

Som tidligere beskrevet er der implementeret to bostøttemetoder i regi af Ungeprojektet; CTI- og ICM-metode. Alle 10 kommuner har implementeret CTI-metoden, mens kun syv kommuner har implementeret ICM-metode. I de følgende afsnit udfoldes kommunernes implementering af de to metoder.

Hvis man ser på resultatet af det aggregerede mål for implementeringen af CTI-metoden, fremgår det, at kommunerne har haft en **forholdsvis høj grad af metodelojalitet** ift. metodens kerneelementer. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at bostøttemedarbejderne i vidt omfang har en caseload på 10 unge, at første fase igangsættes efter tildeling af bolig og før indflytning, og at støtten har en høj intensitet i opstarten (Bilag 2.2). Det fremgår dog også, at kommunerne har en mindre grad af metodelojalitet ift. enkelte kerneelementer i CTI-metoden. Konkret er metodelojaliteten lavere (dog stadig forholdsvis høj) ift. kerneelementerne om, at der skal arbejdes systematisk efter de tre faser i et CTI-forløb. Bostøttemedarbejderne fortæller, at det ikke altid er muligt at følge de tre faser stringent –

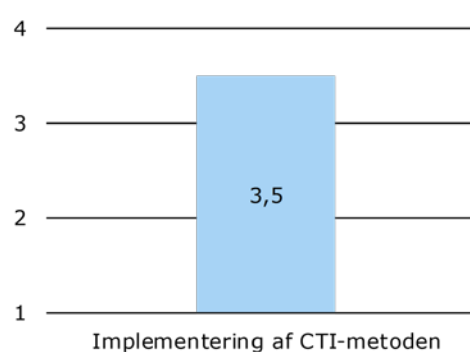
Boks 5-9: Citat

//

[Om den første kontakt til den unge] "Det handler om mine talenter ift. at snakke med borgeren. Det handler om kemi, at virke troværdig, tillidsvækkende og om at have styr på tingene. Jeg skal være velforbereget. Jeg skal kunne svare på deres spørgsmål, eller undersøge det hurtigt. Jeg gør meget ud af at give den gas i starten (...) Jeg vil gerne signalere, at de kan bruge mig til noget, og at vi kan flytte noget, hvis vi gør det sammen."

Bostøttemedarbejder

Figur 5-6: CTI-bostøtte

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger.
Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodelojalitet i implementeringen. Score for CTI= den samlede score for temaet "CTI".

fx kan der være behov for at forlænge varigheden af nogle faser eller at springe mellem faserne (fx fra fase 2 tilbage til fase 1). Dette som følge af, at der opstår akutte situationer i den unges liv – fx tilbagefald ift. misbrug – som gør, at faserne fraviges.

Data fra fidelitetsmålingen viser, at kommunerne ligeledes har **implementeret ICM-metoden med en høj grad af metodelojalitet**. Metodelojaliteten fremgår bl.a. ved, at bostøttemedarbejderne har en caseload på otte unge, og at støtten i høj grad gives tidsbegrænset.

Modsat ICM-metoden, er CTI-metoden et tidsbegrænset forløb. Flere bostøttemedarbejdere giver udtryk for, at **tidsbegrænsningen kan bidrage til at sætte skub på de unges udvikling**. Dette skyldes ifølge bostøttemedarbejderne, at tidsbegrænsningen gør, at både bostøttemedarbejderen og den unge har fokus på at få så meget som muligt ud af de ni måneder, de har sammen, og at der derfor arbejdes meget systematisk og målrettet med opnåelse af den unges mål.

Omvendt har flere bostøttemedarbejdere også oplevet, at CTI-forløbets tidsbegrænsning på ni måneder gør, at de unge bliver stressede og utrygge. Mange af de unge har oplevet svigt tidligere i deres liv og har derfor svært ved at opbygge relationer til nye mennesker. Under bostøtteforløbet opbygger mange unge en tæt relation til bostøttemedarbejderen, og det skaber derfor stress og utryghed for de unge, at de ved, at relationen har en "slutdato". Bostøttemedarbejderne fortæller dog, at utrygheden omkring tidsbegrænsningen kan afhjælpes ved at tale om afslutningen af forløbet løbende, samt sikre gode rammer omkring afslutningen – fx mulighed for opfølgende kontakt til bostøttemedarbejderen og overgang til anden støtte mv.

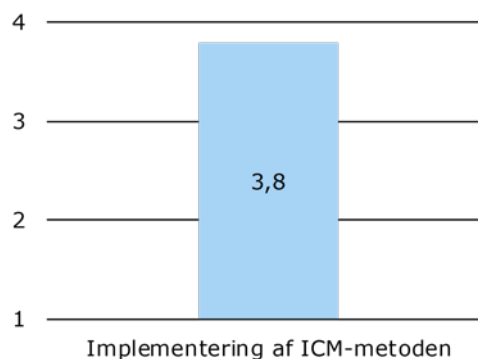
Bostøttemedarbejderne peger på, at **ICM-metoden er særlig gunstig ift. unge, som har meget komplekse problemstillinger**, herunder svære psykiske vanskeligheder. Årsagen hertil er, at fraværet af tidsbegrænsning i metoden skaber ro i bostøtteforløbet og betyder, at den unge i mindre grad føler sig presset – sammenlignet med i et CTI-forløb. Derudover giver ICM-metoden mulighed for at arbejde med nogle mere langsigtede mål.

5.6.2 Koblingen af Samarbejdsmodel og bostøtte styrker indsatsen

For unge som starter op i et bostøtteforløb, vil indsatsen, som nævnt, bestå af en kobling af Samarbejdsmodellen og bostøtte. Både projektledere og medarbejdere giver udtryk for, at **koblingen af Samarbejdsmodellen og bostøtte styrker indsatsen** efter begge metoder.

For det første bidrager bostøtten, ifølge myndighedskoordinatorer, til at højne kvaliteten i Samarbejdsmodellen. Bostøtten betyder, at den unge har en tæt kontaktperson i form af bostøttemedarbejderen, som kan støtte den unge ifm. deltagelse i netværksmøderne. Dette medfører, at de unge

Figur 5-7: ICM-bostøtte

Kilde: Fidelitetsmålinger udfyldt af projektlederen hver tredje måned (2015-2017). Gennemsnit på tværs af alle indberetninger.
Note: N=7. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodelojalitet i implementeringen. Score for ICM= den samlede score for temaet "ICM"

Boks 5-10: Citat

"Man giver borgeren ansvar ved at sige: Nu har du de her ni måneder - sørg for at få noget ud til dem. Jeg har arbejdet som § 85 bostøtte, og det er hyggeligt og nemt at køre på femte år, men jeg tror ikke, at udviklingen efter de ni måneder er eksponentielt stigende. Det giver noget mere udvikling, at der er en ni måneders grænse."

Bostøttemedarbejder

i højere grad møder op til møderne, samt at møderne fungerer bedre idet, de unge er mere rolige og trygge. For det andet højner Samarbejdsmodellen, ifølge bostøttemedarbejdere, kvaliteten i bostøtten. Fastsættelsen af mål og aftaler i Samarbejdsmodellen giver bostøttemedarbejderen en klar plan at arbejde ud fra, hvilket gør, at bostøtteindsatsen bliver mere fokuseret. Flere bostøttemedarbejdere giver endvidere udtryk for, at Samarbejdsmodellen betyder, at de bliver aflastet ift. koordination med andre fagpersoner – en opgave som bostøttemedarbejdere ellers ofte bruger meget tid på. Som følge heraf kan bostøttemedarbejderen i højere grad koncentrere sig om sin kerneopgave – at yde praktisk og socialfaglig støtte til den unge.

5.7 Trin 5: Indflytning i egen bolig

Unge i hjemløshed, som har fået tildelt en bolig, flytter i bolig umiddelbart efter bostøtteforløbet er igangsat. I forbindelse med de unges indflytning i egen bolig hjælper bostøttemedarbejdere og eventuelt også myndighedskoordinatorer ofte med at etablere de unge i boligen – fx ved at skaffe møbler til de unge og hjælpe dem med flytningen. Dette fremgår ligeledes af resultaterne fra fidelitetsmålingen (Bilag 2.2). Data fra individdokumentationen samt kvalitative interviews viser, at bostøttemedarbejderne har særligt fokus på at arbejde med de unges bolig og økonomi ifm. bostøtteforløbets opstart og de unges indflytning i egen bolig (Bilag 2.1). Bostøttemedarbejderne fremhæver, at det er vigtigt at få skabt stabilitet omkring den unges økonomi ifm. indflytning – dels fordi det er en forudsætning for, at den unge kan beholde boligen, og dels fordi det giver den unge ro. Bostøttemedarbejdere fortæller derudover, at det styrker relationen, når bostøttemedarbejderen understøtter den unge ift. vedkommendes økonomi. I en del af kommunerne har man haft en praksis om at tilbyde de unge at få administreret deres økonomi ifm. indflytning i egen bolig. Dette med henblik på at sikre de unges fastholdelse i boligen.

Flere bostøttemedarbejdere fortæller, at der sker en forværring i nogle unges livssituation umiddelbart efter indflytning i egen bolig – fx en eskalering af den unges eksisterende forbrug af rusmidler. I relation hertil fortæller nogle bostøttemedarbejdere, at det kan være svært at fastholde en stabil kontakt til de unge, efter de er flyttet i egen bolig. Nogle medarbejdere fortæller, at indflytning i egen bolig kan være særligt vanskelig, hvis den unge flytter ind i en ungdomsbolig. Dette skyldes, at miljøet i ungdomsboligerne kan være svært for de unge at indgå i – fx pga. et eventuelt misbrug og/eller psykiske vanskeligheder.

5.8 Trin 6: Afslutning af bostøtteforløbet

Hvis den unge modtager CTI-metoden, afsluttes forløbet efter ni måneder. Hvis den unge derimod modtager ICM-metode, afsluttes forløbet, når det vurderes, at den unge ikke længere har behov for den intensive støtte i ICM-metoden.

Som tidligere beskrevet, har kommunerne generelt haft en høj fidelitet i implementeringen af CTI-metoden. Resultaterne viser dog også, at kommunernes fidelitet er lavere ift. kerneelementet om, at **et CTI-forløb har en varighed på ni måneder**. Bostøttemedarbejderne fortæller, at det bl.a. skyldes, at der kan være behov for at forlænge CTI-forløbets varighed udover de ni måneder, som følge af at de unges problemstillinger og behov betyder, at de har behov for mere længevarende støtte. Dette indikerer, at målgruppen måske har så vanskelige problemer, at CTI-metoden ikke er tilstrækkelig. Her vil et forløb med ICM-metoden, som ikke er tidsafgrænset og har karakter af at være mere intensivt, måske være mere passende.

Et forløb efter **ICM-metode afsluttes, når den unge ikke længere har behov for den intensive støtte i bostøtteforløbet**. Flere bostøttemedarbejdere fortæller, at støtten vil mindskes i løbet af bostøtteforløbet, og at afslutningen af bostøtteforløbet besluttet i samarbejde med borgeren. En enkelt bostøttemedarbejder fortæller, at det kan være vanskeligt at træffe beslutning om at afslutte et ICM-forløb. Dette som følge af, at bostøttemedarbejderen har opbygget en relation til den unge, og derfor gerne vil følge den unge "hele vejen".

Boks 5-11: Erfaringer fra Ungeprojektet: Afslutning af CTI-forløb

I Horsens Kommune har man god erfaring med at anvende et **afslutningsritual**. Afslutningsritualet består af, at bostøttemedarbejderen og den unge spiser frokost sammen og fejrer den unges fremgang og succesoplevelser. Til frokosten overleverer bostøttemedarbejderen et **diplom** til den unge. I diplommet er den unges udvikling ift. økonomi, fysisk og psykisk helbred, socialt netværk, daglige aktiviteter og uddannelse beskrevet. I et diplom til en ung, der har modtaget et CTI-forløb, står der eksempelvis beskrevet følgende ift. dagligdagsaktiviteter:

"I starten havde du brug for hjælp til at strukturere din rengøring og hjælp til at gå i gang hver uge. Vi har bl.a. lavet en foto-serie af alle del-processerne. Nu klarer du det hele selv og har ikke brug for hjælp (selv om det er hyggeligt ☺). Du synes måske ikke selv, at du gør det ofte nok, men der er pænt og rent i din lejlighed. Du har lavet et ugeskema til at få overblik over de daglige aktiviteter. Tøjvask klarer du fint selv. I starten trænede vi også indkøb i Lidl, da du havde svært ved at gå nye steder hen alene. Nu kan du selv gå ned i byen uden at have nogen med."

Horsens Kommune har erfaret, at diplommet giver de unge en følelse af stolthed over deres sunde udvikling. Derudover markerer diplommet, at de har gennemført et forløb, hvilket også gør de unge stolte.

5.9 Trin 7: Afslutning af forløbet i Samarbejdsmodellen

Et forløb i Samarbejdsmodellen er tidsbegrænset, men forløbet vil dog – ligesom et forløb efter ICM-metoden- afsluttes efter en given tidsperiode.

Myndighedskoordinatorer fortæller, at forløb i Samarbejdsmodellen afsluttes af forskellige årsager. Hvis forløbet afsluttes som planlagt, afsluttes det, ifølge myndighedskoordinatorer, hvis den unge ikke længere har behov for den koordinerende indsats i Samarbejdsmodellen. Dette kan eksempelvis være, hvis den unge er flyttet i egen bolig og har fået en mere stabil livssituation. Det kan også være i tilfælde, hvor den unge selv kan varetage koordinationen. I nogle kommuner har myndighedskoordinatorerne haft en praksis om, at den unge og det tværfaglige team altid skal inddrages i vurderingen af, hvorvidt forløbet i Samarbejdsmodellen skal afsluttes. Derudover fortæller nogle myndighedskoordinatorer, at de ved afslutning af et forløb i Samarbejdsmodellen har afholdt et afsluttende netværksmøde, hvor de har haft fokus på at italesætte den unges fremgang og udvikling.

For nogle unge afsluttes forløbet i Samarbejdsmodellen derimod uplanlagt – fx hvis der ikke længere er kontakt til den unge (37 procent), den unge ikke længere ønsker at indgå i Samarbejdsmodellen (32 procent), hvis den unge fraflytter kommunen (22 procent). I disse tilfælde afholdes der ikke et afsluttende netværksmøde.

6. ORGANISERING AF INDSATSEN

Med afsæt i implementeringslitteraturen peges der på en række drivkræfter, som påvirker implementeringen, herunder organisering, ledelse, mennesker og kontekst (Durlak & DuPre, 2008; Fixsen m.fl., 2005; Socialstyrelsen, 2015). I det følgende kapitel præsenteres det, hvordan kommunerne i *Ungeprojektet* har arbejdet med organiseringen af indsatsen, med at skabe ledelsesmæssig opbakning, med at etablere et velfungerende tværfagligt samarbejde samt sikre, at medarbejderne har de rette kompetencer.

Det centrale formål med kapitlet er at belyse hvilke faktorer i implementeringsmiljøet, der har fremmet eller hæmmet implementeringen af indsatsen i de 10 kommuner, herunder også betydningen af ledelse, organisering, samarbejde og medarbejdernes kompetencer og kvalifikationer.

6.1.1 *Organisering af indsatsen: Organisationsformens betydning for arbejdet med indsatsen*

I alle de 10 kommuner, som har været en del af Ungeprojektet, har projektet og projektledelsen været forankret i Socialforvaltningen. De centrale aktører i arbejdet med indsatsen har i regi af Ungeprojektet været projektledere, myndighedskoordinatore og bostøttemedarbejdere. På tværs af kommunerne kan dog peges på to typer af organiseringer, som er de mest hyppige. Disse præsenteres i nedenstående tabel.

Tabel 6-1: Organisationsformer

Organisationsform	Fordele	Ulemper
De centrale aktører er organiseret under én forvaltning (Socialforvaltningen)	Er befordrende for det interne samarbejde blandt medarbejderne i indsatsen	Risiko for, at teamet om indsatsen bliver isoleret i den kommunale forvaltning – mere udfordrende at sikre engagement fra samarbejdspartnere.
De centrale aktører er organiseret ved en bred, tværfaglig organisering, hvor aktørerne er forankret i forskellige dele af den kommunale forvaltning – fx Børn- og Ungeforvaltningen, Beskæftigelsesforvaltningen og Socialforvaltningen.	Styrker opmærksomheden på indsatsen på tværs af forvaltninger og bidrager til at brede kendskabet til indsatsen ud. Betyder, at der kommer flere forskellige kompetencer samt mere bred viden i spil i arbejdet med indsatsen.	Medarbejderne, som arbejder med indsatsen, arbejder under forskellig lovgivning, hvilket kan skabe udfordringer i arbejdet med indsatsen. Medarbejderne kan opleve, at der er en uklar ledelsesstruktur, idet de dels har haft en leder i den forvaltning, de er organiseret under, og dels har projektlederen fungeret som en slags daglig leder for dem.

Kilde: Casebesøg med de 10 projektkommuner, i perioden 2015-2017.

Hovedparten af kommunerne har organiseret sig ved den første organisationsform, hvorved de centrale aktører alle er organiseret under Socialforvaltningen. Det bemærkes, at der er nogle kommuner med denne organisationsform, som har haft en organisering, hvor alle medarbejdere har været organiseret i samme del af Socialforvaltningen – fx i et eksisterende hjemløseteam. I andre kommuner har medarbejderne derimod været forankret i flere forskellige dele af Socialforvaltningen – fx misbrugscenter og myndighedsafdelingen, og i en enkelt kommune er bostøttemedarbejderen forankret på et herberg.

På tværs af kommunerne fremhæves det som en stor **drivkraft, hvis medarbejderne i indsatsen har kontor fysisk tæt på hinanden** eller samme sted. Årsagen hertil er, at det bidrager til at styrke de interne samarbejdsrelationer mellem medarbejderne og skaber gode rammer for sparring om indsatsen til de unge mellem myndighedskoordinatoren og bostøttemedarbejderen, hvilket styrker sammenhængen i indsatsen.

Boks 6-1: Erfaringer fra Ungeprojektet: Organisering i regi af eksisterende hjemløseteam

Erfaringen fra kommuner, der i Ungeprojektet har **organiseret teamet om indsatsen som en del af kommunens eksisterende hjemløseteam**, er, at organiseringen udgør en drivkraft ift. at sikre opmærksomhed på indsatsen internt i kommunen. Årsagen hertil er, at teamene i de pågældende kommuner har kunnet trække på det eksisterende hjemløseteams netværk og renommé i kommunen, hvilket har betydet, at de i mindre grad har skullet opbygge et netværk til samarbejdspartnere fra bunden af. Derudover har organiseringen udgjort en drivkraft ift. faglig sparring om bostøttemetoder og målgruppen, idet teamet har kunnet sparre med medarbejdere i det eksisterende hjemløseteam. Dette har styrket metodestringensen og fagligheden i teamet.

Ift. **organisering af myndighedskordinator-funktionen** ses det, at kommunerne har organiseret funktionen forskelligt. I en del af kommunerne har myndighedskordinatoren haft myndighedskompetence og har derved haft kompetence til at bevilge ydelser og støtte til den unge. I andre kommuner har myndighedskordinatoren derimod ikke haft myndighedskompetence og har dermed udelukkende haft en koordinerende funktion. Myndighedskordinatorerne giver udtryk for, at der er både fordele og ulemper ved at have myndighedskompetence. Af fordele fremhæves det, at myndighedskompetence giver myndighedskordinatoren mulighed for at byde aktivt ind ift. at igangsætte indsatser for den unge. Omvendt kan fravær af myndighed betyde, at myndighedskordinatoren kan føle, at de ikke har en "part" i den unges sag eller kan tilbyde den unge noget. Nogle myndighedskordinatorer har endvidere oplevet, at fraværet af myndighedskompetence har betydet, at de har haft mindre autoritet overfor samarbejdspartnere ifm. indkaldelse til netværksmøderne. Derudover giver nogle myndighedskordinatorer udtryk for, at myndighedskordinator-funktionen opleves som dobbeltarbejde, hvis ikke myndighedskordinatoren har myndighedskompetence. Dette skyldes, at andre aktører allerede koordinerer i den unges sag (fx koordinerende sagsbehandler i jobcenteret), og samarbejdspartnere derfor kan have svært ved at forstå behovet for myndighedskordinator-funktionen.

Enkelte myndighedskordinatorer, som ikke har haft myndighedskompetence, fortæller dog, at det kan have en positiv indvirkning på relationen til den unge, hvis myndighedskordinatoren ikke har myndighedskompetence. Her er det erfaringen, at hvis myndighedskordinatoren ikke har mulighed for hverken at tildele eller fratage den unge støtte eller ydelser, er der ikke det samme på spil i relationen, og den unge kan derfor føle sig mere tryk. Dog giver myndighedskordinatorer, som har myndighedskompetence, også udtryk for, at myndighedskompetencen og den følgende mulighed for at igangsætte tilbud for den unge giver dem troværdighed i relationen til den unge. Der er således ikke nogen entydig konklusion ift. betydningen af myndighedskompetence ift. relationen til den unge.

6.1.2 Ledelsesmæssig opbakning er afgørende for vellykket implementering

Ud fra både de kvalitative interviews og fidelitetsmålingerne fremgår det, at kommunerne i forholdsvis **høj grad har formået at skabe ledelsesmæssig opbakning** til implementering af og arbejdet med indsatsen (Bilag 2.2.)

Boks 6-2: Citat

”

”Der er fuld opbakning fra ledelsen, og det mærker jeg ved, at hun [projektlederens nærmeste leder og projektejer] er med på at sparre og tænke tanker. Jeg har hende hele tiden med i ryggen. Hun går ét skridt videre på vores vegne, fx ift. bevillinger (...) jeg har ingen problemer med, at medarbejdere siger, at de ikke kan deltage i Samarbejdsmodelsmøder, fordi lederne har sagt, at det er noget, man deltager i.”

Projektleder

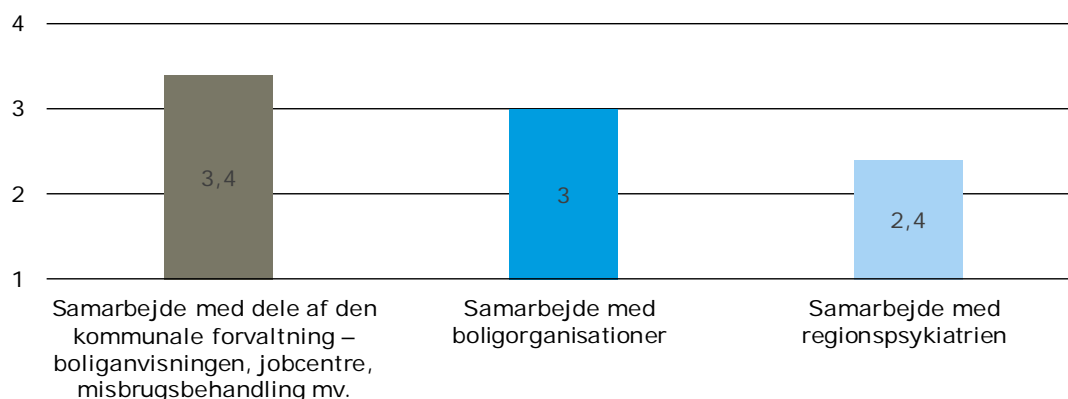
Som led i implementering af indsatsen har alle kommunerne nedsat **en tværfaglig styregruppe** bestående af ledelsesrepræsentanter fra eksempelvis Børn- og Ungeforvaltningen, boliganvisningen og Beskæftigelsesforvaltningen. Projektlederne giver udtryk for, at styregrupperne har bidraget til at styrke den ledelsesmæssige opbakning på tværs af de involverede forvaltninger. Herudover har de tværfaglige styregrupper haft en rolle i løbende at afklare snitflader, roller og ansvar mellem de forskellige aktører, som er involveret i arbejdet med indsatsen. Styregrupperne har endvidere udgjort et forum for drøftelse og løsning af udfordringer – fx ift. udfordringer ift. implementering af Housing First eller manglende efterlevelse af aktørernes forpligtelser til at deltage i netværksmøder i Samarbejdsmodellen. Hermed har styregrupperne udgjort en drivkraft ift. implementering af indsatsen. Udover opbakningen fra styregruppen fortæller projektlederne, at ledelsesmæssig opbakning fra deres leder (projektejeren) har udgjort en væsentlig drivkraft.

6.1.3 Etablering af et velfungerende tværfagligt samarbejde

Arbejdet med Housing First og indsatsen fordrer involvering af en bred vifte af aktører, herunder Beskæftigelsesforvaltningen, UU-vejledningen, Børn- og Ungeforvaltningen, boligforeninger mv. For at lykkes med succesfuld implementering af indsatsen er det derfor afgørende, at der etableres et forpligtende og velfungerende tværfagligt samarbejde.

Resultaterne fra de gennemførte fidelitetsmålinger og de kvalitative interviews tegner samlet set et billede af, at det i varierende grad er lykkedes at etablere et velfungerende tværfagligt samarbejde. Dette illustreres i nedenstående figur.

Figur 6-1: Samarbejde med den kommunale forvaltning, boligorganisationer og regionspsykiatrien

Kilde: Fidelitetsmålinger gennemført løbende i 2014-2017.

Note: N=10. Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1 til 4, hvor 4 angiver høj fidelitet – dvs. høj grad af metodeloyalitet i implementeringen. Scoren udgør et beregnet gennemsnit for perioden 2014-2017. Søjle 1: Spørgsmål 1, 2, 3 og 6 under temaet "organisering", Søjle 2: Spørgsmål 5 i tema om "organisering", Søjle 3: Spørgsmål 7 i tema om "organisering".

Figuren ovenfor illustrerer, at det i **forholdsvis høj grad er lykkedes at etablere et velfungerende samarbejde med de relevante dele af den kommunale forvaltning**. I nogle kommuner fortæller projektledere og medarbejdere dog, at der været vanskeligheder i samarbejdet med nogle dele af den kommunale forvaltning – særligt jobcenterne. Vanskelighederne har bl.a. været relateret til, at der har været forskelle på den faglige tilgang og synet på de unge hos medarbejderne i indsatsen og medarbejderne i jobcenteret, hvilket eksempelvis har betydet, at der har været

Boks 6-2: Citat

//

"Jobcenterets fokus er 'er de og de her krav [fra LAB-loven] opfyldt? - hvordan får vi dem i uddannelse?' – det er ikke fordi, de ikke vil borgeren det bedste, men de har en anden tilgang og syn på borgeren. De arbejder også under en anden lovgivning. Men man kan godt rykke ved deres borgersyn – fx ved Samarbejdsmodels møderne (...) Det er to verdener, der skal integreres."

Bostøttemedarbejder

uenigheder omkring iværksættelse af sanktioner overfor de unge. Andre kommuner har oplevet, at der har været udfordringer ift. at etablere et velfungerende samarbejde om indsatsen med UU-vejledningen. Som tidligere beskrevet har styregruppen udgjort en drivkraft ift. etablering og vedligeholdelse af et velfungerende samarbejde.

Figur 6-1 viser endvidere, at kommunerne **i nogen grad** er lykkedes med at etablere et velfungerende samarbejde med boligorganisationerne. I enkelte kommuner fortæller projektledere, at der har været udfordringer i samarbejdet pga. manglende overskud hos boligorganisationerne til at indgå i samarbejde med kommunen eller manglende efterlevelse af politiske beslutninger om målgruppens adgang til ungdomsboliger. Projektledere fortæller, at samarbejds møder med boligorganisationer samt afholdelse af boligkonferencer med fokus på boligorganisationernes sociale ansvar har bidraget til at styrke samarbejdet.

Af Figur 6-1 ses desuden, at der særligt har været **udfordringer med at etablere et velfungerende samarbejde med regionspsykiatrien**. Projektledere og medarbejdere fortæller, at udfordringerne særligt er relateret til udfordringer ift. gennemførelse af psykiatrisk udredning for unge, som har et misbrug, som de oplever som en generel udfordring, og ikke noget som er særligt relateret til denne indsats.

Med henblik på at styrke det tværfaglige samarbejde har flere projektledere lagt et stort arbejde i at **informere samarbejdspartnere om indsatsen, målgruppen og Housing First samt løbende følge op på de indgåede aftaler omkring arbejdet med indsatsen**. Dette har ifølge både projektledere og medarbejdere haft en positiv indvirkning på samarbejdet. Bl.a. har det skabt en bedre tværfaglig dialog om de unge i indsatsen samt styrket samarbejdspartnernes kendskab til målgruppen. Flere projektledere og medarbejdere fremhæver endvidere, at det har udgjort en drivkraft ift. det tværfaglige samarbejde, hvis temaet omkring indsatsen har haft kontor tæt ved centrale samarbejdspartnere.

6.1.4 Medarbejdere og kompetencer

For at indsatsen kan leveres af høj kvalitet, er det afgørende, at de udførende medarbejdere har de rette kompetencer.

På baggrund af både resultaterne fra fidelitetsmålingerne (Bilag 2.2.) og de kvalitative interviews tegnes der et billede af, at kommunerne **i høj grad har sikret, at både myndighedskoordinatorerne og bostøttemedarbejderne har haft de fornødne kompetencer** til at arbejde med indsatsen og målgruppen.

Medarbejdernes kompetencer er dels sikret ved, at de har en relevant socialfaglig uddannelse, og dels ved at de har gennemført **opkvalificering i metoderne** i indsatsen. Derudover giver projektledere og medarbejdere udtryk for, at metoderne i høj grad også læres gennem **praksisnær læring og afprøvning** af metoderne. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at kommunerne har oplevet, at medarbejdernes kompetencer er blevet styrket i løbet af projektperioden, i takt med at medarbejderne fik erfaring med metoderne. Nogle medarbejdere fremhæver i den forbindelse, at supervision og faglige drøftelser med mere erfarne kollegaer (fx fra et eksisterende hjemløse-team i kommunen) har bidraget til at styrke deres kompetencer. Data fra fidelitetsmålingerne peger dog på, at kommunerne kun i begrænset omfang har iværksat supervision for medarbejderne (Bilag 2.2). I nogle kommuner har regelmæssige møder i teamet om indsatsen imidlertid bidraget til at styrke den faglige, kollegiale sparring mellem medarbejderne. Flere projektledere fortæller derudover, at de via løbende drøftelser med medarbejdere har fulgt op på, om de har arbejdet stringent efter metoden i hhv. Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne.

Udover at have de fornødne faglige kompetencer, fremhæver både projektledere og medarbejdere, at det er vigtigt, at man som myndighedskoordinator og bostøttemedarbejder har en række **personlige kompetencer**. For myndighedskoordinatorerne peges der på, at det har været vigtigt, at myndighedskoordinatorerne har overblik, gennemslagskraft og pondus i rollen som mødeleder, idet netværksmøderne indebærer deltagelse af mange forskellige aktører, som ikke altid er enige. Flere bostøttemedarbejdere peger på, at det er en fordel at have praktisk sans som bostøttemedarbejder, da rollen som bostøttemedarbejder indebærer, at man hjælper den unge med flytning samt praktiske gøremål i boligen.

Flere bostøttemedarbejdere fremhæver, at det er **motiverende og fagligt tilfredsstillende** at arbejde efter CTI- og ICM-metoden. Dette skyldes bl.a., at fleksibiliteten i metoderne betyder, at man som bostøttemedarbejder har bedre mulighed for at planlægge sin egen tid og i højere grad kan imødekomme den unges behov sammenlignet med, hvis der var fastsat et fast timetal for støtten hver uge.

Boks 6-3: Citat

”Hvis borgeren har brug for, at jeg er der 15 min., så er jeg det. Hvis borgeren har brug for, at jeg er der to timer, så er jeg det. Det, at man har ansvaret for at finde det niveau, borgeren har brug for, er fedt for mig. Du planlægger selv din kalender med borgeren. Du får som medarbejder mere ansvar (...) og det giver mere overskud hos os og gør, at vi vil gøre virkelig meget for borgerne. Jeg skal ikke tænke på ”nu har jeg brugt en time på det, kan jeg bruge en halv time mere – hvad siger myndighed så?”. Man bliver ikke dunket oven i hovedet. Det er meget motiverende.”

Bostøttemedarbejder

7. DE UNGES UDVIKLING

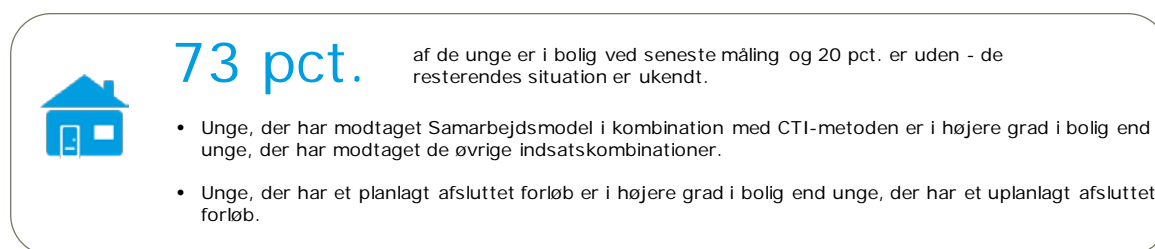
I dette kapitel beskriver vi udviklingen for de unge, der har modtaget en indsats i regi af Ungeprojektet. På individniveau er den *langsigtede målsætning* med indsatsen, at unge borgere i målgruppen i videst muligt omfang udvikler eller genvinder deres kompetencer og muligheder for at fastholde egen bolig. Herunder at de udvikler eller genvinder kompetencer og muligheder ift. at gennemføre en uddannelse og komme i beskæftigelse. Målet er, at de unge gennem en helhedsorienteret og tidlig indsats får etableret en **stabil boligsituation med den rette støtte tilknyttet, at den unge styrker sine ressourcer ift. socialt netværk, psykisk helbred og at rusmiddelproblematikker mindskes**. Dog er det væsentligt at være opmærksom på, at de unge med deres komplekse problemstillinger ikke forventes at ændre deres livssituation på så kort tid.

Kapitlet er baseret på data fra den løbende dokumentation af de unges baggrund og situation, som er gennemført af den unges myndighedskoordinator. Analyserne baserer sig på i alt 533 unge, hvor myndighedskoordinatoren har foretaget mindst to målinger. Analyserne af de unges udvikling er foretaget for de unge, hvor det angives, at de har en udfordring med pågældende område på et tidspunkt i indsatsen forløb. Dvs. at unge, der fx ikke vurderes at have psykiske vanskeligheder, ikke inkluderes i analyserne af udviklingen heraf. Kapitlet baserer sig ligeledes på den løbende dokumentation, som de unge selv har udfyldt omhandlende deres egen vurdering af udvikling ift. en række livsdimensioner som uddannelse, arbejde, netværk, psykiske og fysiske problemer og misbrug. Disse analyser baserer sig på 188 unge. Analyserne af de unges egen vurdering af udvikling er foretaget for de unge, hvor det angives, at de har en udfordring med pågældende område på et tidspunkt i indsatsens forløb.

7.1 Den sociale støtte og en bolig er centrale for at de unges fastholdes i bolig

Ungeprojektets Housing First-tilgang betyder, at de unge skal tilbydes en bolig hurtigst muligt. Igangsættelse af CTI-metoden forudsætter en lejekontrakt, mens ICM-metode forudsætter, at der stilles en bolig i sigte. Et centralt parameter er derfor de unges boligsituation ved afslutning i indsatsen, dvs. hvorvidt de unge kommer i bolig eller fastholder en eventuel eksisterende bolig.

Figur 7-1: De unges boligsituation ved seneste måling

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskoordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

For den samlede gruppe af unge er 73 procent i bolig ved seneste måling, heraf har 33 procent fastholdt deres bolig, mens 40 procent er kommet i bolig i løbet af deres indsatsforløb. Det betyder, at 20 procent af de unge er i hjemløshed. For de resterende er boligsituationen ukendt (Bilag 2.3).

Herunder ses udviklingen i boligsituationen opdelt efter, hvorvidt de unge tilhørte risikogruppen for hjemløshed eller gruppen af unge i hjemløshed ved opstart i indsatsen, samt opdelt efter hvilken indsatskombination de har fået.

Tabel 7-1: Udvikling i de unges boligsituation

	I risiko for hjemløshed	I hjemløshed	Alle unge
Samlet			
Fastholdt bolig	87 pct.	9 pct.	33 pct.
Fået bolig	0 pct.	58 pct.	40 pct.
Fortsat hjemløse	0 pct.	23 pct.	16 pct.
Mistet bolig	10 pct.	1 pct.	4 pct.
Ved ikke	2 pct.	9 pct.	7 pct.
Indsats: Samarbejdsmodel			
Fastholdt bolig	83 pct.	6 pct.	
Fået bolig	0 pct.	55 pct.	
Fortsat hjemløse	0 pct.	31 pct.	
Mistet bolig	13 pct.	0 pct.	
Ved ikke	3 pct.	8 pct.	
Indsats: Samarbejdsmodel og CTI-metoden			
Fastholdt bolig	96 pct.	17 pct.	
Fået bolig	0 pct.	67 pct.	
Fortsat hjemløse	0 pct.	5 pct.	
Mistet bolig	4 pct.	1 pct.	
Ved ikke	0 pct.	9 pct.	
Indsats: Samarbejdsmodel og ICM-metoden			
Fastholdt bolig	82 pct.	7 pct.	
Fået bolig	0 pct.	58 pct.	
Fortsat hjemløse	0 pct.	22 pct.	
Mistet bolig	14 pct.	2 pct.	
Ved ikke	5 pct.	12 pct.	

Note: Risikogruppen n=164, hjemløse n=368. Samlet n=537. Der er 5 borgere, som ikke kunne blive placeret i enten risiko- eller hjemløsemålgruppen, da deres boligsituation var ukendt ved opstartsmålingen. Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

Figuren illustrerer, at langt størstedelen af de unge i risiko for hjemløshed har fastholdt deres bolig, nemlig 87 procent, og samtidigt at 10 procent har mistet deres bolig. 67 procent af de unge, der var i hjemløshed ved opstart i indsatsen er kommet i bolig, for ni procent af de unge er deres boligsituation uvis for myndighedskordinatorerne, hvilket kan skyldes, at kontakten til den unge er svag. Samtidigt betyder det, at 23 procent af de unge, som var hjemløse, da indsatsen startede op, fortsat er hjemløse ved den seneste måling¹⁹.

Figuren illustrerer ligeledes de unges boligsituation ved seneste indberetning, fordelt på hvilken indsatskombination de unge har modtaget. For risikomålgruppen er andelen af unge, der fastholder deres bolig, størst for den gruppe, der har modtaget Samarbejdsmodellen i kombination med CTI-metoden, 96 procent, mens andelen, der fastholder bolig, er stort set den samme for de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med ICM-metode og de unge, der udelukkende har modtaget støtte i regi af Samarbejdsmodellen. Vi kan også se, at der er færrest unge, der mister deres bolig i gruppen, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med CTI-metoden.

Blandt gruppen af unge, der var i hjemløshed ved første måling, tegner der sig det samme billede, nemlig at de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med CTI-metoden, i højere grad kommer i bolig (67 procent), fastholder bolig (17 procent) og i mindre grad fortsat er hjemløse (5 procent). 58 procent af de unge, der har modtaget Samarbejdsmodel i kombination med ICM-

¹⁹ Når der er ni procent af de hjemløse unge, der er angivet at have fastholdt deres bolig, og således er registreret som værende i bolig ved opstart, skyldes det, at opstartsmålingen for disse unge er lavet lige efter, at de er flyttet i egen bolig, som en del af projektets indsats. Det hænger sammen med, at det i nogle tilfælde tager lidt tid, før der er opbygget en kontakt og relation til den unge, og at opstartsmålingen kan gennemføres. Se afsnit 5.2.

metode, kommer i bolig, mens 22 procent fortsat er i hjemløshed. For de unge, der alene har modtaget Samarbejdsmodellen, er det 55 procent, der kommer i bolig, mens hele 31 procent fortsat er i hjemløshed.

Der er en forholdsvis stor andel af de unge, der ved opstart til en indsats i regi af Ungeprojektet er i hjemløshed, som visiteres til alene at modtage Samarbejdsmodellen, og altså ikke i kombination med en af de to bostøttemetoder, nemlig hele 59 procent (se afsnit 4.3). Det skal i den forbindelse nævnes, at flere kommuner oplever store udfordringer med at finde billige passende boliger til målgruppen. En af årsagerne til, at nogle unge fortsat ikke er i bolig, kan altså skyldes, at der ikke er en bolig til dem. Da der skal foreligge en lejekontrakt, før en CTI-indsats igangsættes, betyder det altså, at nogle kommuner ikke har kunne igangsætte et bostøtteforløb, men udelukkende en indsats i Samarbejdsmodellen.

Der er en forholdsvis stor forskel på, hvorvidt de unge er i bolig eller ej, hvis vi ser på, om deres forløb i indsatserne har været planlagt eller uplanlagt afsluttet. Overordnet set er langt flere unge i bolig, hvis deres indsatsforløb er afsluttet planlagt, nemlig 90 procent, sammenlignet med hvis indsatsforløb er afsluttet uplanlagt, hvor der er 68 procent, som er i bolig (Bilag 2.3).

At nogle unge befinder sig i hjemløshed ved seneste måling, trods et planlagt afsluttet forløb, kan der være flere årsager til. Nedenstående tabel giver et indblik i disse årsager, som angivet af den unges myndighedskoordinator.

Tabel 7-2: Hvorfor er borgeren ikke i bolig?

Årsag	Andel
Borgeren er blevet sat ud af en tidligere bolig inden for de seneste 12 måneder	24 pct.
Der er venteliste til at blive anvist eller visiteret til en passende bolig	23 pct.
Borgeren er blevet afvist i forbindelse med boligopskrivning/-tildeling	4 pct.
Der findes ikke et botilbud til den pågældende borger i kommunen	1 pct.
Borgerens sociale og/eller psykiske problemer vanskeliggør at finde en bolig	27 pct.
Borgeren er udadreagerende, hvilket vanskeliggør at finde en bolig	3 pct.
Borgeren har vanskeligt ved at betale en husleje (grundet ustabil økonomi)	26 pct.
Der findes ikke en bolig, som borgeren kan betale	19 pct.
Borgeren ønsker ikke at bo i egen bolig	7 pct.
Der er givet afslag på enkeltydelser eller boligydelseslån	1 pct.
Borgeren er smidt ud hjemmefra	8 pct.
Anden årsag	32 pct.
Ved ikke	13 pct.

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da det har været muligt at angive flere svarkategorier. N= 150.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskoordinator (2015-2017). Seneste måling.

For omkring en fjerdedel af de unge, der befinder sig i hjemløshed, angives årsagen eller en af årsagerne her til at være: At den unge er blevet sat ud af bolig, at der er ventetid på en passende bolig, at den unges sociale og/eller psykiske problemer vanskeliggør at finde en bolig, og at den unge har svært ved at betale en husleje. Derudover angiver 32 procent, at der (også) er andre årsager til, at den unge befinder sig i hjemløshed ved seneste måling. Det dækker i denne sammenhæng over, at den unge fx har husdyr og ønsker en bolig, hvor det er tilladt at holde dyr eller andre forhold ved lejlighedens tilstand, der gør den ubeboelig, eller at borgeren ikke finder den egnet til bolig. Dertil angives der 'ved ikke' for 13 procent af de unge. Dette dækker typisk over unge, som det ikke har været muligt at etablere en god og fast kontakt til i regi af indsatsen, hvorfor de bagvedliggende årsager til hjemløsheden ikke er myndighedskoordinatoren bekendt. For de unge som ikke havde en bolig ved opstarten af indsatsen, var det nogenlunde de samme årsager til manglende bolig, som det er for de unge, som ikke har en bolig ved afslutningen af indsatsen. Dog er der flere,

som angiver, at årsagen til en manglende bolig ved afslutningen af indsatsen er, at borgeren har vanskelig ved at betale en husleje (26 procent ved afslutning af indsatsen og 18 procent ved opstarten af indsatsen). Samtidigt var der flere ved indsatsens opstart, som ikke havde en bolig, da de var smidt ud hjemmefra (22 procent ved opstart af indsatsen og 8 procent ved afslutning af indsatsen) (se Bilag 2.1 samt Bilag 2.3)

Passende boliger, en koordineret indsats og bostøtte er vigtig for, at de unge kommer ud af hjemløshed

Når der tales om en passende bolig til målgruppen, er det ikke kun spørgsmålet om en bolig til en husleje, der er til at betale for, for de unge, som oftest er på uddannelseshjælp, der er afgørende. Fra interviews med de unge ved vi, at den fysiske placering af boligen naturligvis også har en betydning. Eksempelvis fortæller en ung mand, hvordan han har fået en lejlighed et godt stykke væk fra byen, hvilket har været en udfordring ift. at skulle passe sin misbrugsbehandling. Det er i midlertidig blevet løst ved, at den unges bostøttemedarbejder kører den unge frem og tilbage fra misbrugsbehandling, og så bruger de tiden i bilen på at tale om, hvordan det går – samtaler de tidligere har afholdt hos den unges forældre. Nogle unge har modsat et ønske om at komme væk fra centrum af den pågældende by, fordi de ønsker at starte på en frisk og komme væk fra et miljø, eksempelvis præget af misbrug eller kriminalitet, som de har færdes i tidligere. Det at få en bolig beskrives af flere af de unge og medarbejdere som et helt afgørende fundament for, at de unge kan påbegynde uddannelse eller beskæftigelse og få ro på til at arbejde med eventuelle problemstillinger. En ung kvinde fortæller, hvordan det at have fået egen bolig har givet hende troen på, at tingene kan lykkes, og at hun kan komme videre fra den ellers uoverskuelige situation, hun befinder sig i. Hun fortæller, hvordan hun har genvundet sin kampgejst og fundet overskud til at starte på en uddannelse.

Det er dog vigtigt at pointere, at bolig ikke gør det alene. De unge har som tidligere nævnt brug for særlig støtte og hjælp til at starte tilværelsen i et nyt hjem op eller til at fastholde en eksisterende bolig. Overgangen til egen bolig kan nemlig være svær for de unge, hvilket en bostøttemedarbejder og en myndighedskordinator beskriver som, at de unge har et behov for at falde til i deres nye hjem og prøve at være alene med sig selv. De fortæller, at de unge kan have svært ved at blive i en bolig, hvis de bliver presset for meget og ikke får ro til at falde til. Bostøttemedarbejderen beskriver yderligere, at det i starten kan være angstprovokerende for den unge at få en bolig, og at deres misbrug eksempelvis kan eskalere i denne periode. Netop derfor er behovet for koordination af hvilke krav, der stilles til den unge, og hvilke områder af den unges liv der arbejdes med, centralt for den unges fastholdelse af bolig og positive udvikling generelt. Dette behov imødekommes via Samarbejdsmodellens netværksmøder, hvor den unge, myndighedskordinator, bostøttemedarbejder og eksempelvis misbrugsbehandler, jobcenterkonsulent og UU-vejleder sammen kan beslutte, at krav til eksempelvis aktivering sættes i bero i den særligt sårbare periode, hvor den unge flytter ind i en ny bolig og til, der er faldt mere ro på for den unge. En myndighedskordinator fortæller i den sammenhæng, hvordan hun oplever, at når de unge får en bolig og en bostøtte, skabes der stabilitet, og de unge hjælpes til at opretholde og opbygge en hverdag.

Boks 7-1: Erfaringer fra Ungeprojektet: Gevinster ved Samarbejdsmodellen for de unge

Støtter op om et positivt samarbejde mellem den unge og kommunen

De unge oplever en vedvarende hjælp gennem Samarbejdsmodellens møderne. De fortæller, at det er rart, at de forskellige aktører har et fælles vidensgrundlag pba. møderne, og så føler de, at de bliver taget seriøst på møderne, hvilket især kan være en gevinst for de såkaldt 'systemtrætte' unge. Flere kommuner er også opmærksomme på at tage hensyn til, hvor mange mennesker og emner den unge kan overskue, så mødet bliver så positiv en oplevelse for den unge som muligt. Der opstår en større tillid til forandringsprocessen og kommunale aktører gennem netværksmøderne og arbejdet med bostøtten. I kommunerne har man også lagt mærke til, at de unge taler pænere til kommunale medarbejdere efter at have deltaget i projektet et stykke tid.

De unge, der fortsat er i hjemløshed og sofasurfer, ligner de unge, der er i bolig

Hvis vi ser nærmere på målgruppen af unge, der er i hjemløshed ved seneste måling viser evalueringens data, at størstedelen af de unge, 65 procent, opholder sig hos familien eller venner, mens 17 procent opholder sig på en §110-boform. De resterende opholder sig i en midlertidig udslusningsbolig (7 procent) eller i en anden hjemløshedssituation (11 procent), hvilket eksempelvis dækker over unge, der afsoner en dom og derfor opholder sig i fængsel, og unge der bor på hotel, typisk efter Servicelovens §80 (Bilag 2.3).

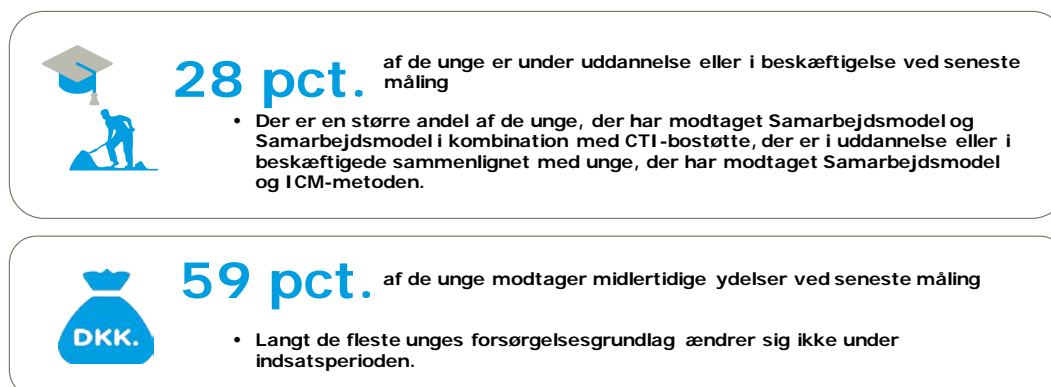
Lidt over halvdelen af de unge, der ved seneste måling er i hjemløshed, er skrevet op til en bolig, mens 33 procent ikke er (Bilag 2.3). Det kan der være forskellige årsager til. En af dem kan være det forhold, at man i kommunen i højere grad anvender privatudlejning, fordi ventelisterne er alt for lange, eller fordi man ikke har en kommunal boliganvisning.

De unge, der er i hjemløshed ved seneste måling, ligner på de fleste parametre gruppen af unge, der er i bolig ved seneste måling, eksempelvis er andelen af unge, der har psykiske problemer og et misbrug stort set lige stor for de to grupper af unge. Der er dog en lidt *mindre* andel af de unge, 34 procent, der er i hjemløshed ved seneste måling, der har psykiske problemer uden misbrugsproblematikker, sammenlignet med de unge, der er i bolig. For de unge, som er i bolig, er der 45 procent, som har psykiske problemer uden misbrugsproblematikker. Dertil kommer, at de unge, der er i hjemløshed ved seneste måling, i højere grad modtager uddannelseshjælp end de unge, der er i bolig. Til gengæld er der en højere andel, der modtager SU blandt gruppen af unge, der er i bolig (Bilag 2.3). Dette afspejler den før nævnte pointe fra interviews med de unge og medarbejdere om, at de unge, der kommer i bolig og modtager bostøtte, i højere grad finder ro og overskud til at påbegynde et uddannelsesforløb.

7.2 Nogle af de unge kommer tættere på uddannelse og beskæftigelse

Med Samarbejdsmodellens fokus på uddannelse og beskæftigelse er et af de langsigtede mål med indsatsen, at de unge får styrkede kompetencer og ressourcer ift. at komme i uddannelse eller beskæftigelse. I figuren nedenfor er de centrale resultater for de unges vej mod uddannelse og beskæftigelse illustreret.

Figur 7-2: Udvikling i de unges uddannelse, beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

Nogle af de unge kommer tættere på uddannelse og beskæftigelse

Samlet set er 28 procent af de unge enten under uddannelse eller i beskæftigelse ved seneste måling. Det gælder altså både unge, der har fastholdt enten uddannelse eller beskæftigelse samt unge, der er kommet i uddannelse eller beskæftigelse i indsatsperioden. For de unge, som modtager Samarbejdsmodel og CTI-metoden, er der 18 procent, som er kommet i enten uddannelse eller beskæftigelse, hvilket for de unge, som alene har modtaget Samarbejdsmodellen, er 15 procent, og for de unge, som har modtaget Samarbejdsmodel og ICM-metode, er otte procent (Bilag 2.3). Her skal man være opmærksom på, at der er en forskel i tyngden af målgrupperne, der har fået de forskellige

indsatser, hvor de unge, der har modtaget bostøtteforløb efter ICM-metode i de kommuner, hvor denne indsats er blevet tilbudt, typisk er unge med mere komplekse og mere længerevarende støttebehov. På den baggrund er det forventeligt, at de unge i denne gruppe er længere væk fra uddannelse og beskæftigelse end de øvrige grupper.

Samtidigt er der en lille andel af de unge, som er frafaldet deres uddannelse eller har mistet deres beskæftigelse undervejs i indsatsperioden. Det gælder for seks procent af de unge, som modtager Samarbejdsmodellen, og 11 procent af de unge, som modtager Samarbejdsmodellen og CTI-metoden. Der er ingen af de unge, som har modtaget samarbejdsmodel og ICM-metoden, som er frafaldet deres uddannelse eller har mistet deres beskæftigelse, hvilket kan skyldes, at færre unge, der har modtaget denne indsatskombination, har været i uddannelse eller beskæftigelse fra start (se Bilag 2.3).

Den brede deltagerkreds til netværksmøderne fremhæves af flere bostøttemedarbejdere, myndighedskoordinatore og UU-vejledere som positivt til at få de unge tættere på uddannelse eller beskæftigelse. Ved de første møder har de unge ofte ikke fokus på uddannelse eller beskæftigelse, og det kan virke til, at der er lang vej dertil. Men bostøttemedarbejdere, myndighedskoordinatore og UU-vejledere oplever, at når de unge efter et par måneder har fået mere styr på deres boligsituation, så begynder de at kunne beskrive og italesætte andre behov, og så kan de begynde at snakke om ønsker og drømme om uddannelse og beskæftigelse.

Resultaterne viser, at der er **nogle unge, som formår at komme tættere på uddannelse og beskæftigelse, men at det langt fra er alle**. Flere projektledere fremhæver, at de unge som modtager indsatsen, især de unge som modtager Samarbejdsmodellen i kombination med et bostøtteforløb, er unge, som har langt til uddannelse og beskæftigelse. Forandringsteoriens langsigtede mål om at få styrket de unges kompetencer og ressourcer ift. at få uddannelse eller job kan derfor være svært at opnå for nogle af de unge i hjemløshed under indsatsperioden. I enkelte kommuner oplever projektledere og myndighedskoordinatore, at samarbejdet med jobcentrene kan være udfordrende, da de oplever, at de unge vurderes uddannelsesparate, før end de egentlig er det.

De unge er blevet bedt om selv at vurdere, hvordan forskellige forhold påvirker deres uddannelses- og beskæftigelsessituation²⁰. Af de unges egne besvarelser fremgår det, at de primært oplever, at **de har psykiske problemer, som udgør en udfordring** ift. at komme tættere på uddannelse eller beskæftigelse, og i mindre grad at det er fysiske problemer eller rusmiddelproblemer, der er en forhindring. Samtidig angiver 45 procent af de unge, der oplever problemer, at de oplever en reduktion i deres psykiske problemer, der forhindrer dem i at påbegynde uddannelse eller beskæftigelse i løbet af indsatsperioden (Bilag 2.3).

Mange unge modtager lave offentlige ydelser

Samlet set er der ni procent af de unge, som modtager løn ved den afsluttende måling, og 16 procent som modtager SU. Af de unge som modtager SU, er der 18 procent som får Samarbejdsmodellen, 17 procent som modtager Samarbejdsmodel og CTI-metoden og seks procent som modtager Samarbejdsmodel og ICM-metoden (Bilag 2.3).

Samlet set er det **59 procent af de unge, som modtager midlertidige ydelser** ved seneste måling. For ca. halvdelen af de unge, som modtager enten Samarbejdsmodel eller Samarbejdsmodel og CTI-metoden, er der ingen ændring i deres forsørgelsesgrundlag, da de forsat modtager midlertidige ydelser. For 76 procent af de unge, som modtager Samarbejdsmodel og ICM-metoden er der ingen ændring i deres forsørgelsesgrundlag (Bilag 2.3). Dette skal ses i relation til, at ICM-metode er målrettet unge, som har flere komplekse problemstillinger, og hvor målet om uddannelse og

²⁰ De unge har foretaget vurderingen i Dialogredskabet, som er udviklet af Socialstyrelsen i forbindelse med "Vejen til uddannelse og beskæftigelse".

beskæftigelse ikke nødvendigvis forventes at nå indenfor projektperioden. Tabellen herunder angiver hvilken midlertidig ydelse, de unge modtager ved afslutningen af indsatsen, samt hvilket ydelsesniveau den enkelte sats er på.

Tabel 7-3: Overblik over hvilke midlertidige ydelser de unge modtager ved afslutning af indsatsen

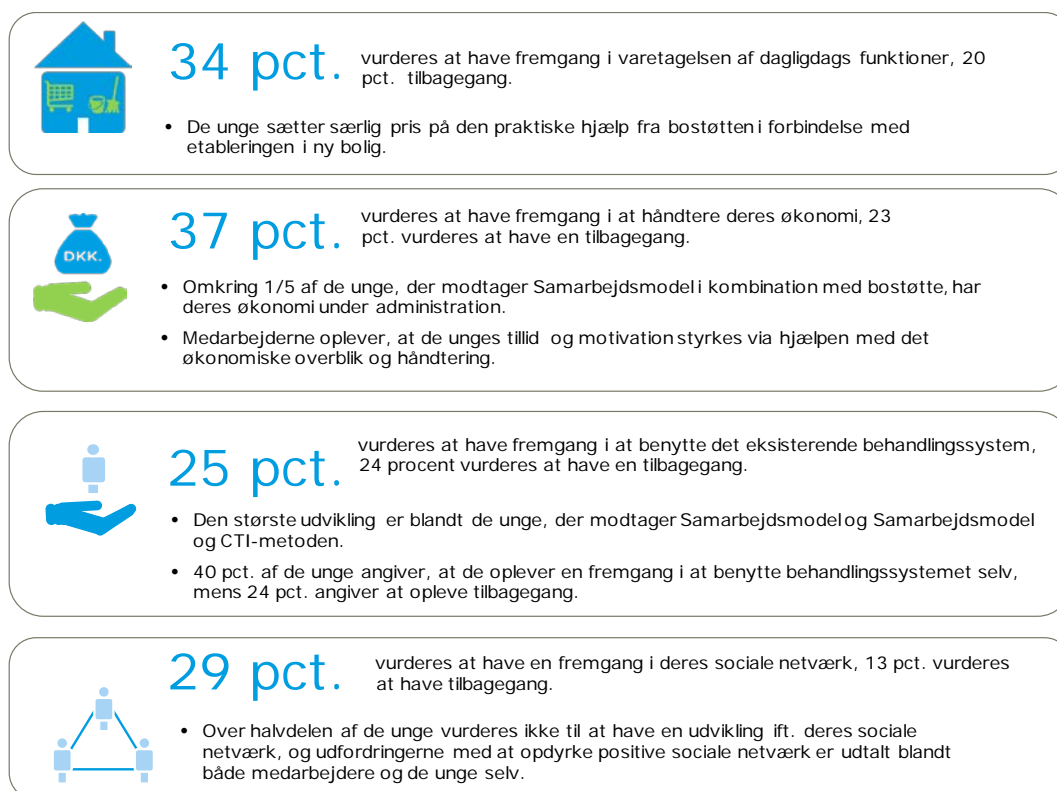
	Andel	Ydelsesspecifik målgruppepræcisering	Ydelsesniveau
Uddannelseshjælp (unge under 30 år uden uddannelse)	92%	Udeboende unge under 25 år	6.106 kr. brutto pr. mdr.
		Unge under 30 år med specifikke svære psykiatriske diagnoser	11.143 kr. brutto pr. mdr.
Kontanthjælp (voksne og unge under 30 år med uddannelse)	6%	Voksne under 30 år og unge som har en uddannelse, men som ikke er i beskæftigelse og enten har opbrugt deres dagpenget eller ikke har ret til dagpenge	7.182 kr. brutto pr. mdr.
Ressourceforløbsydelse	1%	Ikke-forsørgere	11.282 kr. brutto pr. mdr.

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Seneste måling. N=264. Sats trykket fra Beskæftigelsesministeriets hjemmeside <http://bm.dk/da/Satserpct.20forpct.202018/Satserpct.20forpct.202017.aspx>.

7.3 Styrkede kompetencer ift. dagligdag og økonomi, både frem- og tilbagegang ift. behandlingssystem, men stadig et svagt netværk

Som det fremgår af indsatsens forandringsteori, er et langsigtet mål, at de unge får styrkede kompetencer og ressourcer til at få en hverdag til at fungere med egen bolig, samt at de får styrket deres sociale netværk. De unges håndtering af dagligdagsfunktioner og egen økonomi er ofte en udfordring, som er forbundet med deres boligsituation, ligesom det er centralt at have et velfungerende netværk for at trives i dagligdagen og i sit nærområde. Figuren herunder viser udviklingen for de unge på disse parametre.

Figur 7-3: Udvikling ift. dagligdagsproblemer, økonomi, behandlingssystem og sociale netværk

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

Støtten hjælper de unge med at få en hverdag til at fungere

Samlet set vurderer myndighedskoordinatorerne, at 34 procent af de unge har fremgang ift. at **varetage dagligdagsfunktioner**, mens 20 procent vurderes at have tilbagegang. De resterende godt 50 procent vurderes ikke at udvikle sig. Den største tilbagegang i varetagelsen af dagligdagsfunktioner er på 30 procent hos unge, som modtager samarbejdsmodel og CTI-metoden, hvorimod der kun er tilbagegang for 16 procent hos de unge, som modtager Samarbejdsmodel, og for 21 procent af de unge, som modtager Samarbejdsmodel og ICM-metode (Bilag 2.3). Her skal man igen være opmærksom på, at der er forskel i målgrupperne for de forskellige indsatskombinationer, hvor samarbejdsmodellen med bostøtte efter ICM-metode generelt er givet til de unge med de mest komplekse og længerevarende støttebehov. Der er forskel i de unges udvikling ift., om de har et planlagt eller uplanlagt afsluttet forløb. 40 procent af de unge, der har et planlagt afsluttet forløb, vurderes at have fremgang i varetagelsen af dagligdagsfunktioner, og kun 17 procent at have tilbagegang. For unge med et uplanlagt afsluttet forløb er det 17 procent, der vurderes til at have fremgang og 28 procent tilbagegang. Som vi har set tidligere, er der i langt højere grad positiv udvikling for de unge, der har et planlagt afsluttet forløb i indsatsen (Bilag 2.3).

Knap halvdelen af de unge, som indgår i indsatsen, vurderes ved opstarten af indsatsen af myndighedskoordinatorerne til at have vanskeligheder med at håndtere deres **økonomi** (se målgruppekapitel for uddybning). Udviklingen for disse unge er, at 37 procent vurderes at have en fremgang ift. at håndtere deres økonomi (Bilag 2.3). Samtidig vurderes 23 procent at have en tilbagegang. Især ses der en forholdsvis stor tilbagegang for knap en tredjedel af de unge, som modtager samarbejdsmodel og CTI-metode. Dette kan skyldes, at bostøttemedarbejderen i starten af det ni-måneders forløb ofte tager meget ansvar for den unges økonomi, men at den unge løbende selv får ansvaret for håndteringen, hvilket kan give nogle udfordringer for den unge, der skal øve sig i at have ansvaret selv. Tilbagegangen kan også skyldes, at de unge bliver mere bevidste om deres manglende økonomiske overblik, eller at myndighedskoordinatorerne bliver bekendt med de unges udfordringer igennem forløbet i takt med, at de lærer hinanden at kende, og den unge arbejder med problematikkerne. Igen ser vi en forskel i udviklingen blandt de unge, som har afsluttet forløbet planlagt, ift. de unge som har afsluttet forløbet uplanlagt. Det er flere unge, som har afsluttet forløbet planlagt, som har en positiv udvikling (45 procent) og flere unge, som har afsluttet forløbet uplanlagt, som har en negativ udvikling (31 procent).

Både myndighedskoordinatorer og bostøttemedarbejdere fortæller, at de oplever det som meget **udtalt, at de unge har brug for hjælp til at få styr på hverdagen og bl.a. økonomien**. Ofte drejer det sig om at få hjulpet de unge med at søge forskellige tillæg/enkeltydelser, håndtere kreditorer og få lagt et budget, så de unge eksempelvis kan få råd til træning eller medicin. Her oplever både myndighedskoordinatorer og bostøttemedarbejdere, at ydelseskontoret er en af de mest betydningsfulde samarbejdspartnere, når de unge skal etablere sig i boligen. Flere bostøttemedarbejdere oplever, at det giver et boost til relationen til den unge at hjælpe med det økonomiske, idet den unges tillid og engagement i relationen øges. Fælles for flere af de unge er, at de får deres økonomi under administration som en del af bostøtten. Det gælder for fem procent af de unge, der modtager Samarbejdsmodellen og ca. 20 procent af de unge, der modtager bostøtte (Bilag 2.1).

58 procent af de unge angiver selv²¹ at opleve en fremgang ift. at **varetage husholdning**, mens 16 procent oplever en tilbagegang, og de resterende 26 procent oplever ingen udvikling. Det samme billede gør sig gældende, når de unge vurderer deres evne til at styre deres **økonomi**. Her angiver 57 procent, at de oplever en fremgang, 16 procent at de oplever en tilbagegang, og 24 procent at de ikke oplever en udvikling. Det viser, at de unge også selv har en oplevelse af, at deres hverdagsmestring ift. bolig og økonomi styrkes gennem indsatsen (Bilag 2.4).

²¹ De unge har foretaget vurderingen i Dialogredskabet, som er udviklet af Socialstyrelsen i forbindelse med "Vejen til uddannelse og beskæftigelse".

Ofte er det også den lavpraktiske- og dagligdagshjælp, som de unge fremhæver, når de fortæller om deres positive erfaringer med bostøtteindsatsen.

Boks 7-2: Erfaringer med Ungeprojektet og dagligdagsfunktioner og økonomisk overblik

En ung mand fik kendskab til projektet i forbindelse med, at han blev bortvist fra sin uddannelse. Nu har han fået et flexjob og kommer på misbrugscenteret. Han fortæller, at han har fået meget ud af projektet: *"Jeg havde siddet i spjældet nu, hvis det ikke var for [min bostøtte]."* Han har haft brug for støtte i at skulle overskue regninger, indskudslån, borgerservice, SKAT og lign.: *"Tidligere har alt været styret for mig. Nu er det mere 'hjælp til selvhjælp'".* I begyndelsen af forløbet brugte han og hans bostøtte ofte SMS og telefonopkald, men det er der mindre behov for nu. Han er blevet mere mødestabil og har fået hjælp til at få styr på sin ADHD-medicin.

Både frem- og tilbagegang i de unges tilknytning til behandlingssystemet

En del af både bostøtteindsatsen og indsatsen i regi af Samarbejdsmodellen handler om at styrke den unge i selv at kunne *benytte det eksisterende behandlingssystem*. Omkring en fjerdedel af de unge, der har udfordringer hermed, vurderes at blive bedre til at anvende det eksisterende støtte-system ved endt indsats, og en fjerdedel at få sværere herved. På tværs af indsatskombinationerne er udviklingen, at de unge, som har modtaget Samarbejdsmodel og CTI-metoden, oplever den største udvikling – både positiv og negativ. Det er godt en tredjedel af de unge, som modtager Samarbejdsmodel og CTI-metoden, som oplever en positiv udvikling og en tredjedel, der oplever en negativ udvikling. Her skal man igen være opmærksom på, at der er en forskel i målgrupperne for de forskellige indsatskombinationer, hvor Samarbejdsmodellen med ICM-metoden generelt er givet til de unge med de mest komplekse og længerevarende støttebehov, og hvor de unge, som modtager bostøtte efter ICM-metoden, forventeligt kan have vanskeligere ved at benytte det eksisterende behandlingssystem, hvilket også betyder, at de kan have sværere ved at opnå en udvikling indenfor indsatsperioden.

Igen ser vi en forskel på, hvorvidt forløbet er afsluttet planlagt eller uplanlagt. Der er flere, som har en negativ udvikling, hvis forløbet er afsluttet uplanlagt, og flere som har en positiv udvikling, hvis forløbet er afsluttet planlagt (Bilag 2.3). Flere bostøttemedarbejdere fremhæver, at de arbejder med at støtte den unge i selv at tage kontakt til forskellige sagsbehandlere eller andre støtte-foranstaltninger. Ofte oplever bostøttemedarbejderne, at de unge kan have svært ved at overskue det i starten, men at de lige så stille får mod på selv at tage kontakten og ringe eller møde op til eksempelvis egen læge, i banken eller hos en sagsbehandler.

Boks 7-3: Erfaringer med Ungeprojektet og anvendelse af det eksisterende behandlingssystem

En ung fortæller, at han have fået styrket troen på sig selv gennem CTI-indsatsen, og at han nu selv kan ringe til forskellige sagsbehandlere, hvis der er behov for dette, hvor det i starten var bostøttemedarbejdere som blev nødt til at ringe. Det har været med til at styrke selvtilliden, og han har nu fået drømme om fremtiden, og en plan for hvordan denne drøm kan opnås – hvilket bl.a. betyder en uddannelse, og hvordan vedkommende bedst klarer sig igennem denne.

De unge er blevet bedt om at vurdere, hvordan det går det med at passe deres eventuelle behandling, og dermed hvordan de selv oplever at kunne bruge behandlingssystemet²². Der er 40 procent af de unge, som ved indsatsens opstart oplever at have vanskeligheder ved at benytte behandlingssystemet, som angiver at opleve en positiv udvikling. Samtidigt er der 24 procent som oplever en negativ udvikling ift. at benytte det eksisterende behandlingssystem (Bilag 2.4). Dette skal ses i

²² De unge har foretaget vurderingen i Dialogredskabet, som er udviklet af Socialstyrelsen i forbindelse med "Vejen til uddannelse og beskæftigelse".

sammenhæng med, at de unge undervejs i indsatsforløbet formentligt får flere kontaktflader og samtidigt undervejs i indsatsen selv får mere og mere ansvar for at passe deres egen behandling, hvormed de kan få sværere ved at håndtere og overskue dette. Generelt set er det dog ikke noget, de unge oplever som meget vanskeligt, trods en tilbagegang.

De unges netværk er svagt og svært at aktivere

For at kunne få en meningsfuld hverdag til at fungere i egen bolig er det centralt, at de unge har et godt og ressourcefyldt socialt netværk. Samlet set vurderes det af myndighedskoordinatorerne, at 29 procent af de unge har en positiv udvikling i relation til deres sociale netværk, mens 13 procent vurderes at have en tilbagegang, hvilket samtidigt betyder, at for langt de fleste unge er der tale om såkaldt "status quo" ift. at udvikle deres sociale netværk og brugen heraf. Dette billede understøttes af de kvalitative interviews med bostøttemedarbejdere og myndighedskoordinatorer, som fortæller, at de unge ofte har et svagt og ustabil netværk, og de unge ofte ikke inddrager dette netværk i indsatsen - eller ønsker, at netværket deltager i netværksmøderne. Samtidigt fortæller flere myndighedskoordinatorer, at det er vanskeligt at få de unge til at pege på en "voksen" fra deres private netværk, som de vil have med til netværksmøderne.

De unge er blevet bedt om selv at vurdere deres sociale netværk og kompetencer²³. Her oplever 38 procent en fremgang ift. **karaktern af netværket**, og knap halvdelen oplever ingen ændring. Ift. de unges **nærmeste familie** angiver 38 procent, at de oplever en fremgang i relationen, mens 44 procent ikke oplever udvikling. Ift. de unges sociale kompetencer er der 44 procent af de unge, som oplever en fremgang ift. **konfliktløsning**, og 16 procent oplever en tilbagegang (Bilag 2.4).

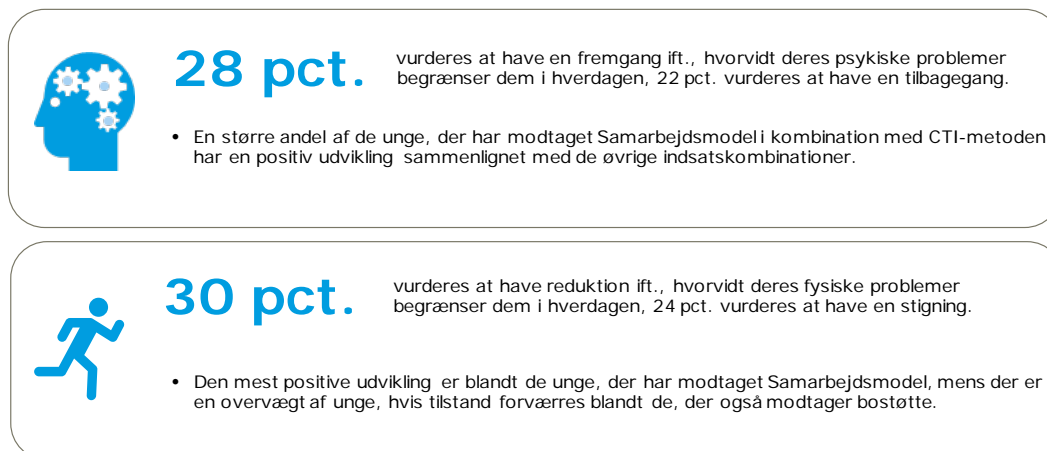
Med afsæt i de unges komplekse problemstillinger og deres ustabile boligsituation vil det være forventeligt, at ændringer ift. styrkede sociale kompetencer, som kan være med til at styrke de unges netværk, først forventes at indtræffe på mellemlang sigt for den enkelte unge, og dermed ikke nødvendigvis at kunne nås indenfor projektperioden. Dertil kommer, at flere unge beretter, at det med at opdyrke et socialt netværk ikke er noget, man kan eller har lyst til at få ved hjælp af en bostøttemedarbejder eller andre fagpersoner. De unge ønsker som alle andre unge at skabe egne venskabsrelationer, men kan have svært herved. Medarbejderne efterlyser i den sammenhæng steder, som de kan henvise de unge til. Nogle henviser de unge til frivillige organisationers væresteder for unge i ensomhed eller andre sårbare situationer, mens andre vurderes at kunne deltage i forningslivet på mere almene vilkår som eksempelvis i sportsklubber.

²³ De unge har foretaget vurderingen i Dialogredskabet, som er udviklet af Socialstyrelsen i forbindelse med "Vejen til uddannelse og beskæftigelse".

7.4 Forbedring af psykiske og fysiske tilstand

I dette afsnit beskriver vi de unges udvikling ift. deres psykiske og fysiske problemer.

Figur 7-4: Udvikling ift. psykiske og fysiske problemer

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

De unge har overordnet set en positiv udvikling i deres psykiske og fysiske tilstand, da de opnår en reduktion af deres problemer, der begrænser dem i hverdagen. 28 procent af de unge angives at have en positiv udvikling ift. deres psykiske problemer og 30 procent ift. de fysiske problemer, de måtte have. I forlængelse heraf har en relativ stor andel af de unge en uændret status i deres psykiske og fysiske problemer. At en stor andel af unge har en uændret udvikling ift. deres **psykiske problemer** kan skyldes flere årsager. Eksempelvis fortæller en bostøttemedarbejder, at ICM-metoden er gunstig for unge med psykiske vanskeligheder, hvor det tager længere tid at arbejde med tingene, da de ellers risikerer tilbagefald. Medarbejderen forklarer dermed, at ICM-metoden er en længerevarende proces, hvor det er vigtigt at fastslå, at de unge kan tage alt den tid, de har brug for, så de ikke risikerer et tilbagefald.

En ung kvinde fortæller, at hun efter at have fået egen bolig har oplevet en positiv psykisk forbedring, til trods for at hun stadig havde mange udfordringer. Den psykiske forbedring består i, at hun har fået en bolig og har oplevet at få ro på tilværelsen, fordi hun ikke længere skal frygte at blive hjemløs. Samtidigt fortæller hun, at disse parametre har medvirket til, at hun for første gang i mange år kan mærke sig selv.

Der er forholdsvis stor forskel i udviklingen, alt efter hvorvidt de unges forløb i indsatserne har været planlagt eller uplanlagt afsluttet. 33 procent af de unge, der har modtaget et planlagt afsluttet forløb, har en positiv udvikling ift. deres psykiske problemer, hvilket gælder for 19 procent af de unge, som har et uplanlagt afsluttet forløb (Bilag 2.3)

Udover de psykiske problemer er der 46 procent af de unge, der ikke har en ændring i deres **fysiske problemer**, mens 30 procent har en forbedring og 24 procent af de unge har en forværring. Indenfor indsatskombinationerne er der flest, som har en positiv udvikling (37 procent) blandt de unge, som har modtaget Samarbejdsmodellen, mens der er

Boks 7-4: Citat fra medarbejder og ung

"Alle de relevante aktører deltog ved de møder, han har deltaget i – han havde blandt andet sin mor med. Han, og hans mor var tilfredse med det, der blev aftalt. Eksempelvis blev det besluttet, at han skulle udredes psykisk, og det blev igangsat kort tid efter mødet. Borgeren udtrykker, at "aftalerne blev fulgt op på ekstremt hurtigt. Aftalerne var rigtig gode, og det var det, jeg gerne ville. Jeg fik planen til godkendelse efter mødet."

en overvægt at unge, hvis fysiske tilstand forværres blandt de, der har modtaget hhv. Samarbejdsmodel og ICM-metoden (30 procent) (Bilag 2.3). Forværringen kan skyldes, at de unge i forløbet først her kommer i kontakt med sundhedsvæsenet, og at deres fysiske helbredsproblemer først bliver opdaget og udredt der. Det kan endvidere omfatte, at de unge får diagnosticeret specifikke sygdomstilstande, eller mindre helbredsmæssige og sundhedsmæssige problemer, som er udslagsgivende for deres forværring.

7.5 Både frem- og tilbagegang i de unges rusmiddelproblematikker

Som en sidste tematik ser vi på udviklingen i de unges rusmiddelproblematikker. Som vi så i kapitel fire, har 39 procent af de unge et misbrug af enten hash, stoffer, medicin og/eller alkohol. Det er ikke bostøttemedarbejderens primære opgave eller det primært formål med indsatsen i Samarbejdsmodellens at arbejde med de unges eventuelle misbrugsproblematikker. I praksis er der for mange unge en aktuell problematik med misbrug og rusmidler, som bostøttemedarbejderen og myndighedskoordinatoren kan være med til at støtte op om, og en evt. misbrugskonsulent vil typisk deltage på netværksmøderne.

Figur 7-5: Udvikling af de unges rusmiddelproblematikker

Kilde: Måleredskabet 'Individindberetning – Samarbejdsmodel' udfyldt af den unges myndighedskordinator (2015-2017). Udvikling fra første til seneste måling.

Stort set en lige stor andel af de unge med en hash-misbrugsproblematik har en fremgang eller en tilbagegang i deres misbrug – dvs. hhv. en reduktion og en stigning i brugen af rusmidlet. Af de unge, der har stofmisbrugsproblematikker, har 36 procent en reduktion heri, mens 29 angives af have en stigning i deres misbrug. Det modsatte billede tegner sig for de unge, der har alkoholproblematikker. Her angiver 42 procent af de unge at have en negativ udvikling, mens 18 procent oplever en positiv udvikling i deres alkoholmisbrug. Sammenholder vi de unge, der har et planlagt afsluttet og et uplanlagt afsluttet forløb, ser vi en stor forskel, idet 52 procent af de unge, der har et planlagt afsluttet forløb, har en positiv udvikling, altså en reduktion i deres misbrug, mens dette gælder for 22 procent af de unge med et uplanlagt afsluttet forløb (Bilag 2.3). Kun 12 unge angives at have et medicinmisbrug, hvorfor udviklingsanalyser af denne gruppes misbrug er udeladt. At de unges misbrug i nogle henseender kan synes at stige gennem indsatsen, kan kædes sammen med det forhold, at myndighedskoordinatoren ikke er bekendt med den unges misbrugsproblemer ved opstart i indsatsen. Mange medarbejdere beretter om, hvordan de først bliver bekendte med omfanget af de unges problemer og udfordringer et stykke inde i særligt CTI-indsatsen, eller når den er ved at være ved sin afslutning. Den umiddelbare stigning i fx de unges alkoholmisbrug kan altså være et udtryk for, at myndighedskoordinatorerne eller de unge selv først bliver klar over problemet og dets omfang efter at have lært hinanden at kende og have arbejdet med den unges situation noget tid.

Flere af de interviewede unge fortæller, at den sociale støtte, de har modtaget via Ungeprojektet, har betydet meget for deres personlige udvikling, herunder misbrug. En ung mand beretter i den sammenhæng, at han har fået lejlighed, er kommet i praktik og stoppet med at ryge hash, og at han derfor føler, at han har fået styr på sit liv. For mange af de unge giver det at få en bolig ro og

overskud til at begynde at arbejde med deres misbrugsproblematikker, og netværksmøderne kan som tidligere beskrevet være med til at sikre en fælles og koordineret støtte til den unge, hvor eksempelvis misbrugsbehandling igangsættes, når den unge er klar hertil.

Boks 7-5: Erfaringer med Ungeprojektet og misbrug

En dagshøjskoleelev har tidligere været indlagt på psykiatrisk afdeling og også været i døgnbehandling i nogle måneder for misbrug. Da han boede på forsorgshjem, blev han inviteret ind i projektet og fik kontakt til sin ICM-bostøtte. Gennem forløbet fik han sin egen lejlighed og støtte i at føre tingene fra Samarbejds møderne ud i livet: *"Jeg har misbrugt alkohol og hash. Nu er jeg på vej ud af det, selv om jeg nogle gange falder i, så det er på vej den rigtige vej. Jeg er i en god udvikling."* Han er blevet fastholdt i sine aftaler og i sine ambitioner for forandring og ved godt, at bostøtten opsøger ham i hans lejlighed, hvis han ikke tager sin telefon. Igennem forløbet har han fået hjælp til at overskue sin økonomi og lagt en plan for fremtiden. I dag går det godt på daghøjskolen, og han drømmer om en dag at finde en praktikplads.

8. OMKOSTNINGSVURDERING

En omkostningsvurdering er et vigtigt element i den samlede vurdering af indsatserne. Det centrale formål med kapitlet her, er at skabe overblik over de omkostninger, som er forbundet med at drifte indsatserne. Derudover giver det beslutningstagere et mere oplyst grundlag for at tage stilling til en eventuel udrulning af Samarbejdsmodellen og bostøtteindsatserne til hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed i andre kommuner. Omkostningsvurderingen er også en vigtig del af den samfundsøkonomiske analyse, som gennemføres på et senere tidspunkt²⁴.

8.1 Metode og tilgang

Datagrundlaget

De væsentligste omkostninger forbundet med de tre indsatser er den tid, som medarbejderne bruger. Omkostningerne forbundet med drift af Samarbejdsmodellen og bostøtteindsatserne er beregnet på baggrund af projektkommunernes løbende dokumentation. Hver kommune har over en periode fra maj 2015 til marts 2017 løbende vurderet, hvor meget tid de enkelte medarbejdere har brugt på indsatsen. Kommunerne har kvartalsvist indberettet estimeret tidsforbrug på forskellige metodespecifikke aktiviteter. I alt er omkostningsdata indsamlet over ni runder.

Af tabel 8-1 fremgår opdelingen af den indrapporterede tid for både Samarbejdsmodellen og bostøtteindsatserne.

Tabel 8-1: Overblik over opdeling af den indsamlede medarbejdertid.

Opdeling	Samarbejdsmodellen	Bostøtte-metoderne
Forberedelse, afholdelse og opfølgning på netværksmøder	X	
Borgerkontakt	X	X
Koordinering og samarbejde	X	X
Kørsel	X	X

Borgerkontakt dækker over al kontakt, som medarbejderne har med den unge i løbet af en måned (besøg, møder, telefonisk kontakt, sms og e-mail). Koordinering og samarbejde dækker over tiden brugt på intern koordinering i teamet og koordinering med øvrige samarbejdspartnere. Kørsel dækker over den transport, som medarbejderen har brugt i forbindelse med den unge. Tid angives som gennemsnitligt tidsforbrug per ung per måned - med undtagelse af tiden brugt på forberedelse, afholdelse og opfølgning på netværksmøder, hvor der er angivet tidsforbrug per ung per møde.

Validering af de indsamlede oplysninger

Det indsamlede tidsforbrug er blevet valideret ude i kommunerne i forbindelse med afsluttende casebesøg i juni 2017. Inden casebesøget sendte evaluatoren et overblik over det registrerede tidsforbrug i høring hos de respektive kommuner, hvorefter de indsamlede tal blev valideret med de enkelte medarbejdere²⁵. Evaluatoren har efterfølgende været i kontakt med de kommunale projektledere for at sikre valideringen. I tilfælde hvor det indsamlede data har givet anledning til undren, er flere valideringsrunder blevet gennemført.

I få tilfælde har det ikke været muligt at skabe den tilstrækkelige validitet omkring tidsforbruget til at kunne indgå i omkostningsvurderingen. Dette skyldes som oftest udskiftninger eller langvarig sygdom i medarbejdergruppen eller på projektlederposten. I en enkelt kommune har dette medført, at en indsamlingsrunde ikke indgår i det samlede datagrundlag for kommunen, og hos en anden har

²⁴ Den samfundsøkonomiske analyse forventes gennemført i 2020, hvor de dataregistre, der anvendes i forbindelse med at afdække indsatsens effekter, vil være opdateret og tilgængelige.

²⁵ En validering kan eksempelvis være, at en kommune ved en fejl havde fået skrevet et 0 for meget på i tidsangivelse, og angivet at der blev brugt 600 minutter på forberedelse til et netværksmøde, hvor der rigtigt er blevet brugt 60 min. på forberedelse til et netværksmøde.

det betyder, at det samlede datagrundlag er for usikkert til at lave beregningerne, hvorfor kommunen udgår helt af omkostningsvurderingen. Etableringsomkostningerne er ikke en del af denne omkostningsvurdering, da de indsamlede data var mangelfulde og ikke kunne valideres.

Beregning og metodisk tilgang

Omkostningsvurderingen afgrænses dermed til, hvad det koster at drifte indsætterne. CTI-metoden er et afgrænset forløb på ni måneder, mens både Samarbejdsmodellen og ICM-metoden ikke er tidsmæssigt afgrænset. Derfor har evaluator besluttet, at Samarbejdsmodellen og ICM-metoden afrapporteres for et års drift. I gennemsnit varer et planmæssigt afsluttet ICM-forløb 13 måneder og en planmæssigt afsluttet Samarbejdsmodel 11,7 måneder, hvorfor antagelsen stemmer godt overens med et gennemsnitligt forløb.

Omkostningsvurderingen er beregnet på baggrund af kommunernes indberetninger, men for at øge generaliserbarheden af resultaterne benyttes gennemsnitlige lønninger fra kommunernes og regionernes lønkontor. Her er den totale årsløn for 2016 udtrykket, som indeholder grundlønnen, tillæg, pension, særydelser og særlig feriegodtgørelse. Til dette har vi lagt 20 procent overhead. Timelønnen er fundet ved at dele med 1.418 timer²⁶.

Beregningerne er foretaget på baggrund af de ni indsamlingsrunder. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvor mange runder man har haft unge i forløb, ligesom ikke alle kommuner har indberettet tidsforbrug i alle runder. Beregningerne tager udgangspunkt i de faktiske indberettede tal, og repræsenterer et gennemsnit over de ni runder. Dette resulterer i den gennemsnitlige tid en medarbejder har brugt per ung per måned. De runder, hvor kommunerne ikke har haft nogle unge inkluderet i forløbene, indgår ikke i beregningen af gennemsnittet.

Spiltdid er medregnet i timeforbruget, hvilket er vigtigt, da de unge ikke altid møder op til aftalerne, men tiden stadig bruges af medarbejderne.

Omkostningsvurderingen er ikke fratrukket normtiden, som medarbejderen eller andre aktører ville have brugt på den unge, såfremt denne ikke var en del af indsætterne. Dette har især en indflydelse på Samarbejdsmodellen, som i sin konstruktion helst skal erstatte tid, som aktørerne ellers skulle have brugt på den unge.

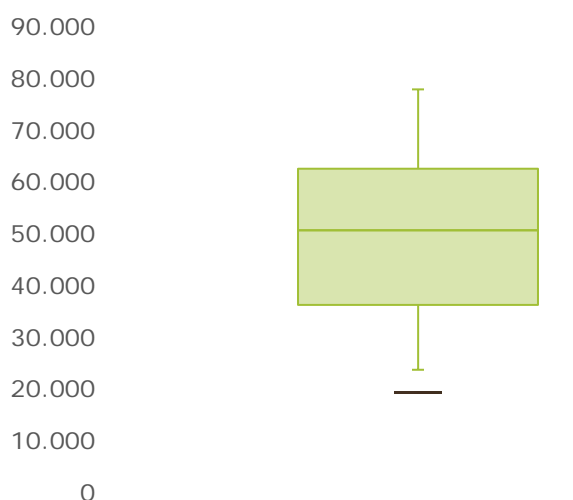
8.2 Omkostninger til indsætterne

For **Samarbejdsmodellen** alene viser medarbejdernes selvrapporterede tidsforbrug, at der på tværs af medarbejderkategorier i gennemsnit er brugt 131 timer om året per ung på direkte borgerkontakt, møder, koordination og kørsel. De unge har ofte en kontaktperson i jobcenteret, i UU-vejledningen, og i Socialforvaltningen uden at være en del af Samarbejdsmodellen, hvor Samarbejdsmodellen erstatter den tid, som disse medarbejdere normalvis skulle have brugt på den unge, hvorfor dette ikke nødvendigvis er en ekstra udgift, kommunen ville have ved at benytte Samarbejdsmodellen. Myndighedskoordinatoren er den eneste nye funktion, som ikke ellers er tilknyttet den enkelte unge. Myndighedskoordinatoren har alene i gennemsnit brugt 56 timer per ung. Dette betyder også, at såfremt kommunen har ca. 29 unge i Samarbejdsmodellen, så vil det dække en fuldtidsstilling. Myndighedskoordinatoren er den eneste nye stilling, som skal oprettes i forbindelse med Samarbejdsmodellen.

Ved en omregning af medarbejdernes angivne tidsforbrug til omkostninger skønnes det, at et års drift af Samarbejdsmodellen i gennemsnit koster ca. 50.700 kr. per ung (vandret streg gennem boksen i figur 8-1).

²⁶ Årstimenorm for offentligt ansatte, anvendt i SØM, fastsat af Finansministeriet i 2006.

Figur 8-1: Omkostningen per ung ved et års drift af Samarbejdsmodellen i kroner.

Note: Beregningerne bygger på ni kommunernes indberetninger. Fra top til bund, skal figurens vandrette streget læses således: maksimum, øvre kvartil, gennemsnit, nedre kvartil, minimum og ekstrem værdi.

Kilde: Kommunernes indberetning vedr. tidsforbrug for indsatserne. Indsamlet i perioden 2015-2017 og efterfølgende valideret i 2017.

Af figur 8-1 ses det, at de ni kommuner, som analysen bygger på, spænder fra ca. 23.700 kr. per ung til ca. 78.000 kr. per ung for at drive Samarbejdsmodellen i et år.

En kommune har haft store udfordringer med at samle aktørerne i Samarbejdsmodellen, hvorfor møderne med den unge ikke i tilstrækkelig grad afspejler ideen bag Samarbejdsmodellen og er altså ikke et realistisk billede på, hvad Samarbejdsmodellen koster. Derfor anses dette for en *ekstrem værdi* som ikke indgår i beregningen af gennemsnittet. Derudover har man haft mange unge med i indsatsen, hvorfor der i sagens natur har været mindre tid til hver ung. I den kommune med flest omkostninger til Samarbejdsmodellen er man lykkedes med at samle rigtig mange relevante aktører til deltagelsen i møderne med de unge og har haft en god løbende kontakt med de unge. Der er et forholdsvist stort spænd i udgifterne, da omkostningerne udelukkende afhænger af medarbejdernes tid. Dette betyder, at en ung med mange berøringsflader og problematikker vil kræve et større hold af samarbejdende professionelle. Et stort spænd i omkostningerne forbundet med indsatsen er forventeligt, da kommunernes tilknytning af professionelle også spænder bredt. Det er et centralt element i Samarbejdsmodellen, at netop de fagprofessionelle, som allerede er inddraget i indsatser for den unge, alle mødes og laver en helhedsorienteret indsats og plan for den unge. Målgruppen for indsatsen er unge, som har mange problematikker, og derfor er det forventeligt, at såfremt den unge ønsker, at alle aktørerne skal indgå i samarbejdet, så vil der være mange aktører med til netværksmøderne.

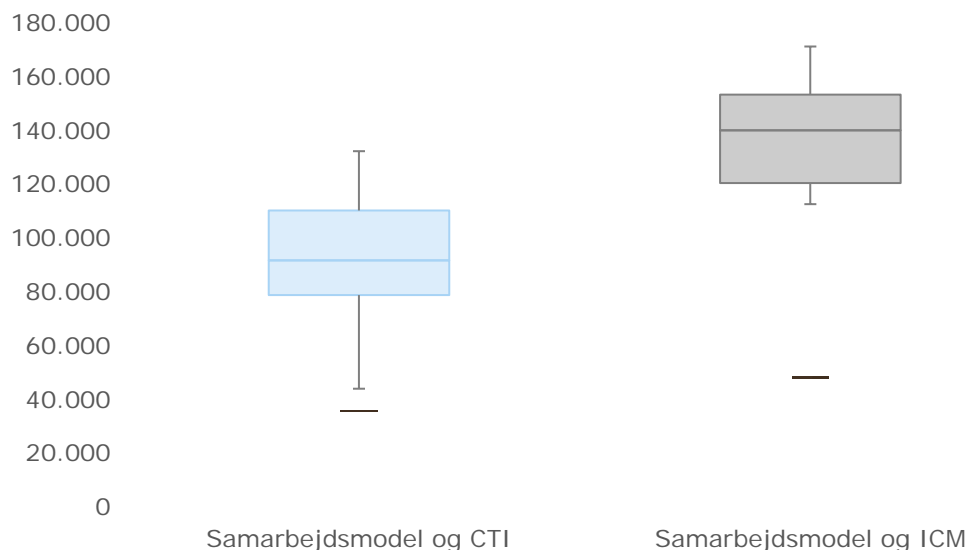
Bostøtteindsatserne udføres aldrig separat, men altid som en del af Samarbejdsmodellen overfor målgruppen af unge i hjemløshed eller unge i risiko for hjemløshed. Derfor er der i det følgende afrapporteret omkostninger forbundet med at drive både Samarbejdsmodellen og bostøtteindsatserne.

For **CTI-metoden** som en del af Samarbejdsmodellen viser bostøttemedarbejderenes selvrappede tidsforbrug, at der i gennemsnit er brugt 106 timer om året per ung på direkte borgerkontakt, koordination og kørsel. De gennemsnitlige driftsomkostninger er ca. 91.700 kr. per ung per år for et CTI-forløb kombineret med Samarbejdsmodellen (vandret blå streg gennem den blå boks i figur 8-2).

For **ICM-metoden** som en del af Samarbejdsmodellen viser bostøttemedarbejderenes selvrappede tidsforbrug, at der i gennemsnit er brugt 226 timer om året per ung på direkte borgerkontakt,

koordination og kørsel. De gennemsnitlige driftsomkostninger er ca. 140.000 kr. per ung per år for et ICM-forløb kombineret med Samarbejdsmodellen (vandret grå streg gennem den grå boks i figur 8-2). ICM-metoden er en langt mere intensiv indsats end CTI-metoden, hvorfor det er helt forventeligt, at denne indsats sammen med Samarbejdsmodellen er mere omkostningstung.

Figur 8-2: Omkostningen per ung ved et forløbs drift af CTI-metoden og ICM-metoden sammen med et års drift af Samarbejdsmodellen i kroner

Note: Beregningerne bygger på hhv. ni og seks kommunernes indberetninger. Fra top til bund skal figurernes vandrette streget læses således: maksimum, øvre kvartil, gennemsnit, nedre kvartil, minimum og ekstrem værdi.

Kilde: Kommunernes indberetning vedr. tidsforbrug for indsatserne. Indsamlet i perioden 2015-2017 og efterfølgende valideret i 2017.

Beregningerne for Samarbejdsmodellen og CTI-metoden bygger på en analyse af ni kommuners estimerede tidsforbrug, mens beregningerne for Samarbejdsmodellen og ICM-metoden bygger på seks kommuners beregninger.

På samme måde som for Samarbejdsmodellen alene ses et spænd i omkostningerne ved også at drifte bostøtteindsatserne sammen med Samarbejdsmodellen. Det største spænd ses ved indsatskombinationen; Samarbejdsmodellen og CTI-metoden, hvor omkostningerne svinger mellem ca. 44.000 kr. og 132.300 kr. for en ung i et år. Udover ekstremkommunen, hvis Samarbejdsmodel var udfordret, er der én kommune, som har meget lavere omkostninger forbundet med CTI-metoden, da de generelt har brugt langt mindre tid på besøg hos den unge, end de øvrige kommuner. Kommunen med flest omkostninger til CTI-metoden har brugt langt mere end de øvrige kommuner på koordinering.

Samarbejdsmodellen og ICM-metoden har ikke på samme måde en stor spredning i omkostningerne, som svinger mellem ca. 112.600 kr. og 171.200 for en ung i et år. Kommunen med flest omkostninger til ICM-metoden har brugt langt mere på koordinering end de øvrige kommuner.

BILAG 1: EVALUERINGSDESIGN

1.1 Forandringsteori

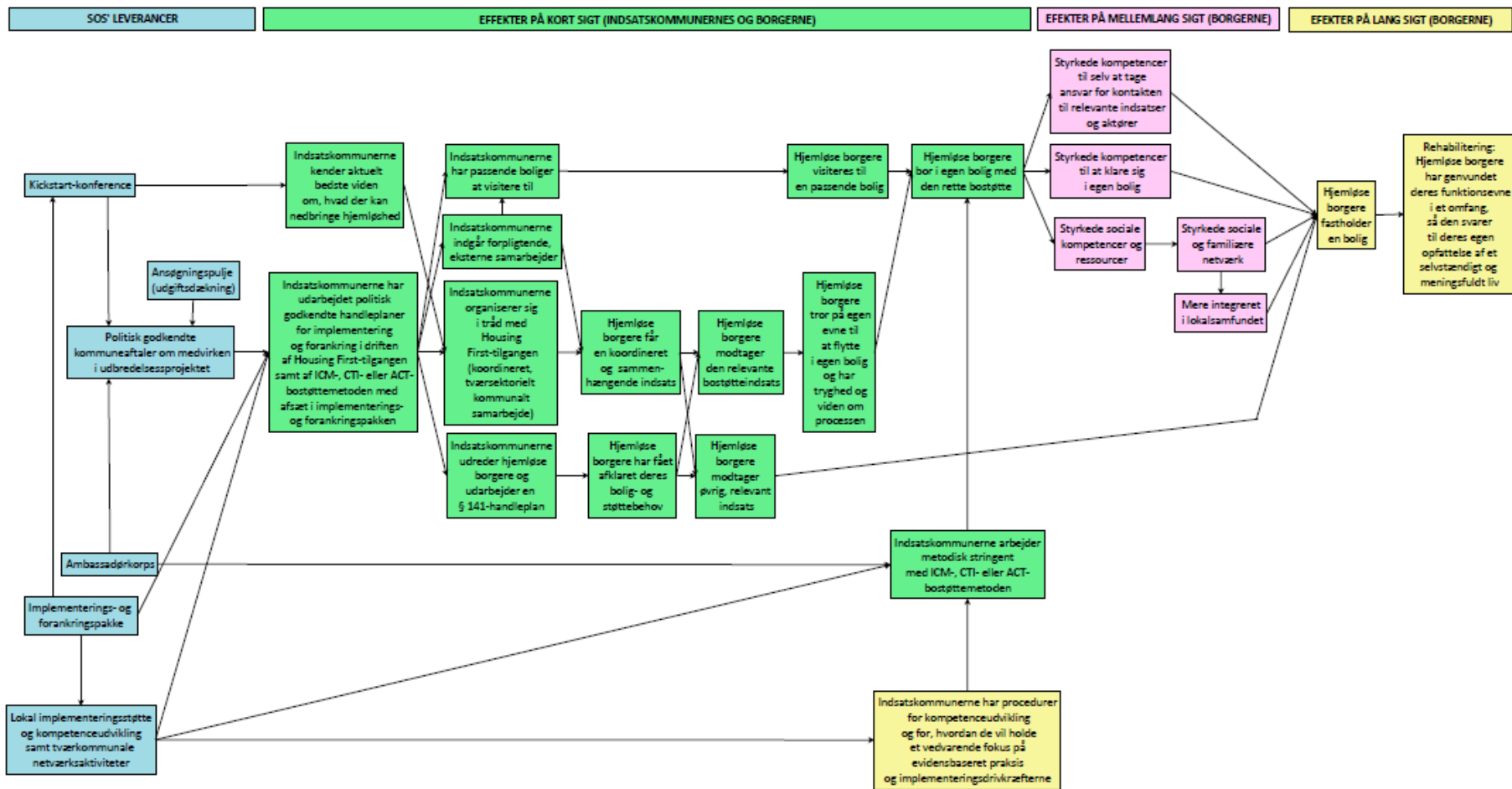
Ungeprojektet har som afsæt for projektudmøntningen udarbejdet en forandringsteori, som skitserer de langsigtede mål samt målene på mellemlang og kort sigt.

Det **overordnede centrale mål** med Ungeprojektet er at nedbringe antallet af unge i hjemløshed. De langsigtede mål er derfor at styrke den forebyggende og tidlige indsats til udsatte hjemløse unge eller unge i risiko herfor. Dette gøres gennem udvikling og afprøvning af en effektiv model for en tidlig, helhedsorienteret indsats, der kan forebygge og afhjælpe hjemløshed blandt udsatte unge, således at disse unge på sigt får mulighed for at få et trygt liv med bolig, uddannelse og beskæftigelse på lige fod med andre unge.

På **individniveau** er den *langsigtede* målsætning, at unge borgere i målgruppen i videst muligt omfang udvikler eller genvinder deres kompetencer og muligheder for at fastholde egen bolig, herunder at de udvikler eller genvinder kompetencer og muligheder ift. at gennemføre en uddannelse og komme i beskæftigelse. Målsætningen på individniveau på *kort og mellemlang sigt* er, at den unge udredes og i samarbejde med de professionelle udarbejder en handleplan for, hvordan den unge bedst støttes i at komme ud af hjemløshed og får en hverdag på egne præmisser. Målet er også, at den unge oplever at få en sammenhængende og koordineret indsats målrettet den enkeltes samlede situation og behov og med inddragelse af egne ressourcer, at der etableres en stabil *boligløsning* med den rette støtte tilknyttet, og at den unge styrker sine ressourcer ift. socialt netværk og psykisk helbred, og at rusmiddelproblematikker mindskes.

På **organisatorisk** niveau er den *langsigtede* målsætning, at unge borgere i hjemløshed og i risiko herfor tilbydes relevante, helhedsorienterede og sammenhængende indsatser med udgangspunkt i aktuelt bedste viden. Målsætningen på organisatorisk niveau på *kort og mellemlang sigt* er, at der etableres en kommunal organisering med et forpligtende, tværsektorielt samarbejde omkring målgruppen i tråd med Housing First-princippet samt Samarbejdsmodellen, og at der er etableret en enkel indgang for de unge til relevante indsatser. Derudover, at der etableres et samarbejde med relevante aktører på boligområdet med henblik på at skabe bedre adgang til boliger til målgruppen. At der er etableret procedurer for kompetenceudvikling og for fastholdelse af fokus på Samarbejdsmodellen og metoderne, samt at der er opbakning og kompetencer til implementering af indsatsen fra involverede medarbejdergrupper.

Figur 1: Ungeprojektets forandringsteori

1.2 Viden om implementeringen

Til at undersøge, hvor loyalt kommunerne har implementeret de forskellige elementer i projektet, dokumenterer kommunerne hver tredje måned deres fidelitet på tre overordnede temaer:

- Fideliteten af Housing First-tilgangen
- Fideliteten af indsatserne
 - Samarbejdsmodellen.
 - CTI-metoden.
 - ICM-metoden.
- Fidelitet ift. organisering og implementering af Housing First-tilgangen.

Fideliteten indberettes af de kommunale projektledere, som i samarbejde med udvalgte medarbejdere har udfyldt en række spørgsmål om implementeringen af tilgangen og indsatserne i Ungeprojektet. Fidelitetsdata giver således et indblik i, hvor tro kommunerne har været mod grundprincipperne i tilgangen, indsatserne og organiseringen i forbindelse med implementeringen. Fideliteten er væsentlig for at kunne vurdere, hvorvidt indsatsen er implementeret metodeloyalt, og dermed vigtigt for at kunne sandsynliggøre, at eventuelle effekter kan tilbageføres til indsatsen og metoderne, der afprøves.

I afrapporteringen af fideliteten ses der på den gennemsnitlige fidelitet over projektperioden, hvorved det er muligt at få en indikation af, hvor fidele kommunerne har været over hele perioden.

Tabel 1: Implementeringsdata

	Metode		Målekadence	Datakilder
Indsatsniveau	Løbende dokumentation af projektkommunernes fidelitet i implementeringen af indsatserne		Hver 3. måned	Projektleder og medarbejdere

1.3 Kvalitative læringsrunder: Viden om implementering og virkninger for de unge

I perioden 2014-2017 er der blevet gennemført tre kvalitative læringsrunder, hvor der er blevet indsamlet kvalitativt data via interviews og workshops. Nedenstående tabel viser en oversigt over de tre læringsrunder.

Tabel 2: Oversigt over læringsrunder

Læringsrunder	Indhold
Læringsrunde 1: Q2 og Q3 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Telefoninterviews med alle projektledere • Casebesøg i fem kommuner: Kvalitative interviews med projektledere, bostøttemedarbejdere, myndighedskoordinatorer, samarbejdspartnere og unge, der modtager indsatsen • Læringsseminar for alle projektledere og projektejere.
Læringsrunde 1: Q2 og Q3 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Telefoninterviews med fem projektledere • Casebesøg i fem kommuner: Kvalitative interviews med projektledere, bostøttemedarbejdere, myndighedskoordinatorer, samarbejdspartnere og unge, der modtager indsatsen • Læringsseminar for alle projektledere og myndighedskoordinatorer og bostøttemedarbejder i kommunerne
Læringsrunde 1: Q2 og Q3 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Casebesøg i 10 kommuner: Kvalitative interviews med projektledere, bostøttemedarbejdere, myndighedskoordinatorer, samarbejdspartnere og unge, der modtager indsatsen • Læringsseminar for alle projektledere og projektejere.

Via de tre læringsrunder er der bl.a. indsamlet viden om målgruppen, implementering af indsatsen, arbejdet med indsatsen i praksis og virkninger af indsatsen. De kvalitative data indgår som datakilde i kapitel 3-7.

1.4 Data på individniveau

Datagrundlaget for målgruppe- og udviklingskapitlet bygger på tre forskellige kvantitative datakilder, som alle er dokumenteret på individniveau. Herudover bygger kapitlerne på en række kvalitative datakilder, som beskrevet i ovenstående afsnit.

For det første har den unge **myndighedskordinator** ved indsatsens opstart, og herefter hver tredje måned, indberettet baggrundsdokumentation om den unge, herunder bl.a. boligsituation samt psykiske, fysiske, misbrugs- og sociale forhold.

Såfremt den unge har modtaget **bostøtte** udover Samarbejdsmodellen, har bostøttemedarbejderne hver 3. måned løbende dokumenteret den unges bostøtteforløb, herunder eksempelvis hvilke aktiviteter der konkret er arbejdet med.

Endelig har **den unge med støtte fra myndighedskordinatoren** hver 3. måned også selv vurderet egen udvikling på en række parametre.

De enkelte skemaer kan findes i Bilag 3.

Tabel 3: Individdata

	Metode		Målekadence	Datakilder	Analyser
Individniveau	Løbende baggrundsdokumentation af de unge		Hver 3. måned	Myndighedskordinatorerne	Målgruppekapitel Udviklingskapitel
	Løbende før- og eftermålinger af de unges udvikling i bostøtteforløbet		Hver 3. måned	Bostøttemedarbejderne	Udviklingskapitel
	Løbende måling af de unges egen vurdering af udviklingen		Hver 3. måned	Den unge (med støtte fra myndighedskordinatoren)	Udviklingskapitel

Ved evalueringens afslutning var 598²⁷ unge indskrevet i de 10 kommuner. Det er indberetningerne på disse unge, som benyttes til at beskrive målgruppen. I udviklingskapitlerne undersøges de unges udvikling på en række forskellige parametre ved at se på udviklingen fra deres første til deres seneste måling.

Blandt de 598 unge, som har været indskrevet ved evalueringens afslutning, er de unges egen vurdering blevet indberettet for 291 unge, hvoraf 233 har indberettet mere end en gang. For at sikre at de unges egen vurdering er sammenlignelig med myndighedskordinatorernes vurderinger i udviklingskapitlet, er der kun inddraget unge, hvor tidsrummet mellem første og seneste indberetning divergerer med mindre end 50 dage, sammenlignet med første og seneste indberetning for skemaet udfyldt af myndighedskordinatorer. Antallet af unge, hvis egen vurdering indgår i udviklingskapitlerne, er derfor 188 unge.

1.5 Metodiske opmærksomhedspunkter

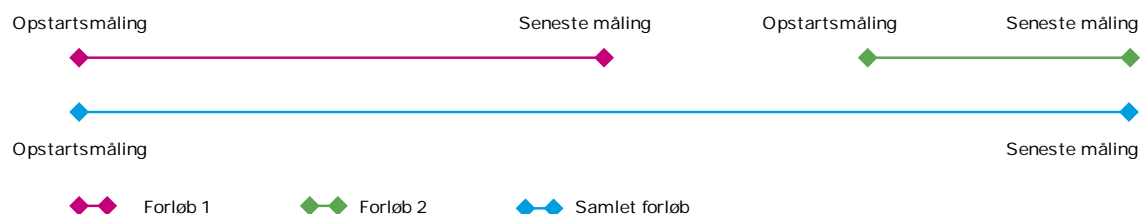
Analyserne, som fokuserer på de unges udvikling, er baseret på de unges udvikling fra den første måling ved indsatsens start og den senest gennemførte måling/registrering blandt de unge. Dette betyder, at

²⁷ Syv borgere har modtaget ICM- og CTI-forløb. Disse indgår ikke i udviklingskapitlet.

der er **en del unge, som stadig er i gang med et forløb ved evalueringens afslutning**. For denne gruppe unge forventes det ikke at se den fulde effekt af indsatsen. For at sikre, at dette ikke kommer til at skævvride resultaterne, er udviklingskapitlernes analyser gennemført for den samlede målgruppe, ligesom der også er set på de unges udvikling for de afsluttede og igangværende forløb hver for sig. Vi vil undervejs i evalueringen fremhæve de steder, hvor resultaterne adskiller sig fra hinanden, alt efter om forløbet er planlagt afsluttet eller igangværende.

I datagrundlaget findes der flere unge, som er blevet oprettet flere gange i systemet. Om dette skyldes, at den unge har **gennemført flere forløb, eller om forløbet har været afbrudt undervejs**, er det ikke muligt at udtale sig om. I disse tilfælde er indberetningerne på den unge blevet slået sammen, således at de to eller flere forløb, som den unge har gennemført, anses som ét samlet forløb. Denne tilgang er illustreret nedenfor i figuren. Dette betyder, at den enkelte unge kun optræder én gang i analyserne.

Figur 2: Behandling af multiple forløb

Der er endvidere nogle enkelte unge (syv), som udover Samarbejdsmodellen har **modtaget både ICM- og CTI-metoden. Årsagen til dette har været, at de unge først har modtaget et CTI-forløb, som har vist sig ikke tilstrækkeligt, og derefter har de modtaget et ICM-forløb**. Disse indgår ikke i evalueringen, da n for gruppen er så lavt, at vi ikke kan lave opdelte underanalyser på målgruppen.

Desuden er der **ingen kontrolgruppe i projektet**, da det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen. Det betyder, at vi ikke kan sammenligne de unge i indsatsen med andre unge, der ikke har været en del af indsatsen. Vi ved derfor ikke, hvordan de unges udvikling ville være, såfremt de ikke havde været en del af indsatsen. Dermed er en eventuel negativ udvikling for de unge ikke nødvendigvis et udtryk for en forfejlet indsats for den unge. Indsatsen kan for nogle unge have bidraget til at bremse en negativ spiral, hvor den unge ville have haft det endnu værre, såfremt denne *ikke* havde modtaget indsatsen. Fraværet af en kontrolgruppe vil forsøges overkommet ved at anvende de kvalitative indsamlede data til at sandsynliggøre sammenhængen mellem indsatserne og resultaterne heraf.

Endvidere ligger der et opmærksomhedspunkt i, at den første måling, som danner baseline for udviklingskapitlerne, er rapporteret ved indsatsens opstart. Ved indsatsens opstart er der en risiko for, at flere unges reelle problembillede bliver undervurderet, og at de fremstår som havende det bedre, end hvad de egentlig har. Dette kan skyldes dels manglende erkendelse for egen situation, dels at der endnu ikke er skabt en stærk alliance mellem medarbejder og ung, hvorfor den unge endnu ikke vil give medarbejdere indblik i det fulde problembillede. For at belyse, hvorvidt der er tegn på, at de unges problembillede er ufuldstændigt ved første måling, er udviklingsresultaterne blevet underlagt en robusthedsanalyse, hvor analyserne er blevet gennemført på baggrund af anden og seneste måling, fremfor første og seneste måling. **Robusthedsanalysen viste ikke tegn på, at de unges problembillede er undervurderet ved indsatsens opstart**, sammenlignet med deres vurdering ved anden måling. Den fulde robusthedsanalyse er ikke inkluderet i bilag, men kan rekvireres ved ønske herom.

Endelig er det vigtigt at være opmærksom på, at data til **dokumentation af fidelitet i implementeringen er baseret på selvrapporteringer fra kommunerne**. Det betyder, at det er projektlederne og medarbejderne, der selv vurderer, i hvilken grad de har implementeret de centrale grundprincipper i Housing First-tilgangen, indsatserne samt organisering og samarbejde. Det betyder endvidere, at data naturligvis ikke kan være fuldt ud objektivt rapporteret, men det er evaluators vurdering, at kommunerne går systematisk til arbejdet og har fokus på at indberette pålidelige data. Data kan derved benyttes til at vurdere, hvor tro kommunerne i implementeringen er mod grundprincipperne i Housing First-tilgangen, metoderne samt i organiseringen af disse.

Tabel 4: Frafaldsanalyse – igangværende sammenlignet med afsluttede forløb – Independent t-test

	Samlet	Samarbejdsmodel	SM+CTI	SM+ICM
Køn (1=mand, 2=kvinde)	Signifikant større andel af mænd i gruppen med afsluttede forløb, sammenlignet med gruppen af igangværende ($t(522)=-2,8$; $p=0,004^{**}$) (Igangværende: $M=1,49$; $SD=0,047$; Afsluttet: $M=1,61$; $SD=0,0249$)			Signifikant større andel af mænd i gruppen af afsluttede forløb, sammenlignet med gruppen af igangværende ($t(79)=-2,3$; $p=0,02^{*}$) (Igangværende: $M=1,35$; $SD=0,109$; Afsluttet: $M=1,64$; $SD=0,062$)
Alder (gennemsnitsalder)				
Diagnose (Ja=1, ingen diagnose=0)				
Psykisk problemer (4= i høj grad, 1=slet ikke)				
Fysisk problemer (4= i høj grad, 1=slet ikke)				
Alkoholmisbrug (4= i høj grad, 1=slet ikke)				
Stofmisbrug (4=i høj grad, 1=slet ikke)				
Hashmisbrug (4=i høj grad, 1=slet ikke)				
Medicinmisbrug (2=Nej, 1=Ja)	Statistisk signifikant større andel med medicinmisbrug blandt de igangværende, sammenlignet med gruppen af afsluttede forløb, om end substantielt negligerbar forskel ($t(466)=-2,2$; $p=0,03^{*}$) (Igangværende: $M=1,96$; $SD=0,018$; Afsluttet: $M=1,99$; $SD=0,006$)			
Økonomisk situation (1=tilfredsstillende håndtering af økonomi, 4=meget vanskeligt ved at håndtere økonomi)				
Mestring af dagligdag (1=varetager alle dagligdags funktioner, 4=massive vanskeligheder)				
Netværk (1=godt og ressourcefyldt netværk, 4=isoleret eller massive udfordringer)				

	Samlet	Samarbejdsmodel	SM+CTI	SM+ICM
Udnytte behandlingssystem (1= kan i vid grad benytte, 4=massive vanskeligheder)				
Hjemløs eller risiko (1=hjemløs, 0=i risiko for hjemløshed)			Signifikant større andel hjemløse i de igangværende forløb (t(135)=2,4; p=0,02*) (Igangværende: M=0,72; SD=0,091; Afsluttet: M=0,46; SD=0,047)	Signifikant større andel hjemløse i de igangværende forløb (t(81)=2,2; p=0,03*) (Igangværende: M=0,85; SD=0,082; Afsluttet: M=0,59; SD=0,063)

Kilde: Rambøll Results.

Note: (t(antal frihedsgrader)=t-værdi; p=p-værdi); ***: p<0,001; **:p<0,01; *:p<0,05. M=gennemsnit (mean) SD=standardafvigelse (Standard deviation).

Tabel 5: Frafaldsanalyse – planlagt afsluttede forløb sammenlignet med uplanlagt afsluttede forløb – Independent t-test

	Samlet	Samarbejds-model	SM+CTI	SM+ICM
Køn (1=mand, 2=kvinde)				
Alder (gennemsnitsalder)				
Diagnose (ja=1, ingen diagnose=0)				
Psykisk problemer (4=i høj grad, 1=slet ikke)			Signifikant større psykiske problemer, ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(106)=-2,1; p=0,04*) (Planlagt afsluttet: M=2,72; SD=0,097; Uplanlagt afsluttet: M=3,1; SD=0,135)	
Fysisk problemer (4=i høj grad, 1=slet ikke)	Signifikant mindre fysiske problemer ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(394)=2; p=0,05*) (Planlagt afsluttet: M=1,37; SD=0,042; Uplanlagt afsluttet: M=1,24; SD=0,045)	Signifikant mindre fysiske problemer ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(227)=2,1; p=0,04*) (Planlagt afsluttet: M=1,36; SD=0,057; Uplanlagt afsluttet: M=1,19; SD=0,047)		
Alkoholmisbrug (4=i høj grad, 1=slet ikke)				
Stofmisbrug (4=i høj grad, 1=slet ikke)				
Hashmisbrug (4=i høj grad, 1=slet ikke)	Signifikant større hashmisbrug ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(352)=-2,6; p=0,008**) (Planlagt afsluttet: M=1,63; SD=0,065; Uplanlagt afsluttet: M=1,95; SD=0,107)			Signifikant større hashmisbrug ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(47)=-3,2; p=0,002**) (Planlagt afsluttet: M=1,46; SD=0,138; Uplanlagt afsluttet: M=2,43; SD=0,144)
Medicinisbrug (2=nej, 1=Ja)				
Økonomisk situation (1=tilfredsstillende håndtering af økonomi, 4=meget vanskeligt ved at håndtere økonomi)				
Mestring af dagligdag (1=varetager alle dagligdags funktioner, 4=masive vanskeligheder)				

	Samlet	Samarbejds- model	SM+CTI	SM+ICM
Netværk (1=godt og ressourcefyldt netværk, 4=isoleret eller massive udfordringer)	Signifikant dårligere netværk ved de uplanlagt afsluttede forløb (t(387)=-2,4; p=0,01*) (Pланlagt afsluttet: M=2,27; SD=0,040; Uplanlagt afsluttet: M=2,43; SD=0,055)			
Udnytte behandlingssystem (1=kan i vid grad benytte, 4=massive vanskeligheder)				
Hjemløs eller risiko (1=hjemløs, 0=i risiko for hjemløshed)				

Kilde: Rambøll Results.

Note: (t(antal frihedsgrader)=t-værdi; p=p-værdi); ***: p<0,001; **:p<0,01; *:p<0,05. M=gennemsnit (mean) SD=standardafvigelse (Standard deviation).